

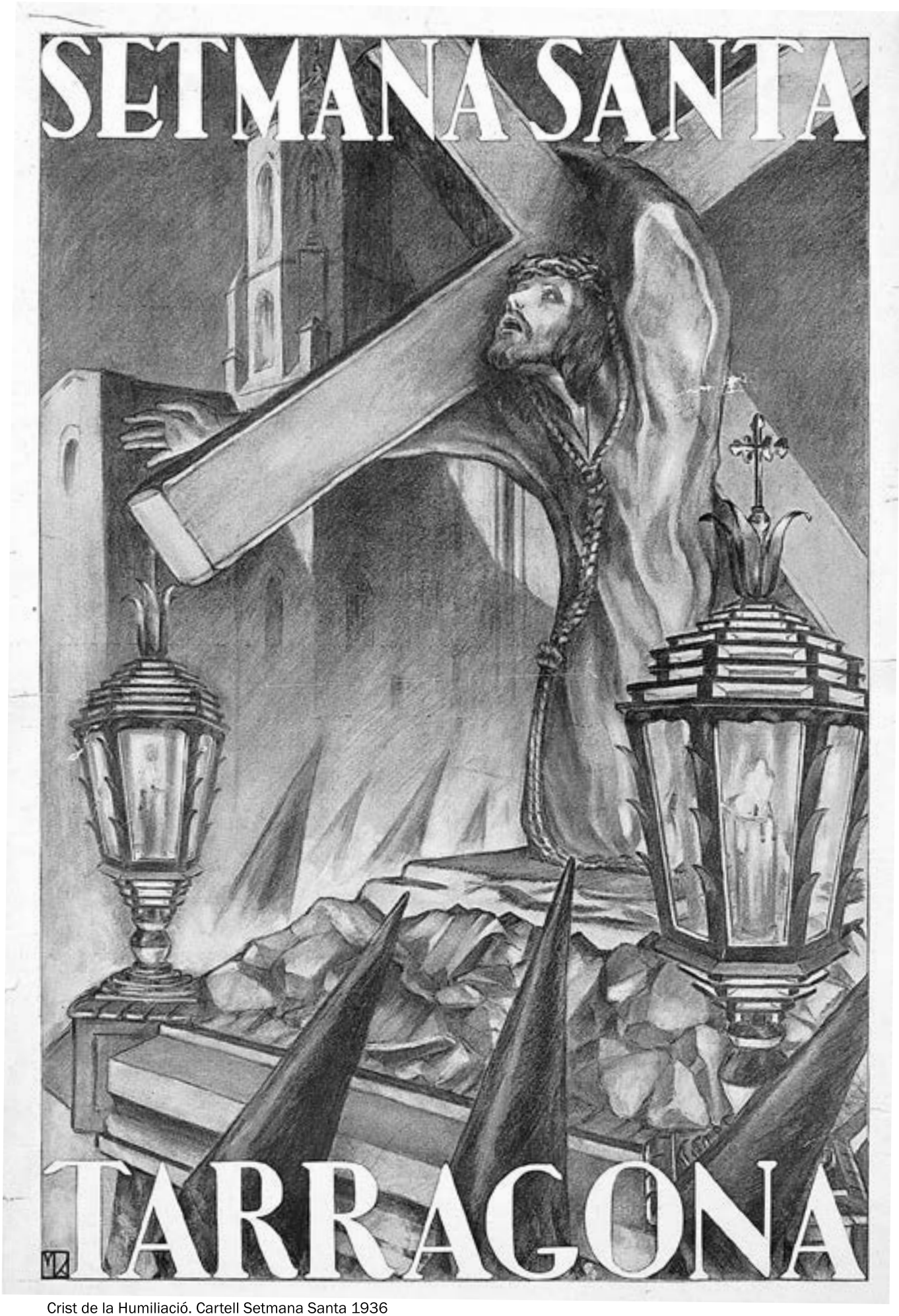
La Sang

R. i V. Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist

Tarragona 2017 - Núm. 34

34 902 353 033
Carer Terrer, 13 (local 1) - 43840 - Salou
www.ohtels.es
H!TELS
HOTELS & RESORTS

Crist de la Humiliació. Cartell Setmana Santa 1936
Biblioteca Hemeroteca Municipal de Tarragona

Sumari

A propòsit de la portada 3
Antoni Pérez de Mendiguren Cros, pvre.
Prior

Benvolguts tots en el Senyor 4
Jaume Pujol Balcells
Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat

Salutació 6
Josep Queraltó Serrano, pvre.
Prefecte i President

Salutació 8
Josep Fèlix Ballesteros
Alcalde de Tarragona

Sentiment i Identitat 8
Josep Poblet Tous
President de la Diputació de Tarragona

La nostra Setmana Santa de sempre 10
Pere Virgili Domínguez
President del Consell Comarcal del Tarragonès

Fe i tradició, signes de la nostra identitat 10
Josep Andreu i Figueras
President del Port de Tarragona

Programa d'Actes Setmana Santa 2017 12

Memòria de la Congregació Any 2016 14
Daniel Pallejà Blay, *secretari*

Entrevista Jordi Jané 26
Conseller d'Interior
Presentador de la Revista de La Sang 2017
Biel Roquet-Jalmar

Vers una Conversió Ecològica 30
Mn. Miquel Barbarà Anglès
Delegat diocesà per les Associacions de Setmana Santa

El context propici per a una reforma històrica de la Casa de la Sang fa 425 anys 34
Jordi Bertran

Íntimo y necesario 42
Manuel Allué

1917, fa cent anys 44
Daniel Pallejà

Otra forma de contemplar un paso 54
Pascual Porcar Fontbona

Un recés d'advent 58
Josep Maria Sabaté i Bosch

Entrevista Alfred Ventosa Banderer 2017 62
Biel Roquet-Jalmar

Viatge a Palència 66
Xavier Guinovart

Com hem restaurat la Casa de La Sang 68
Cristina Thió i Lluch
Gerent de CHROMA Restauració del Patrimoni
Presidenta de la Fundació CHROMA

Un frenètic 2016 per la Banda de Timbals 72
Biel Roquet-Jalmar
Responsable de comunicació

La cuina de la Banda: Un nou toc d'exhibició 75
Jordi Anglès i Joan Manetas
Responsables musicals

Crònica d'una Processó: la Processó del Sant Enterrament a Tarragona 78
Montserrat Boada

Llistat de Congregants 86

Junta de Govern 91

Congregants Difunts 91

Anunciants 92

La Congregació no es fa responsable del contingut dels articles.

Prohibit la reproducció parcial o total del contingut de la revista sense permís de la Congregació i de l'autor.

Setmana Santa de 2017
TARRAGONA - Núm. 34

PORTADA
Foto: Daniel Pallejà
Disseny: Maria Grau

EDITA: REIAL I VENERABLE CONGREGACIÓ DE LA PURÍSSIMA SANG DE NOSTRE SENYOR JESUCRIST
C/ Natzaret, 1
43003 Tarragona
lasang@lasangtarragona.cat
www.lasangtarragona.cat

Dipòsit Legal
T 207-2017

IMPRIMEIX
Impremta Comercial - offset
impremta@impremtacomercial.es

A propòsit de la portada...

Antoni Pérez de Mendiguren Cros, pvre.
Prior

L'inevitable pas del temps marca la vida de les persones. La concepció d'un infant és el punt de partença cronològic de la vida d'aquella persona. I a partir d'aquell moment tot estarà marcat pel temps. Pel temps personal, com és la celebració anual del seu naixement; però també pel temps col·lectiu, com són les celebracions també moltes elles anuals que la societat celebra.

Però no sols les persones viuen immerses en una dimensió temporal. També les diverses entitats marquen el ritme de la seva existència pel temps. La Sang no és una excepció. Si teniu aquesta publicació a les vostres mans és perquè arriba un any més la Setmana Santa, que és, si ho voleu considerar així, el moment que dóna sentit a l'existir d'aquestes i de totes les Congregacions de la Setmana Santa. Ens trobem novament llegint la publicació de La Sang, com va succeir l'any passat i com succeirà, si Déu vol, l'any vinent.

I aquest pas del temps, sovint, ens dóna l'oportunitat de mirar enrere per a fer un record de quelcom que va passar fa temps, però que cal mantenir viu en el nostre cor. I per a nosaltres, els qui ens sentim vinculats a La Sang, aquest any ens permet recordar el 425 aniversari de la restauració de la Casa de La Sang, que es va produir el 1592, durant la qual es va col·locar a la façana la placa que il·lustra la portada d'aquesta nostra publicació, que és obra de Jeroni Xanxo.

Aquesta efemèride em permet fer unes breus reflexions:

En primer lloc, la mirada enrere ens permet recordar que som hereus d'una llarga història. No som els primers en habitar aquesta casa i, si Déu vol, no serem els últims. Per tant, cal agrair a tots els qui han cuidat aquesta casa, a tots els qui al llarg del temps han fet possible que avui es mantingui en peu; i alhora cal vetllar per la seva bona conservació. Així ho procuren també els responsables actuals.

En segon lloc, una casa no té sentit sense aquells qui l'habiten. En aquest cas, la Casa de La Sang no tindria sentit sense les dues Congregacions germanes que hi realitzen allí la seva activitat.

Finalment, una Casa té portes, és veritat, però no per a estar tancades, sinó per a estar obertes. La Casa de La Sang ha de ser una casa acollidora, una casa on tothom hi pugui trobar una paraula d'ànim i d'esperança, una casa on poder fer un encontre personal i íntim amb el Senyor Jesucrist i amb la Mare de Déu. Totes les activitats que aquí s'hi organitzen han de tenir, almenys, aquesta triple dimensió: afavorir la fraternitat entre els membres de les nostres Congregacions, afavorir la germanor amb qualsevol persona que s'acosti a nosaltres i, finalment, afavorir un acostament de tots al Crist que ha vessat la seva Sang per a la humanitat sencera i a la seva Mare, Maria, que ha après en la seva Soledat com acompanyar els seus fills i les seves filles que viuen moment amargs de dolor i de soledat.

Desitjo a tots una molt bona Setmana Santa i encara una millor Pasqua de Resurrecció.

Benvolguts tots en el Senyor:

† Jaume Pujol Balcells
Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat

Novament tinc el goig d'adreçar-vos aquestes paraules en la proximitat de la Setmana Santa, que, com he comentat moltes vegades, és la setmana més important de tot l'any per als cristians, ja que és d'alguna manera com reviure els moments més importants de la nostra història de la salvació. Aquest record ens el susciten d'una manera molt viva i plàstica les nostres processons, però on d'una manera molt més eminent es reviuen aquests fets és en la litúrgia de l'Església, on se celebra el memorial de la passió, mort i resurrecció de Jesucrist, nostre Senyor.

També he comentat alguna vegada que, per a moltes persones, la Setmana Santa acaba el Divendres Sant després de la processó del Sant Enterrament. I jo em pregunto: aleshores, quin sentit tenen el Dissabte Sant, la Vetlla Pasqual i el Sant Diumenge de Pasqua? Recordo una entrevista que, fa molts anys, van fer als creadors del musical *Jesucrist Superstar*. Els qui ja teniu uns anys recordareu que l'obra acabava al Calvari, amb la mort del Senyor. Quan els periodistes van preguntar el motiu pel qual l'obra no acabava amb la resurrecció ells van respondre que això ja es donava per sobreentès. Avui hauríem dit: «És igual!»

Imagineu-vos per un moment que Jesucrist només hagués mort però que no hagués ressuscitat. Us recordo les paraules de sant Pau en relació amb aquest tema, són molt clares i lapidàries: «Si Crist no ha ressuscitat, la vostra fe és il·lusòria, encara viviu en els vostres pecats. En conseqüència, els qui han mort en Crist també estarien perduts sense remei. Si l'esperança que tenim posada en Crist no va més enllà d'aquesta vida seríem els qui fem més llàstima de tots els homes. Però Crist ha ressuscitat d'entre els morts, viu i nosaltres creiem en ell.»

La major victòria de Jesucrist, que motiva la celebració de la nostra Setmana Santa i les nostres processons, és la seva gloriosa resurrecció d'entre els morts, esdeveniment que actualitzem la nit de Pasqua, després del dia del gran silenci, el Dissabte Sant, durant el qual tota l'Església contempla, al voltant del sepulcre, la història d'amor més gran que mai ningú no hauria estat capaç de somniar.

Gràcies a tots els qui col·laboreu perquè la nostra Setmana Santa sigui un espai d'espiritualitat, d'art i de cultura; dies de pau i de germanor; també per a retrobar-nos en família i viure les tradicions que ens ajuden a transmetre els diferents missatges de la setmana més important de l'any.

Feliç Setmana Santa i feliç Pasqua de Resurrecció! Rebeu, amb tot el meu afecte, la meva benedicció.

Foto: Daniel Pallejà

Salutació

Josep Queraltó Serrano, pvre.
Prefecte i President

Novament estem a prop de celebrar el que l'Església considera com una "representació viva", els dies dels misteris de la Passió, Mort i Resurrecció de Nostre Senyor Jesucrist. La Sang, composada per les dues Congregacions germanes, es disposa també, al costat i al servei de les celebracions litúrgiques, a organitzar els actes piadosos com a prolongació d'aquelles celebracions litúrgiques de les quals pren força i sentit. No ens hem de cansar de dir i repetir que, sense excloure la bellesa plàstica i altres motius culturals i tradicionals que tenen aquests actes de devoció, els congregants no ens podem limitar a fer un pur espectacle exterior buit de contingut de fe, és a dir, d'adhesió personal a Crist.

Com ens diu el Papa Francesc en la seva Exhortació Apostòlica *La Joia de l'Evangeli, l'amor de Jesús que hem rebut ens impulsa a comunicar-ho. Diu el Sant Pare: Si no sentim l'intens desig de comunicar-lo, necessitem aturar-nos en pregària per a demanar a ell que torni a captivar-nos (n.264). La Quaresma i la Setmana Sant són dies en els quals podem aturar-nos davant del Senyor novament i com diu el Papa: Posats davant d'ell amb el cor obert, deixant que ell ens contempli, reconeixem aquesta mirada d'amor [...] Que dolç és estar al davant d'un crucifix, o de genolls davant el Santíssim, i simplement ser davant els seus ulls! Quant de bé ens fa deixar que ell torni a tocar la nostra existència i ens llanci a comunicar la seva vida nova! (n. 264)*. Que els nostres actes piadosos ajudin a arribar a aquesta finalitat als nostres congregants i a les persones que participem anant-hi o mirant.

I això ho vivim en una societat en la qual alguns volen reduir la religió simplement a una cosa personal, privada, i que d'aquest àmbit no pugui traspassar. Els cristians hem de dir que, sense deixar de ser la fe una cosa personal, com qualsevol altra persona tenim el dret a la llibertat de manifestar-la tant individualment com col•lectivament, tant en públic com en privat, cosa que no s'oposa a la laïcitat de l'Estat. No ens hem d'avergonyir, doncs, de ser cristians en aquest món i el que celebrem a dins de les esglésies i els carrers aquests dies, ens serveixi d'estímul per a viure com a cristians al llarg de tot l'any.

Foto: Carme Ribes

Salutació

Diversa, plural i única són alguns dels qualificatius que em venen al cap a l'hora de definir la nostra Setmana Santa. Uns adjectius amb els que vull ressaltar i singularitzar la manera, tan tarragonina, de viure i commemorar la Setmana de Passió amb el privilegi afegit de la presència omnipresent de la petjada de la història en tots els indrets on celebrem els diferents actes.

Els set dies que van de diumenge de Rams a diumenge de Pasqua són un espai de temps en el que molts tarragonins i tarragonines sortirem al carrer, a l'hora que sigui, amb l'objectiu de viure i participar d'una tradició que sentim pròpia. La bondat climatològica de la recent estrenada primavera ens ho posa fàcil i ens convida a gaudir d'aquest valuós patrimoni de sensacions materials i espirituals. La Setmana Santa tarragonina és un d'aquells moments en els que la nostra ciutat té un batec especial.

Les confraries, germandats, congregacions i gremis que participeu en els diversos actes litúrgics i religiosos sou els qui rellligueu i doneu sentit a tot plegat, transformant la suma de visions individuals en una gran manifestació col·lectiva en la que, cadascú a la seva manera, combina la dimensió religiosa amb la dimensió social.

La força de la vostra Congregació li ve d'unes sòlides arrels que s'endinsen en un passat llunyà de més de quatre segles. Aquesta dilatada trajectòria us ha situat en diferents moments importants i compromesos de la història de Tarragona com, per exemple, en la defensa de la nostra ciutat a la Guerra del Francès.

Aquest compromís cívic i social amb Tarragona forma part indestriable de la vostra personalitat i arriba fins als nostres dies, tal i com ho demostreu amb la vostra implicació i presència destacada en diferents àmbits de la nostra societat.

Està clar que una trajectòria tan llarga com la vostra ha estat possible gràcies a la dedicació de moltes persones que, sempre i en tot moment, s'han mantingut al peu del canó, fidels a unes idees i al ferm propòsit de seguir conservant la tradició.

Per aquesta tasca persistent i continuada, us manifesto el meu agraïment, en primer lloc com a tarragoní orgullós de ser-ho però també com alcalde, alhora que us desitjo una bona Setmana Santa i millor Pasqua de Resurrecció.

Josep Fèlix Ballesteros
Alcalde

Sentiment i Identitat

Un any més, els nostres carrers i places s'omplen de solemnes i multitudinàries processons que duen arreu el missatge de la Setmana Santa. El recolliment i el silenci conflueixen amb el fragor i la tradició festiva en una celebració que es viu des del respecte, independentment del grau d'espiritualitat de cadascú.

Avui, ens disposem a viure una Setmana Santa que, en el cas dels pobles i ciutats de les nostres comarques, esdevé especialment lluïda, atès el caire monumental de moltes de les processons, els viacrucis i la resta dels actes litúrgics, fruit de la tasca encomiable de confraries, gremis i associacions. I si aquestes entitats esdevenen les grans impulsores d'aquesta festivitat, els opuscles que teniu a les mans en transmeten i immortalitzen la seva essència.

Des de la Diputació de Tarragona, us felicito per la vostra tasca al servei d'un sentiment i d'un esdeveniment d'arrels mil·lenàries que, com altres manifestacions d'origen cristià, han anat configurant la nostra identitat com a poble.

Disposem-nos a viure la Setmana Santa amb plenitud.

Josep Poblet i Tous
President de la Diputació de Tarragona

Foto: Emilio Barruz

La nostra Setmana Santa de sempre

Una antiga llegenda (sense cap base històrica) afirma que abans de ser procurador de Judea, Ponç Pilat fou governador de Roma a la ciutat de Tarragona. Seria per això que la ciutat encara conserva la "Torre de Pilat", que hauria estat la seva residència.

Segons el relat, després d'aquí, fou destinat a Judea on hi residí juntament amb alguns acompanyants d'origen tarragoní.

Això crearia un llaç directe molt emocional entre la nostra ciutat i els fets sagrats de la passió de Nostre Senyor.

Tanmateix, a una part enderrocada d'aquest edifici, hi havia "la Finestra del Mandat", que seguint una altra llegenda, des d'ella l'emperador August en persona va ordenar la realització d'un cens a tot l'Imperi Romà, a resultes del qual, Josep i Maria, van haver de desplaçar-se de Natzaret a Betlem per empadronar-se, i per això Jesús va néixer a la ciutat de David.

Menciono aquestes anècdotes pel tal d'enaltir la importància de les tradicions populars i la gran riquesa costumista i cultural que representen. Són tradicions com aquestes que viuen de manera natural entre el poble i que sense pertànyer a la pràctica litúrgica complementen de gran manera les vivències religioses.

De la mateixa manera que podríem preguntar-nos què seria el Nadal sense llums, pessebres, el tió o la cavalcada de Reis, podem plantejar-nos què seria de la Setmana Santa sense les aportacions populars que l'embelleixen i l'omplen de dramatisme pels carrers, complementant els imprescindibles rituals religiosos, que són l'epicentre necessari.

Expressions tan habituals com "més fals que Judes", "plorar com una Magdalena", "rentar-se les mans", "anar d'Herodes a Pilats", "patir un Calvari", "posar el dit a la llaga" o "estar fet un '*Cristo*'", entenedores per a tothom, demostren fins quin punt tenim assumida la Setmana Santa des de temps immemorials.

I precisament en els nostres dies en els que, de manera encertada, reivindiquem el respecte a totes les cultures i creences, com no hem de recolzar d'una manera especial les creences i manifestacions més autòctones, majoritàries i antigues de la nostra societat?

És per això que, des d'aquestes pàgines, us animo a participar i a viure la Setmana Santa com sempre s'ha fet.

I no oblidem que el dia més important és, precisament, el diumenge de Resurrecció; per això us animo a tots a celebrar-ho "més contents que unes Pasqües".

Pere Virgili Domínguez
President del Consell Comarcal del Tarragonès

Fe i tradició, signes de la nostra identitat

La ciutat de Tarragona comença a respirar, un any més, l'esperit de la nostra Setmana Santa, una vivència col·lectiva que forma part de la nostra identitat. La solemnitat i la devoció tornaran a nodrir els carrers amb els sons i colors tan característics d'una Setmana Santa reconeguda arreu del país.

A Tarragona, la Setmana Santa és única pel seu entorn i per la seva tradició. Molts dels indrets més emblemàtics de la nostra ciutat s'omplen de gent per acompanyar amb ferm sentiment un acte que ens recorda el sacrifici d'immensa generositat de nostre senyor Jesucrist. La Setmana Santa és una celebració que enorgulleix a tots els tarragonins i tarragonines pel seu reconeixement i tradició.

Els actes que conformen la Setmana Santa a Tarragona configuren una unió entre la fe i l'arrelament a la tradició, i es fa palesa la seva important dimensió social i cívica. Tot plegat, evidencia la capacitat que té la fe de cohesionar les comunitats que els hi donen suport, fet cabdal en moments com els actuals on cal actuar de forma conjunta a l'hora d'assumir reptes de futur.

Aprofito l'avinentesa per realçar la tasca abnegada de totes les germandats, agrupacions i associacions com és la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist. La seva tasca de suport i coordinació esdevé essencial per a la consolidació de la Setmana Santa tarragonina. Des del Port de Tarragona volem destacar, molt especialment, la seva fidelitat i respecte vers la processó de Divendres Sant, tot silenci i admiració envers els passos que es manifesten en tota la seva intensitat.

Com a president del Port de Tarragona vull encoratjar tots els membres de la vostra Congregació a continuar vivint intensament la Setmana Santa des de la fe cristiana, il·lusió, generositat i esperança.

Josep Andreu i Figueras
President del Port de Tarragona

Foto: Santiago Canillas

Programa d'Actes

TOTS ELS DIVENDRES DE QUARESMA:

3, 10, 17, 24 i 31 de març i 7 d'abril

A la Parròquia de la Santíssima Trinitat:

18.30h Viacrucis i 19h Santa Missa.

A l'església de Santa Maria de Natzaret:

19.30h Pregària al Sant Crist de la Sang.

DIA 4 DE MARÇ

17h En motiu del XVè. aniversari de la Banda dels Aspirants de la Sang, la Congregació organitza conjuntament amb el Gremi de Marejants la VII TROBADA ESTATAL DE BANDES 2017.

DIA 16 DE MARÇ

20h CONFERÈNCIA QUARESMAL a càrrec del Pare PERE CARDONA O.F.M. L'acte tindrà lloc a l'església de Natzaret.

DIA 23 DE MARÇ

20h PRESENTACIÓ DEL NÚMERO 34 DE LA REVISTA "LA SANG" a càrrec de l'Honorable Sr. JORDI JANÉ I GUASCH, Conseller d'Interior de la Generalitat de Catalunya. L'acte tindrà lloc a l'església de Natzaret.

DEL 30 DE MARÇ AL 8 D'ABRIL

REPARTIMENT DE VESTES I IMPROPERIS als congregants de la Sang i altres persones interessades que prèviament ho hagin sol·licitat.

De dilluns a divendres de 18 a 20h, i els dissabtes d'11 a 13h a la secretaria - Casa de La Sang, (c. Natzaret,1)

Reserva prèvia: Per telèfon al 977233230 (en horari de secretaria), per WhatsApp al 691605347 o per correu electrònic a: lasang@lasangtarragona.cat

DIA 31 DE MARÇ

19.30h PRESENTACIÓ DE L'OPUSCLE de la Congregació de Senyores sota la Invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat, a càrrec de fra OCTAVI VILÀ MAYO, abat de Poblet. L'acte tindrà lloc a l'església de Natzaret.

DIMECRES DE PASSIÓ, 5 D'ABRIL

19h A l'església de Natzaret, CONCERT DE SETMANA SANTA amb la Cobla de Ministrers de la Ciutat de Tarragona.

DISSABTE DE PASSIÓ, 8 D'ABRIL

19h A la parròquia de la Santíssima Trinitat, MISSA I OFERIMENT DEL CIRI PASQUAL per part de les dues congregacions de La Sang.

DIUMENGE DE RAMS, 9 D'ABRIL

11h BENEDICCIÓ DE LES PALMES al carrer de les Coques. Processó a la S. E. Catedral i Santa Missa presidida per l'Excm. i Rvdm. Dr. Jaume Pujol Balcells, arquebisbe de Tarragona i primat.

19h Des de l'església de Natzaret, SOLEMNE VIACRUCIS que discorrerà per la Part Alta i el Passeig Arqueològic fins a la S. E. Catedral, on serà venerat el Sant Crist de la Sang. Posteriorment es retornarà a l'església de Natzaret.

Els congregants i aspirants hi assistiran amb la vesta i gorgera reglamentària.

Itinerari: Plaça del Rei, Portella, Granada, portal de Sant Antoni, passeig de Sant Antoni, Muralles (pel passeig Arqueològic), portal del Roser, plaça del Pallol, Cavallers, Major, Merceria, Pare Iglesias, Pla de la Seu i Catedral.

Tornada a Natzaret per Pare Iglesias, Merceria, Major, la Nau i Plaça del Rei.

DIMECRES SANT, 12 D'ABRIL

19.30h Assistència del pas La Flagel·lació acompanyat dels aspirants, congregants i la Banda dels Aspirants a la PROCESSÓ DEL DOLOR, que sortirà de l'església parroquial de Sant Joan Baptista. Organitza: Germandat de Nostre Pare Jesús de la Passió.

Setmana Santa 2017

Els congregants i aspirants que desitgin acompanyar el nostre pas hi assistiran amb la vesta i gorgera reglamentària o cucurulla penitencial.

Itinerari: Plaça de la Mitja Lluna, Gasòmetre, Soler, plaça Corsini, Cañellas, Rambla Nova, Unió i plaça de la Mitja Lluna.

DIJOUS SANT, 13 D'ABRIL

18h Església de Natzaret. Solemne OFICI DEL SANT SOPAR DEL SENYOR. Tot seguit, TORNS DE GUÀRDIA D'HONOR DELS ARMATS al Santíssim Sagrament.

22h HORA SANTA a l'església de Natzaret.

DIVENDRES SANT, 14 D'ABRIL

6h A la S. E. Catedral, SERMÓ DE PASSIÓ, predicat per l'Excm. i Rvdm. Dr. Jaume Pujol i Balcells, arquebisbe metropolità de Tarragona i primat.

6.15h Església de Natzaret. Sortida dels congregants acompanyant el Sant Crist de la Sang, que es dirigiran a la S. E. Catedral, lloc on a partir de les 6.30h sortirà el SOLEMNE VIACRUCIS pels carrers de la Part Alta i que finalitzarà a l'església de Natzaret amb la veneració al Sant Crist de la Sang.

Els congregants hi assistiran amb la vesta reglamentària i cucurulla penitencial.

Itinerari: Anada a la Catedral per plaça del Rei, Santa Anna, plaça del Fòrum, Merceria, Pare Iglesias i Pla de la Seu.

Viacrucis per Pla de la Seu, Les Coques, Sant Pau, Pla de Palau, Guitarra, baixada del Roser, Salines, plaça de la Font, Cos del Bou, baixada Peixateria. Sant Hermenegild i plaça del Rei.

11.30h Solemne ACCIÓ LITÚRGICA i VENERACIÓ DE LA CREU a l'església de Natzaret.

16h Sortida dels Armats que es dirigiran a fer els acataments als passos de les diferents confraries i germandats que participaran a la processó, situats en diferents espais de la ciutat. A continuació, els passos segons el Pla de Recollida, es dirigiran cap a la plaça del Rei.

18.30h A la plaça del Rei, EXPOSICIÓ DELS PASSOS participants a la Processó del Sant Enterrament.

19.30h Sortirà de l'església de Natzaret la tradicional PROCESSÓ DEL SANT ENTERRAMENT, declarada "Element Festiu Patrimonial d'Interès Nacional" per la Generalitat de Catalunya i organitzada per la nostra Congregació, amb l'assistència de totes les confraries, gremis, congregacions i germandats de la ciutat amb els seus respectius passos.

Serà el banderer principal de la Processó el congregant Sr. Alfred Ventosa Carulla.

La bandera dels aspirants serà portada pel congregant Sr. Josep Maria Marsal Gombau.

Itinerari: Plaça del Rei, Portella, passeig de Sant Antoni, portal de Sant Antoni, plaça de Sant Antoni, Descalços, plaça de la Pagesia, Arc de Sant Llorenç, Sant Pau, Pla de Palau, Mare de Déu del Claustre, Escrivanies Velles, Pla de la Seu, Les Coques, Pare Iglesias, Merceria, plaça de les Cols, Major, baixada de la Misericòrdia, plaça de la Font, Sant Fructuós, Comte de Rius, Rambla Nova, Sant Agustí, Rambla Vella, Sant Oleguer, baixada de la Pescateria, Sant Hermenegild i plaça del Rei.

DISSABTE SANT, 15 D'ABRIL

18h PROCESSÓ DE LA MARE DE DÉU DE LA SOLEDAT, organitzada per la Congregació de Senyores sota la Invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat, amb l'exercici de la Corona Dolorosa.

22.30h VETLLA PASQUAL a la S. E. Catedral, oficiada per Mons. Jaume Pujol i Balcells, arquebisbe metropolità de Tarragona i Primat.

Qualsevol canvi o modificació serà notificat al congregant per correu electrònic i WhatsApp així com també serà actualitzat a través de la web de la Congregació www.lasangtarragona.cat

Antic escut de la Congregació

Memòria de la Congregació Any 2016

Daniel Pallejà Blay,
secretari

En aquest apartat de la revista ens disposem a fer un recull dels actes i activitats que la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist ha dut a terme durant tot l'any. En aquesta ocasió, ens toca fer-ho de les que s'han realitzat durant l'any 2016, Any Jubilar de la Misericòrdia i any 471 des que la Congregació va ser fundada l'any 1545.

El 2016 ha estat intens en activitats, començant ja ben aviat al gener, mes en el qual la Banda dels Aspirants inicià els assaigs per preparar els tocs nous i les diverses trobades i actuacions en què participarà durant l'any.

També a principis d'any s'intensificaren les reunions de la Comissió d'Organització de la Recollida i Processó del Sant Enterrament per perfilar un nou pla d'actuació i revisar el Pla d'Autoprotecció Urbana. Es van introduir diverses modificacions en aquests plans, destacant principalment el canvi en la recollida dels passos de Divendres Sant.

A partir d'aquest punt anirem repassant, per ordre cronològic, les activitats que la Congregació ha organitzat i, en les que ha participat al llarg de l'any.

28 de gener: A partir de les 20h, a l'església de Natzaret es va celebrar la Junta General Ordinària. En el transcurs de la mateixa es va informar del mal estat de les façanes de la casa i església, les quals necessiten ser arranjades, i es van aprovar els comptes del 2015 i el pressupost per a l'any 2016. Els presents aprovaren també per unanimitat celebrar la Processó del Sant Enterrament.

Conferència Mn. Rafael Serra

29 de gener: A les 20h i emmarcat dins del cicle 'Les Conferències de La Sang' va tenir lloc a l'església de Natzaret la conferència de Mn. Rafael Serra Abellà, delegat de Litúrgia de l'Arquebisbat de Tarragona, que versà sobre el sentit de la dedicació dels altars.

20 de febrer: A les 20h es va celebrar a la Catedral de Tarragona el *"Gran Concert Catedral"*, producció simfònica de l'Orquestra de Cambra de Tarragona (OCTA), que comptà amb el suport de les dues congregacions que formen La Sang, entre d'altres institucions. Aquesta producció va ser en benefici de la restauració de la Capella de Santa Tecla i de les façanes de l'església i casa de La Sang. Més de 400 persones assistiren aquell vespre al nostre temple catedralici.

OCTA

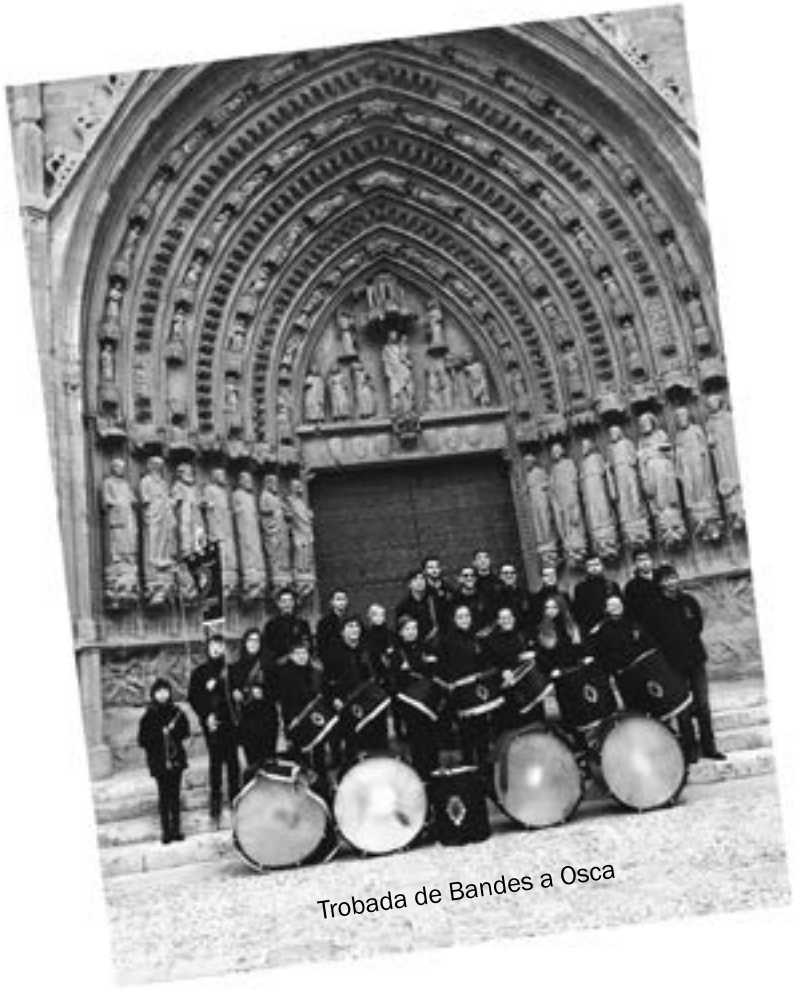
24 de febrer: L'església de Natzaret acollí a les 20h la Conferència Quaresmal impartida pel Pare Joan Maria Mayol, sagristà major i rector de la Basílica de Montserrat. El Pare Mayol ens oferí, amb el títol de *"Santa Maria, Mare de Misericòrdia, consol dels penitents i esperança del pobres"*, una magnífica xerrada acompanyada de la projecció d'imatges.

Conferècia Quaresmal

Del 29 de febrer a l'11 de març: Els alumnes de diferents cursos de Primària dels col·legis Lestonnac-L'ensenyança i de Sant Domènec de Guzman van visitar la nostra casa i església de Natzaret. En aquesta visita van visionar un audiovisual de la Setmana Santa i se'ls va explicar el significat d'aquests dies sants, les imatges i passos de la Congregació, el sentit dels improperis i la vestimenta dels nostres armats.

5 de març: Participació de la Banda dels Aspirants al *XI Encuentro de Bandas "Sonidos de la Semana Santa"*, que es va celebrar a la ciutat d'Osca.

Trobada de Bandes a Osca

Presentació revista

Consagració altar

8 de març: A les 20h es va presentar a l'església de Natzaret la revista "La Sang", número 33, a càrrec del catedràtic en Dret Civil, Sergio Nasarre Aznar. Aquest va destacar «la qualitat de les informacions que conté la mateixa, sobretot pels continguts històrics que parlen de períodes com el segle XIX». A la vegada, va subratllar els articles de «caràcter social» que inclou, fet que va lligat a la voluntat de la congregació per «ajudar en aquests moments de crisi econòmica», afegia Nasarre. Amb una mirada de futur, el catedràtic va celebrar la continuïtat de la celebració de la Setmana Santa i va recordar que «és important que sempre hi hagi alguna persona que estiri del carro i aquí queda clar que hi ha un gran planter de nous congregants, ja sigui a través de la banda de timbals o dels Armats». L'església es va omplir de gom a gom i en acabar l'acte se'n va repartir un exemplar als assistents a canvi d'un donatiu destinat a les obres de la façana de l'església i casa de La Sang.

Del 9 al 19 de març: A la Casa de La Sang va tenir lloc el repartiment de vestes i adjudicació dels improperis als congregants de la Sang i altres persones interessades a participar a la Processó del Sant Enterrament de Divendres Sant.

12 de març: Participació de la Banda dels Aspirants a la *III Trobada de Bandes de Timbals de Setmana Santa*, que es va celebrar a Torredembarra. Aquesta trobada va estar organitzada per la Banda de Timbals de la Confraria del Sant Sepulcre de la ciutat torrenca.

14 de març: A les 19h va tenir lloc la consagració de l'altar de l'església de Natzaret com a acte de cloenda del 75è aniversari de la benedicció del Sant Crist de la Sang. L'arquebisbe Jaume Pujol va presidir un acte ple de solemnitat en què es van introduir a l'altar tres relíquies: la de Sant Vicenç, màrtir; la de Sant Leonard, bisbe; i la del beat Tomàs Capdevila, prevere i màrtir. A l'acte hi van assistir desenes de persones que ompliren l'església i que van poder venerar la imatge del Sant Crist en finalitzar la missa.

15 de març: A la tarda, i a l'església de Natzaret, es va presentar la xapa dels Armats de La Sang i un joc

de 9 targetes fotogràfiques amb diferents motius de la Congregació. Tant les xapes com les targetes es van fer amb l'objectiu de recaptar fons per finançar els cascs de la cohort que encara faltaven per completar.

19 de març, dissabte de Passió: A les 11h es va inaugurar la Mostra del Patrimoni Artístic de la Setmana Santa Tarragonina en els diferents temples de la ciutat, i que duraria fins al Dissabte Sant. A l'església de Natzaret, a més de les nostres imatges, s'hi pogué contemplar una exposició sobre els Armats de La Sang.

A les 19h es va fer lliurament del Ciri Pasqual a la nostra parròquia de la Santíssima Trinitat. L'acte es va celebrar durant l'ofertori de la Santa Missa de les 7 del vespre. Mn. Josep Queraltó, rector de la parròquia i prefecte de la Congregació, va agrair molt sincerament l'oferiment.

20 de març, Diumenge de Rams: A les 11 del matí, una representació de la Junta Directiva va assistir a la Benedicció i Processó de Rams al carrer de les Coques i posterior Missa Pontifical de Diumenge de Rams a la Catedral, celebrada pel Sr. Arquebisbe Dr. Jaume Pujol i Balcells.

A les 19 hores va sortir de l'església de Natzaret el solemne Viacrucis presidit pel Sr. Arquebisbe Dr. Jaume Pujol i Balcells acompanyat pel prefecte de la Congregació Mn. Josep Queraltó Serrano. El Viacrucis, amb la presència d'un gran nombre de fidels i representants de les diverses confraries amb les seves vestes, va transcórrer per l'itinerari tradicional passant pel Passeig Arqueològic i acabant el seu recorregut a l'interior de la Catedral, on finalitzà l'acte amb la veneració del Sant Crist de la Sang. Posteriorment es féu el trasllat fins a l'església de Natzaret.

Foren portants del Sant Crist els congregants Sr. Alfredo González Martínez, Sr. Samuel Duarte Alcalà i Sr. Cristian Duarte Higueras, acompanyats amb les forques pels congregants Sr. Rafael Simó Viñes i Sr. Roger Tatay Rovirosa. Va ser lector del Viacrucis el prior de la Congregació, Mn. Antoni Pérez de Mendiguren Cros, acompanyat del vocal eclesiàstic Mn. Borja Martín Sánchez.

Diumenge de Rams. Carme Ribes

Diumenge de Rams. Juan Luis Nogués

Residència Santa Tecla Llevant . Maria Grau

21 de març, Dilluns Sant: A les 17h, i en ocasió de l'Any Jubilar de la Misericòrdia, el Sant Crist de la Sang visità la Residència Santa Tecla Llevant. Aquest acte tan emotiu, organitzat per la nostra Congregació i la Direcció del centre residencial, s'inicià amb la col·locació del Sant Crist als peus de l'altar de l'església del centre. Presidí la cerimònia el Sr. Arquebisbe de Tarragona, Dr. Jaume Pujol i Balcells, acompanyat del Padre Mario, rector del centre, i el prefecte de la Congregació, Mn. Josep Queraltó Serrano.

El sotsprefecte de la Congregació, Sr. Josep Ignasi Boada, va fer una breu explicació als assistents sobre la imatge del Sant Crist de la Sang i com antigament assistia als condemnats a mort i a l'enterrament dels desemparats, objectius fundacionals de la Congregació.

Després de fer la lectura de l'evangeli i unes pregàries, finalitzà l'acte amb la veneració del Sant Crist pels residents i malalts del centre.

23 de març, Dimecres Sant: La Congregació va ser convidada a participar amb el pas de la Flagel·lació a la Processó del Dolor, que organitza la Germandat de Nostre Pare Jesús de la Passió. A les 19.30h s'inicià la Processó, i el pas, com és habitual en aquesta desfilada, va anar acompanyat per la Banda de Timbals i per una bona representació de congregants i aspirants de les dues congregacions que formen La Sang.

Residència Santa Tecla Llevant . Maria Grau

24 de març, Dijous Sant: A les 19 hores es va celebrar a l'església de Natzaret el Solemne Ofici del Sant Sopar del Senyor. Va presidir la celebració el canonge congregant Mn. Francesc Gallart Magarolas. Cal destacar la gran quantitat de fidels que ompliren l'església de Natzaret. Tal i com preveu la litúrgia, el celebrant va fer el lavatori dels peus a tres fidels i, en acabar, es va celebrar la processó al Monument. En finalitzar la cerimònia religiosa, els Armats de La Sang van realitzar els tradicionals torns de Guàrdia d'Honor al Santíssim Sagrament fins a les 10 de la nit, hora en què va donar inici l'Hora Santa.

25 de març, Divendres Sant: A les 6 del matí a la Catedral, el Sr. Arquebisbe Dr. Jaume Pujol i Balcells, va predicar el Sermó de Passió, anomenat també "de la Bufetada".

A un quart de set, sortien de l'església de Natzaret els congregants amb la Creu dels Improperis i el Sant Crist de la Sang acompanyats dels confrares d'altres gremis i germandats amb les seves respectives vestes i cucurulles per dirigir-se a la Catedral, on s'inicià el Viacrucis Processional. El presidí el Sr. Arquebisbe Dr. Jaume Pujol i Balcells, acompanyat del prefecte de la Congregació Mn. Josep Queraltó Serrano. El prior de la Congregació Mn. Antoni Pérez de Mendiguren Cros va ser l'encarregat de llegir les estacions del Viacrucis. Van ser portants del Sant Crist els congregants Sr. Manel Callao Costa, Sr. Jordi Queralt Teixell i Sr. Jordi Massó Pàmies, acompanyats amb les forques pels congregants Sr. Iván Mosquera Comes i Sr. Francesc Gassó Mestres.

Al migdia es va celebrar, a l'església de Natzaret, la Solemne Acció Litúrgica pròpia del Divendres Sant, amb la Veneració de la Creu. Va presidir l'acte el canonge congregant Mn. Francesc Gallart Magarolas. Hi assistiren diversos membres de la Junta, congregants de La Sang i senyores de la Soledat, així com també un nombrós grup de fidels.

A les quatre de la tarda els Armats iniciaren la recollida i acatament dels passos de les altres confraries, gremis i germandats i els acompanyaren fins a la plaça del Rei, lloc on a dos quarts de vuit del vespre s'inicià la Processó del Sant Enterrament, declarada *Element Festiu Patrimonial d'Interès Nacional* per la Generalitat de Catalunya. La Processó comptà amb la participació de les diferents germandats, congregacions i gremis tarragonins amb els passos: "El Sant Sopar" i "Sant Enterrament", del Gremi de Marejants; l'"Oració a l'Hort" i "Vetlleu i Pregueu", de l'Associació La Salle; la "Presa de Jesús", de l'Associació del Pas de la Presa de Jesús - Confraria de Pescadors; el "Cristo del Buen Amor" i "Nuestra Señora de la Amargura con San Juan Evangelista", de la Cofradía del Cristo del Buen Amor y Nuestra Señora de la Amargura con San Juan Evan-

Pere Amenós

Emilio Barruz

Daniel Pallejà

Janet Calvo

Oriol Ventura

gelista; l'"Ecce Homo", de la Germandat del Sant Ecce Homo; "Jesús de la Passió", de la Germandat de Nostre Pare Jesús de la Passió; "El Cirineu", "Jesús Natzarè" i "Jesús és Despullat de les seves Vestidures", de la Reial Germandat de Jesús Natzarè; el "Descendiment de la Creu", de la Reial Congregació del Venerat Cos de Jesucrist en el Descendiment de la Creu; "La Pietat" i el "Sant Sepulcre", del Gremi de Pagesos; el "Retorn del Calvari" de la Il·lustre Confraria de Sant Magí Màrtir, de Barcelona i "La Soledat", de la Congregació de Senyores sota la invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat.

Els Armats de La Sang, formats per 4 torxes, Capità Manaies, signífer, trompeta, 6 tabalers i 32 soldats, i la Bandera Negra de la Congregació amb matraques, van donar pas a la desfilada de les confraries.

El pas de la Flagel·lació va ser acompanyat pels nostres aspirants. Darrere del pas, la Banda de Timbals de la Congregació l'acompanyava amb els seus tocs de processó. La bandera dels aspirants va ser portada pel congregant Sr. Jordi Sentís Masllorenç, acompanyat per les seves filles Clàudia i Aina Sentís Esteban.

El pas del Crist de la Humiliació, o popularment conegut com el pas dels Penitents, amb el penó de la Congregació al capdavant va ser escortat pels congregants de La Sang. La Creu dels Improperis encapçalava la corrua de penitents que desfilaren amb els diferents improperis de la Passió de Nostre Senyor.

Tot seguit, la imatge titular de la Congregació, el Sant Crist de la Sang, anava escortat per congregants i acompanyat pels càntics de la Coral Augusta. Foren portants del Sant Crist els Majorals Sr. Hugo Vives Tous i Sr. Rafael Pintado Simó i el congregant Sr. Joan López Solé, acompanyats amb les forques pels congregants Sr. Francesc Pintado Simó i Sr. Jordi Massó Pàmies. La representació de la Junta Directiva va ser presidida pel prior Mn. Antoni Pérez de Mendiguren Cros, acompanyat pel secretari Sr. Daniel Pallejà Blay, els vocals Sr. Francesc Pintado de Aizpuru i Sr. Carlos Pérez de Mendiguren Cros i el congregant Sr. Joan Potau Martorell.

L'últim pas a desfilar, com és tradicional, va ser el de la Mare de Déu de la Soledat, que fou portat a espatlles per congregants voluntaris i acompanyat per la seva Banda de Timbals.

Va ser portador de la Bandera Principal de la Processó el Sr. Jesús Loma-Osorio Blanch, president de l'AEQT, acompanyat pels seus fills Sr. Eduardo i Sra. Lorena Loma-Osorio Gómez.

S'incorporà, en arribar la processó al Palau Arquebisbal, el Sr. Arquebisbe, Dr. Jaume Pujol i Balcells, acompanyat del vicari general M. I. Joaquim Fortuny Vizcarro, del capitular Mn. Antonio Martínez Subias i de Mn. Luis Martín Ruiz de Gauna.

El prefecte de la Congregació Mn. Josep Queraltó Serrano encapçalà la presidència de la Processó acompanyat del sotsprefecte de la Congregació Sr. Josep Ignasi Boada Gasulla, del president de l'Agrupació d'Associacions de la Setmana Santa de Tarragona Sr. Joan-Joaquim Julià Panadés, i dels vocals de la Congregació Sr. Manuel Alluè Martínez i Sr. Jordi Simó Pérez.

Finalment el Sr. Josep Félix Ballesteros, alcalde de la ciutat, presidia la Corporació Municipal, escortada per la Guàrdia Urbana amb uniforme de gala.

A continuació, la presidència d'autoritats provincials i la Banda Unió Musical de Tarragona tancaven la processó, la qual va cloure amb un acte solemne a la plaça del Rei amb les paraules del Sr. Arquebisbe i amb l'entrada del Sant Crist i de la Mare de Déu de la Soledat a l'església de Natzaret.

26 de març, Dissabte Sant: A les 18h sortia de l'església de Natzaret la Processó de la Mare de Déu de la Soledat, organitzada per la Congregació de Senyores sota la invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i la Mare de Déu de la Soledat, per dur a terme l'exercici de la Corona Dolorosa. En aquest acte hi participaren membres de la Junta de La Sang, que formaren una presidència encapçalada pel sotsprefecte de la Congregació Sr. Josep Ignasi Boada Gasulla, el qual va ser acompanyat pels membres de la junta Sr. Daniel Pallejà Blay, Sr. Manuel Allué Martínez i Sr. Josep Ciurana Moncusi.

Signatura del Llibre d'Honor, Sr. Jesús Loma-Osorio Blanch
Oriol Ventura

Oriol Ventura

Oriol Ventura

V Mostra de Sons

2 d'abril: La Banda dels Aspirants va participar a la *V Mostra de Sons 2016* organitzada pel Gremi de Marejants. La desfilada, que en principi s'havia de celebrar el 27 de febrer i que va ser suspesa per la pluja, va començar a les 17.30h des de la Plaça de la Font i va finalitzar a la plaça de les Cols amb l'exhibició de totes les bandes participants.

5 de maig: A les 20h es va celebrar, a l'església de Natzaret, una conferència organitzada per les dues congregacions de La Sang i emmarcada dins el cicle "Les conferències de La Sang". La conferenciant va ser la Sra. Maria Teresa Feliu, presidenta de Mans Unides a Tarragona, i va explicar el paper clau que desenvolupen les dones dins de Mans Unides.

29 de maig: Festivitat de Corpus Christi. Aquest dia, responent a la invitació que cada any fa el Capítol Catedral a les entitats, una representació de la Junta va participar a la processó que fa el seu recorregut per la Part Alta de la Ciutat, essent portadors de la Custòdia per part de La Sang el majoral primer Sr. Hugo Vives Tous i el vocal Sr. Manuel Allué Martínez. Els portadors de la renovada Bandera Vermella de l'entitat van ser els congregants i arrengladors Sr. Manel Callao Costa, Sr. Josep M. Vidal Balmaña i Sr. Ricard Pomerol Magrinyà.

Banderers Corpus

4 de juny: Va tenir lloc la celebració de la Diada de La Sang 2016. Els actes van donar inici a quarts de dotze amb una actuació de la Banda dels Aspirants de la Congregació de la Sang a la plaça del Rei. Els tocs d'exhibició de la Banda van servir de crida ja que al voltant d'ella s'hi anaren aplegant congregants, tarragonins i turistes que passejaven per la plaça més setmanasantera de Tarragona. Tot seguit, a les dotze en punt es va celebrar la Santa Missa a Natzaret presidida pel prefecte-president de les dues congregacions que conformen La Sang. En acabar, tingué lloc l'acte institucional de lliurament de guardons per part de les dues congregacions. La nostra Congregació, seguint el costum, va lliurar la insígnia d'argent de l'entitat a tres membres per ordre d'antiguitat. Aquests van ser Sr. Joan Pallarès Barbat, Sr. Pere Pallarès Barbat i Sr. Eduard Grau Olivé.

Tot seguit, els Armats que complien 25 anys en la Cohort van rebre una medalla de reconeixement. Van ser Sr. Xavier Salvadó Val i Sr. Moisés Gebellí Jové qui recolliren la medalla de la mà del Capità Manaies Sr. Alfons Lorenzo Querol. En acabar l'acte, tots els assistents gaudiren d'un aperitiu de germanor a les dependències de la Casa de La Sang.
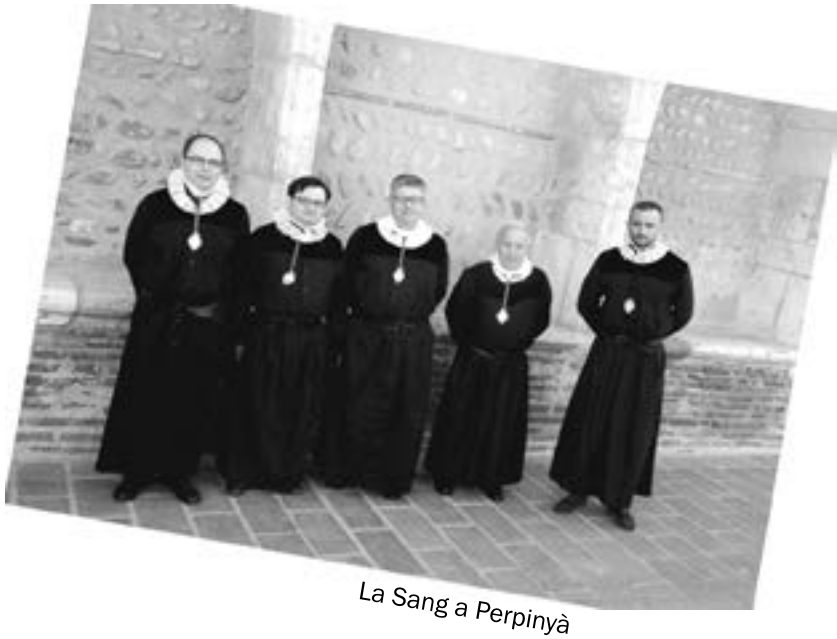

Festa de La Sang

17 i 18 de setembre: Dins dels actes de la festa major de Santa Tecla, va organitzar-se novament el *"Fes-te Armat per un dia"* amb una important participació de tarragonins que no van voler perdre l'oportunitat de fotografiar-se abillats amb el nou equipament dels nostres Armats.

Fes-te Armat per un dia

8 i 9 d'octubre: Una representació de la Congregació va participar a la ciutat de Perpinyà dels actes commemoratius en ocasió dels 600 anys de la fundació de la Confraria de la Sanch. Els actes van començar dissabte al vespre amb un concert celebrat a l'església de la Sanch i parròquia de Sant Jaume, on tres corals van interpretar cants religiosos i tradicionals. Diumenge va tenir lloc l'acte central: la processó i la Santa Missa commemorativa. La processó amb el Sant Crist devot de Perpinyà i les relíquies de Sant Vicent Ferrer sortí del "Camposanto" de la Catedral de Perpinyà, va fer un breu recorregut pels carrers adjacents i va arribar a l'entrada del temple catedralici. La celebració de l'Eucaristia va comptar amb la presència del bisbe de Perpinyà-Elna i el seu bisbe emèrit, així com també l'acompanyaven 7 bisbes més de les diòcesis franceses. La Santa Missa va ser presidida pel cardenal Monsenyor Martínez Sistach i va comptar amb la presència de totes les confraries de la diòcesi francesa del Rosselló i d'altres confraries catalanes com la Confraria de Jesús Captiu i la Hdad. Ntro. Padre Jesús Nazareno y Ntra. Sra de la Esperanza de Mataró, la Congregació de la Sang de la Selva del Camp i la Congregació de la Sang de Reus. Durant la processó i la missa tots els membres de les confraries van participar amb les seves respectives vestes. Els actes van finalitzar amb un dinar de germanor on s'intercanviaren diferents obsequis.

La Sang a Perpinyà

IV JOHC Palència

Premi Fidelitat

Recés d'Advent

Del 28 al 30 d'octubre: Un grup de joves de la nostra Congregació va participar en el *IV Encuentro Nacional de Jóvenes de Hermandades y Cofradías* celebrat a Palència. En aquesta trobada van poder intercanviar experiències i idees amb d'altres joves participants. Un dels nostres joves, el Sr. Xavier Guinovart Castan, va ser un dels portants voluntaris del Crist de la *Cofradía de Jesús Crucificado* en el Viacrucis commemoratiu que es va celebrar el dissabte pels carrers de la capital castellana.

3 de novembre: A les 19h vam celebrar a l'església de Natzaret, conjuntament amb la Congregació de Senyores de la Soledat, una missa de difunts per als congregants traspassats durant l'any.

12 de novembre: Al Centre Tarraconense el Seminari, es van lliurar els Premis a la Fidelitat 2016. La Junta de Govern de la Congregació va aprovar per unanimitat atorgar aquesta merescuda distinció a Monsenyor Miquel Barbarà Anglès pel seu treball i dedicació a la Congregació durant el seu mandat com a prefecte entre els anys 2006 i 2014. L'acte va cloure amb un sopar de germanor en el mateix Centre Tarraconense el Seminari.

18 de novembre: A les vuit de la tarda a la església de Natzaret, vam celebrar conjuntament amb la Congregació de Senyores de la Soledat la taula rodona *"La Setmana Santa i les confraries: tradició o canvi"*. Aquesta taula rodona, que s'emmarcava dins el cicle de conferències de La Sang, va estar moderada pel Sr. Jordi Bertran. Com a tertulians hi van participar el Sr. Pasqual Porcar, el Sr. Enric Pujol, el Sr. Sergi Martínez i la Sra. Aina Mallol. Cal destacar el nombrós públic assistent que omplí Natzaret i que participà activament en el torn final de preguntes.

26 de novembre: A les 10.30h i a Natzaret es va celebrar el Recés d'Advent predicat per Mn. Ignasi Cabré, rector d'Alcover i professor de Patrologia, amb el tema central de la misericòrdia en els Pares de l'església. L'acte, que va comptar amb nombrós públic, va ser organitzat per les dues congregacions que formem La Sang i l'Arxiprestat Centre de Tarragona.

5 de desembre: A dos quarts de vuit del vespre va tenir lloc una Junta General Extraordinària a la Sala de Juntes de la Casa de La Sang, on es va tractar un únic punt de l'ordre del dia: la petició d'autorització per la sol·licitud del finançament per les obres d'arranjament de les façanes de l'església i casa de La Sang. Després de l'explicació del projecte d'arranjament de les façanes per part de la Junta Directiva i el pla de finançament per executar-les, s'aprovà unànimement la petició.

7 de desembre: L'empresa Chroma inicià pel carrer de Natzaret les obres d'arranjament de les façanes.

Restauració façanes

17 de desembre: Es va celebrar a la nostra església el "Concert de Nadal Solidari 2016" organitzat per les dues congregacions de La Sang i que serví per recaptar aliments i productes d'higiene per als més desfavorits. Van participar-hi el "Cor infantil Estels" i el "Cor Jove", ambdues formacions de l'Schola Cantorum dels Amics de la Catedral de Tarragona. La recapta de productes va ser repartida a Càritas.

Concert Nadal Solidari

22 de desembre: L'Aula de Música Tradicional i Popular "El Tecler" va oferir a l'església de Natzaret un magnífic repertori de peces nadalenques per celebrar l'arribada del Nadal.

Abans de finalitzar aquesta extensa memòria, cal dir que a més dels actes organitzats per la Congregació o conjuntament amb la Congregació de Senyores de la Mare de Déu de la Soledat, la congregació ha estat representada en tots els actes, processons, viacrucis, concerts i presentacions d'opuscles organitzats per l'Agrupació d'Associacions de Setmana Santa de Tarragona i per la resta de confraries i germandats de la ciutat.

També volem destacar que a l'octubre es va iniciar una nova via de comunicació amb els congregants a través del WhatsApp de la Congregació. Es tracta d'una nova via comunicativa que s'afegeix a les altres vies d'informació com són la pàgina web, el full informatiu, el correu electrònic i les xarxes socials.

Concert d'Advent

Entrevista Jordi Jané
Conseller d'Interior
Presentador de la Revista de La Sang 2017

Biel Roquet-Jalmar

Què representa, per vostè, ser l'encarregat de presentar la revista de La Sang, aquest 2017?

He presentat en diverses ocasions opuscles de germandats de Tarragona, en motiu de la Setmana Santa. Aquest 2017 és, per a mi, un honor presentar el de la Congregació de la Sang, pel seu arrelament històric lligat a l'organització de la Processó del Sant Enterrament, amb més de 450 anys de tradició continuada.

> **És per mi un honor presentar l'opuscle de la Congregació de La Sang.**

Quin és el seu primer record de Setmana Santa?

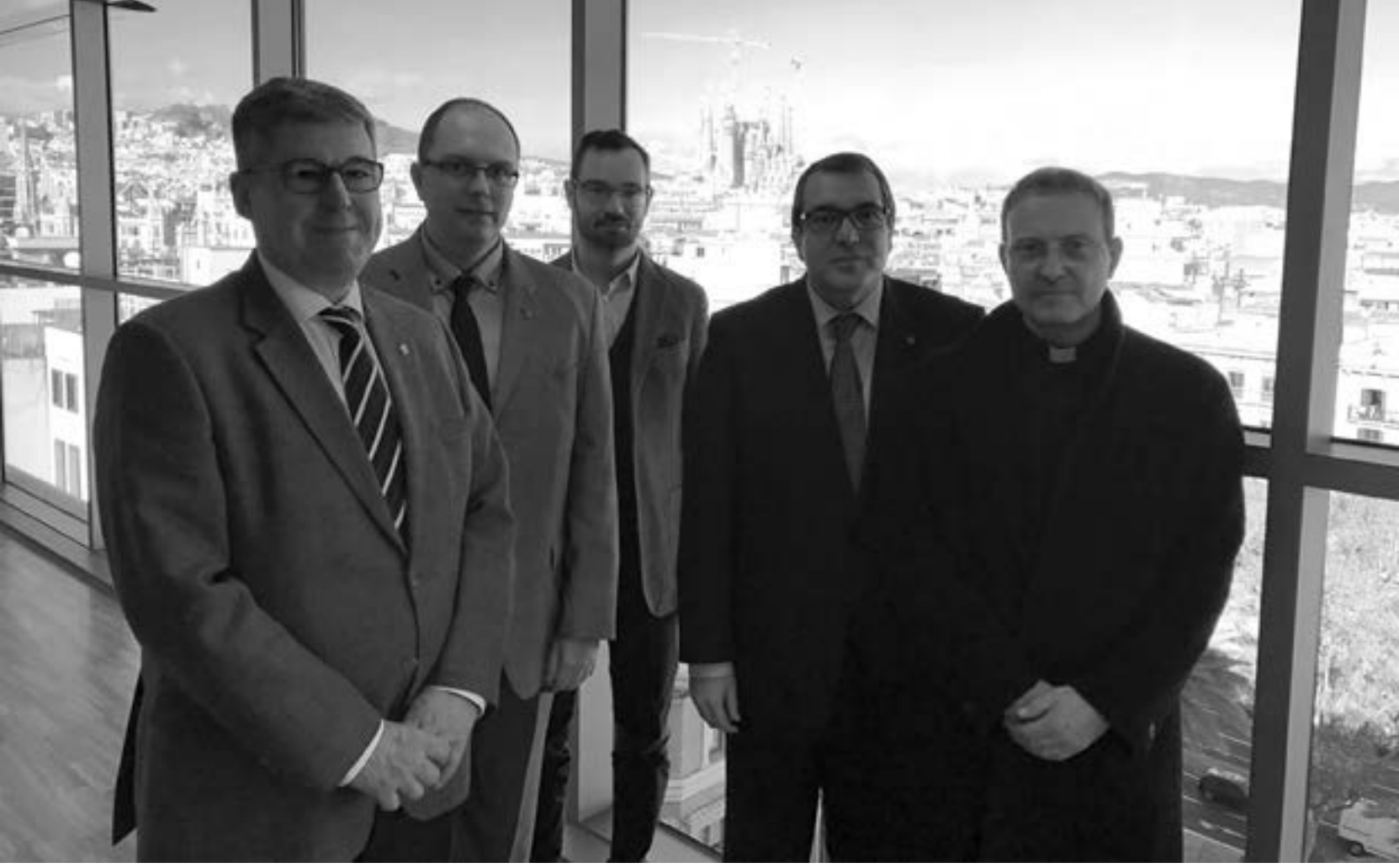
Les meves primeres vivències són a l'Arboç. Vaig ser escolà de la Parròquia de Sant Julià i recordo de quina manera vivíem amb intensitat la Setmana Santa. Tot començava el Diumenge de Rams, amb una gran expectació pels carrers, especialment pels més petits, quan portàvem els nostres palmons. Vaig néixer en una botiga de robes, i aquells dies també anaven precedits de molta feina a casa de persones que volien estrenar vestit en aquelles dates. Recordo també la missa de Dijous Sant, amb la participació activa dels escolans en el rentat de peus. I tinc molt present el Dia de la Mona, on molts arbocencs anàvem a celebrar la Pasqua al Pont de Ferro, on s'hi feia un aplec amb sardanes sota els pins.

Quina particularitat destacaria de la Setmana Santa del Baix Penedès?

Les caramelles el dia de Pasqua van ser històricament un element actiu de la Setmana Santa al Baix Penedès. Però el meu record més marcat és el de la sobrietat i tristesa en les processons del Divendres Sant.

> **Les caramelles el dia de Pasqua van ser històricament un element actiu de la Setmana Santa al Baix Penedès.**

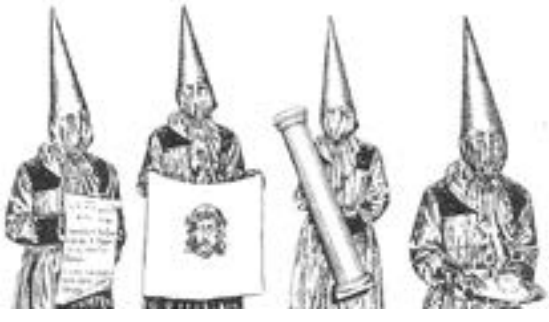
Ha viscut mai la Setmana Santa de Tarragona? Què en coneix?

Les meves primeres vivències de la ciutat de Tarragona van ser amb el meu pare, per veure, la tarda de Divendres Sant, la processó del Sant Enterrament. A l'Arboç, la processó es feia al matí, i això ens va permetre algun any veure la de Tarragona per la tarda. He conegut bé tot el que representa la Setmana Santa per a Tarragona amb les diverses congregacions, gremis, confraries, germandats, i com es transforma una ciutat al voltant de la seva organització. És una ciutat que la viu intensament i que la fa seva.

Quina és la posició del conjunt d'actes de Setmana Santa tarragonins a nivell català? Creu que se l'hauria de reconèixer més?

Considero que la Setmana Santa de Tarragona ja està reconeguda com a 'festa tradicional d'interès nacional', per la Generalitat de Catalunya. També la Processó té la consideració màxima com 'element festiu patrimonial d'interès nacional'.

> **Tarragona és una ciutat que viu intensament la Setmana Santa i la fa seva.**

Aquesta celebració cristiana, a Catalunya, té alguna cosa a envejar de la forma que es viu en altres llocs, com Andalusia o l'Aragó? O la catalana ha de reivindicar el seu segell identitari?

Cada territori viu la Setmana Santa d'acord amb la seva història i l'arrelament dels seus actes. Evidentment, la de Tarragona té una identitat pròpia. Cal recordar que la processó del Sant Enterrament va sortir per primera vegada el 3 d'abril de 1550.

Què significa per vostè la Setmana Santa?

Les arrels religioses que he viscut a casa meva em porten sempre sentiments familiars durant aquests dies. Especialment, recordo també els meus pares, que ja no hi són, i que la vivien amb molta intensitat.

La Setmana Santa és només participar a les processons?

No, encara que en ciutats com Tarragona en són un element molt identitari. Són també uns dies que ens conviden sempre a la reflexió.

Quin futur espera a la Setmana Santa? Quin paper juguen els joves?

Estic convençut que la Setmana Santa a Tarragona seguirà sent un motor de promoció de la ciutat, i una mostra extraordinària de religiositat popular. La participació dels joves en les diverses associacions és cabdal per assegurar el seu futur.

Per últim, defineixi la Setmana Santa en una sola paraula.

Espiritualitat.

Foto: Janet Calvo

Vers una Conversió Ecològica

Mn. Miquel Barbarà Anglès
Delegat diocesà per les Associacions de Setmana Santa

Foto: Daniel Pallejà

No ens hauria d'estranyar aquest títol si estem al dia del que s'està tractant en el magisteri pontifici del Papa Francesc que són les orientacions que necessitem per a viure avui com a fidels convençuts i actius de la nostra Església catòlica, dins la mateixa Església i en la nostra societat.

Tots els que som membres d'alguna associació de Setmana Santa hem de tenir molt d'interès en formar-nos, en conèixer per on van avui els camins de la nostra Església i què se'ns exigeix, en aprendre ben bé i entendre el millor possible el que creiem i en voler viure com a veritables seguidors de Jesucrist amb fidelitat a l'Evangeli i a l'Església, en la nostra societat.

Si això s'ha de demanar a cada membre d'una associació de Setmana Santa molt més s'ha d'exigir als dirigents d'aquestes associacions. La fidelitat a l'Evangeli i a l'Església ha de ser una condició *sine qua non* per a ser un d'aquests dirigents, encara que tinguem presents les nostres debilitats i els nostres pecats.

Els dirigents d'una associació, la que sigui, han de viure els valors d'aquella associació i han d'intentar –malgrat que tots ens equivoquem i siguem pecadors– portar a la pràctica les maneres de pensar, de sentir i d'obrar que són pròpies d'aquella associació.

Això que és d'una lògica i una coherència esclafant en molts camps, de vegades en el camp religiós es deix una mica diríem a l'aire, de manera desdibuixada i diluïda com si fos igual viure-ho que no viure-ho, veure-ho com l'Església o de manera contrària. Hi ha associacions religioses que sembla que més que de l'Església formin part d'aquella "societat líquida" que explicava el professor Z. Bauman, recentment traspassat. O com si ser membre d'una associació religiosa catòlica fos un *oximoron*.

En l'esport aquesta lògica funciona. Us imagineu que entre el Barça i el Reial Madrid o entre el Nàstic i el Reus cada equip tingués a la Junta afeccionats empedreïts de l'equip contrari? I sense arribar a tant, encara que només en fossin una mica?. Aquestes Juntes no poden funcionar bé. D'aquesta manera les institucions es dilueixen i es desidentifiquen o almenys queden poc identificades.

Foto: Daniel Pallejà

Foto: Pere Amenós

El temps de Quaresma i de Setmana Santa és un temps de conversió. Això ho prediquem cada any. Però a la carta Encíclica del papa Francesc *Laudato si'*, el Papa ens invita a una conversió que té unes característiques precioses d'espiritualitat, de profunditat i d'amplitud, de color evangèlic i eclesial que ens obre unes perspectives realment engrescadores. Es tracta de la **conversió ecològica**.

Ho tracta al capítol sisè, **educació i espiritualitat ecològica**, en els números 203-246. I el que s'hi refereix d'una manera més explícita està en els números 216-221, **conversió ecològica**.

Diu el Papa: *Vull proposar als cristians algunes línies d'espiritualitat eco-*

lògica que neixen de les conviccions de la nostra fe, perquè el que l'Evangeli ens ensenya té conseqüències en la nostra forma de pensar, sentir i viure...les motivacions que sorgeixen de l'espiritualitat per a alimentar una passió per la cura del món...l'espiritualitat no està desconnectada del propi cos ni de la natura o de les realitats d'aquest món, sinó que es viu amb aquestes i en aquestes, en comunió amb tot el que ens envolta (n. 216).

...Fa falta...una ***conversió ecològica****, que implica deixar brotar totes les conseqüències del seu trobament amb Jesucrist en les relacions amb el món que ens envolta. Viure la vocació de ser protectors de l'obra de Déu és part essencial d'una existència virtuosa; no consisteix en quelcom opcional ni en un aspecte secundari de l'existència cristiana.*

Que el Senyor ens ajudi a entendre i viure aquesta conversió.

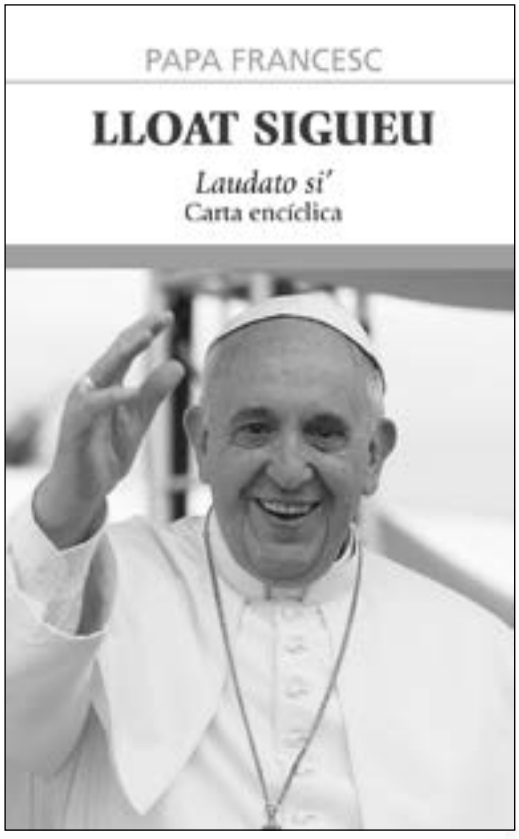

Foto: Juan L. Nogués

Església de la Sang. Arxiu Congregació

El context propici per a una reforma històrica de la Casa de la Sang fa 425 anys

Jordi Bertran

En entrar al carrer de Natzaret des del de la Nau trobem la Casa de la Sang. Sobre la portalada podem veure les «armes» o escut de la congregació, obra de l'escultor «Xanso» rodejades de 30 «rajolas valencianes», comprades a «Carreres, Scudaller» i amb un «postís» superior inicialment treballat per «Prats, fuster». Aquest treball artístic deixa constància d'una de les reformes més importants de la Casa de la Sang iniciada el 1587 i conclosa el 1592 (Salvat 1987: 27-28). Identifiquem l'escultor amb «mestre Hieronyum Xanxo, imaginayre» que el 1588 «unes mans y brassos ha feta pa Ntra. Senyora de les Dolós». (Salvat 1987: 206) Es creu que Jeroni Sanxo –en grafia normativa actual- és el fill del també notable escultor del mateix nom que a Tarragona havia contractat, junt amb l'escultor austríac Pere Ostris, la caixa de l'orgue de la catedral el 1562, treballs que es perllongaren fins al 1566, sota l'empara de l'arquebisbe Ferran de Lloaces i Peres.

Estudiem avui el context històric i ciutadà en què tingué lloc la important remodelació de la Casa de la Sang, per entendre'n les raons que l'afavoriren.

Creixement demogràfic

Tarragona havia patit a partir de 1462 una crisi excepcionalment greu que portà a la fallida tècnica de les arques municipals. En canvi, el segle XVI

s'invertirà la tendència que es veurà reflectida en el progressiu creixement demogràfic. La ciutat era petita, però progressà en volum. El 1497 comptava amb 2.900 habitants aproximadament sobre un total a Catalunya d'uns 224.300, és a dir, l'1,3 %; el 1553 amb 3.200-3.500, sobre 269.300, és a dir, el mateix percentatge; i el 1592 amb una xifra que, segons els autors i l'evolució de les investigacions, oscil·la entre 4.900 i 5.500 ànimes. Si comparem els focs o llars, la Tarragona del 1515 en tenia 686, el 1553 844-854, i el 1592, 1217. Per tant, durant el segle XVI, la població pràcticament s'havia doblat, així com també els habitatges.

El creixement es desenvolupà no sense inconvenients com la pesta, que féu l'aparició el 1529-30 i el 1591, de maig a setembre, coincidint amb les obres de remodelació de la Casa de la Sang. El canonge tarragoní Josep Blanc (1620-1672), un nom clau de la literatura catalana del XVII, apunta que es cobrà més de 700 víctimes[1].

Creixement urbanístic

La ciutat també experimentà un creixement urbanístic, especialment vinculat a l'acció dels arquebisbes, consenyors de Tarragona des dels temps de la restauració medieval. L'arquebisbe Gaspar Cervantes de Gaeta, que ocupà el càrrec entre 1568 i 1575, bastí la nova muralla de Sant Joan, ubicada a l'actual Rambla Nova, ampliant la zona fortificada de la ciutat més enllà de la defensa medieval del XIV. Aquesta operació permeté ampliar el sòl edificable protegit.

En bona part, així s'explica la possibilitat de creixement del nombre de llars. El prelat construí en aquell espai la Universitat Literària –en la zona entre l'actual Rambla Vella i els carrers August, Sant Francesc i Comte de Rius-, aprovada i confirmada amb una butlla apostòlica del papa Gregori XIII el 1574. Cervantes havia creat poc abans, el 1568, el Seminari Tridentí, el primer conciliar a Espanya, per contribuir a la propagació del nou missatge del recent Concili de Trento. El Seminari es refongué amb la Universitat.

1 Aquestes dades demogràfiques ha estat compilades a partir dels treballs de Salvador-J. Rovira 1984, Jordi Nadal 1988, Antoni Jordà 1989 i Antoni Jordà 2006.

Plan de Tarragone, de L. Calbet. 1643

La nova protecció també empararia altres edificis com el convent dels franciscans, fins aleshores fora de muralles arran de la reedificació engegada en la primera dècada del segle XVI on ara està l'església de Sant Francesc i l'Arxiu Històric de la Generalitat; o el nou hospital de Santa Tecla inaugurat el 1588 ja amb l'arquebisbe Joan Terès, i ubicat entre la Universitat i el també nou convent jesuïta, començat a construir el 1576 sobre l'actual església de Sant Agustí.

És un període d'expansió de diferents ordes religioses, que s'instal·len a la ciutat, com els jesuïtes, arribats el 1575, els trinitaris el 1576, els caputxins el 1589, els agustins el 1592 o els carmelites descalços el 1597.

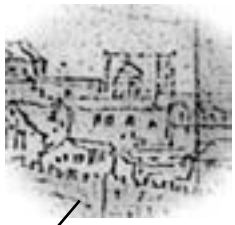
En l'aspecte defensiu, en aquest cas per part de la veïna vila de Tamarit, aleshores independent, també es construí la torre de la Móra el 1562. Aquest punt de guaita pretenia evitar els atacs de pirates musulmans, i estava visualment connectat amb la torre campanar de la catedral.

Precisament aquest element tan simbòlic de la ciutat és testimoni del creixement del XVI. El 1511 es fon i afegeix la campana de les hores o Capona, la més gran de tot el campanar i la més famosa. És hereva d'una anterior de 1409, refosa en aquesta, i es tracta d'una campana cívica, és a dir, que feia senyals d'interès públic a la ciutadania a partir d'acords entre el Capítol de la catedral, l'arquebisbat i l'Ajuntament, com bé proven els tres escuts que duu.

L'any següent, el 1512, es fon una altra campana cívica, la dels Quarts. Paral·lelament, entre 1510 i 1512 es renova la maquinària del rellotge, que estarà en funcionament fins al segle XIX. El 1596 es construeix el pont que connecta la sala de les campanes amb el cimbori de la catedral (Martínez 2008: 53-56, 69-73).

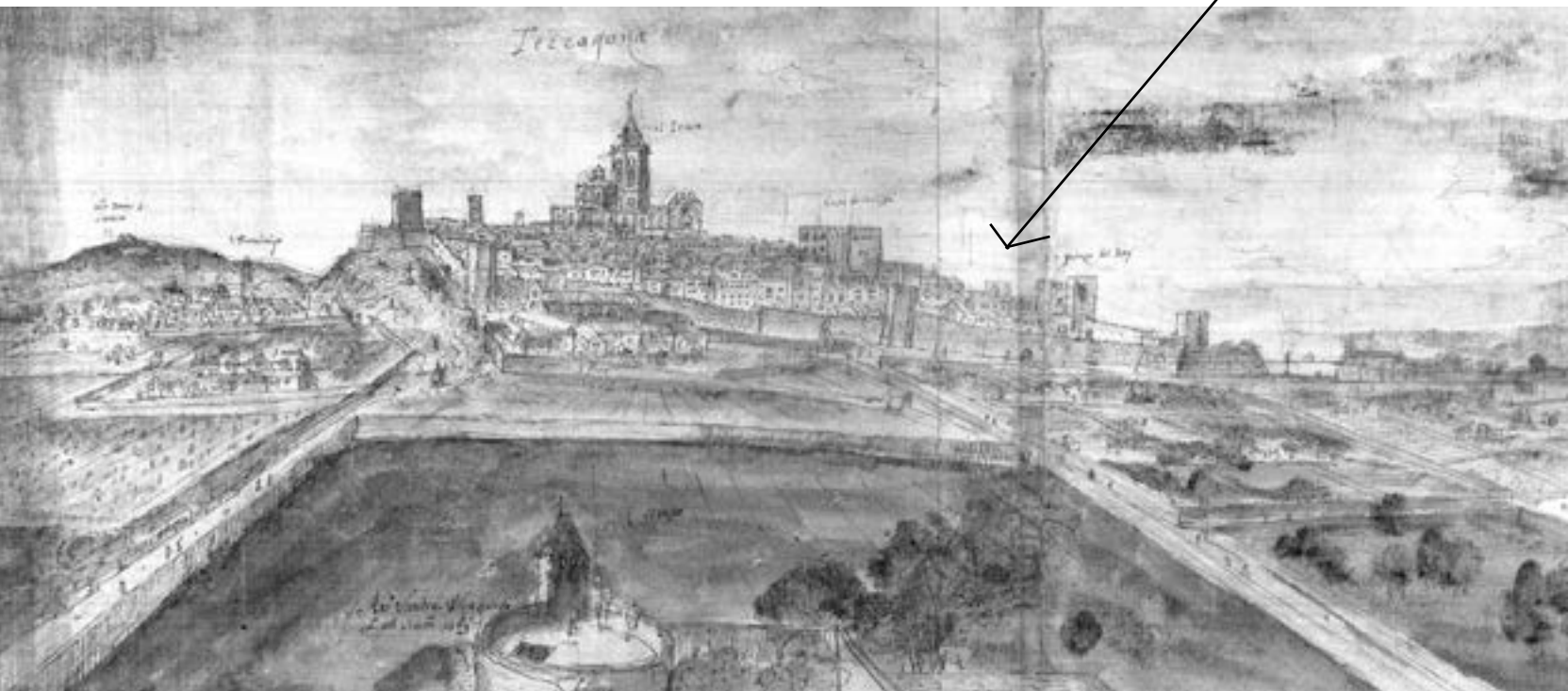
Creixement econòmic

El conjunt d'aquestes obres i adquisicions de béns mobles subratlla l'existència d'un creixement econòmic. Un dels fets més significatius fou la creació d'una taula de canvi l'any 1581, precedent dels bancs públics. Es tractava d'un organisme municipal amb la funció principal de la custòdia de dipòsits de persones particulars i de l'admissió d'imposicions en metàl·lic. Altres ciutats com Barcelona, València o Girona n'havien tingut anteriorment. Funcionà amb normalitat fins a la guerra dels Segadors, iniciada el 1640.

Bombolleta petita: Església de La Sang (és una ampliació del dibuix de baix)

Dibuix fidedigne de Tarragona realitzat per Anton Van den Wyngaerde, 1563

Malgrat la puixança general, no hem d'oblidar les males collites dels períodes de 1539-41 i 1573-82, que provocaren greus situacions de fam generalitzada.

El context cultural

Les obres de la Casa de la Sang se situen en el període de govern de l'arquebisbe Joan Terès i Borrull, que el conduí entre 1587 i 1603. Terès era jesuïta i havia estat rector a la Universitat de València i el primer de la Universitat tarragonina per nomenament de l'arquebisbe humanista Antoni Agustín i Albanell. El 1588 aconseguia que el rei espanyol Felip II, de la dinastia dels Habsburg, autoritzés la Universitat a atorgar els graus de batxiller, mestre, llicenciat i doctor en Gramàtica, Arts i Teologia.

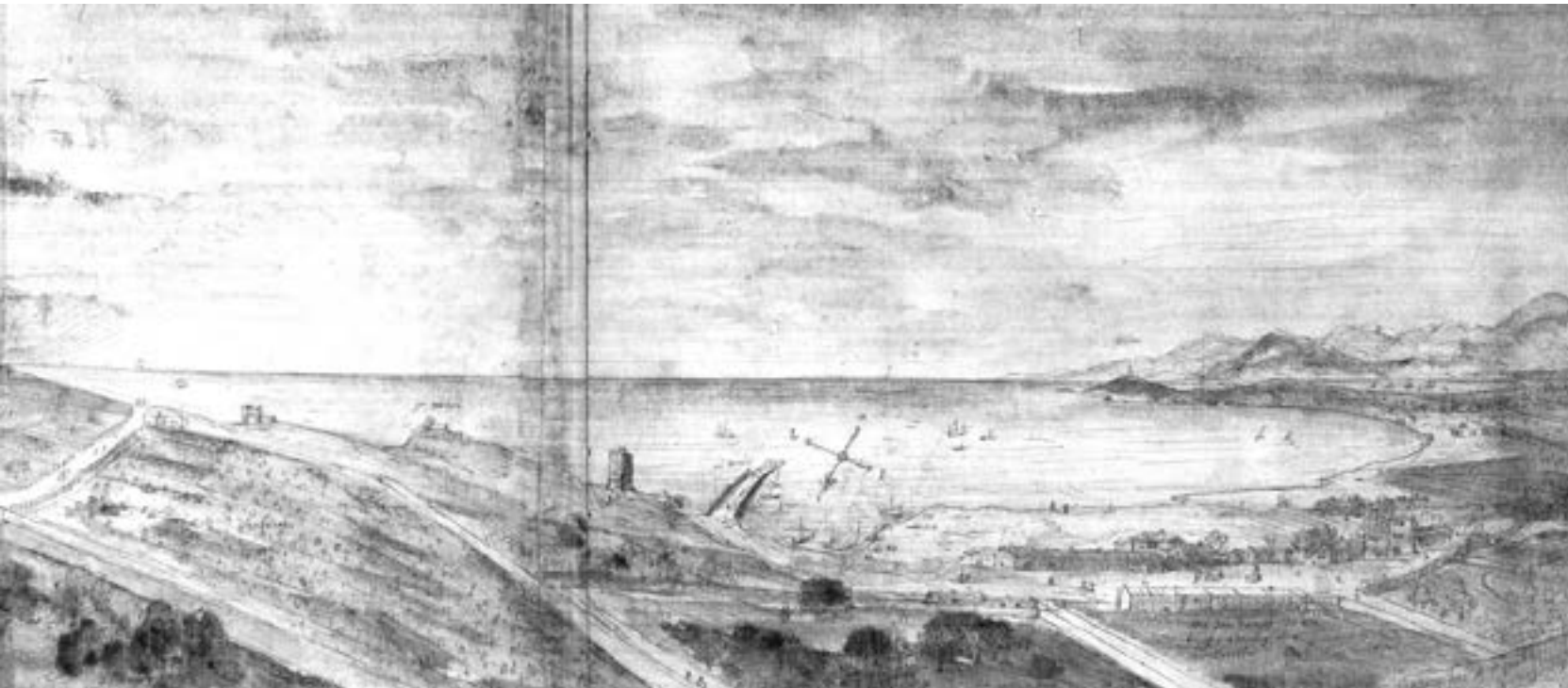
Terès féu erigir en l'interior de la catedral les capelles dels sants Cosme i Damià a partir del 1589, així com les capelles bessones de Sant Fructuós i de Sant Joan el 1592, any de finalització de les de la Casa de la Sang. Les encarregà al gran arquitecte del Renaixement italianitzant a Catalunya, Pere Blai (1553 – 1620), que hi treballà durant el darrer decenni del segle XVI [2].

El període de Terès no s'entendria, però, sense el

gran arquebisbe precedent, Agustín. Blai ja havia treballat a la seu tarragonina amb ell. A partir d'una obra dissenyada a finals de 1580 pel tracista Jaume Amigó, Blai havia intervingut fins al 1592 en la construcció la capella del Santíssim de la de catedral on Agustín seria enterrat. Aquesta capella fou totalment resolta amb elements clàssics,

2 L'important focus artístic renaixentista de la denominada escola del Camp de Tarragona pot analitzar-se a través de les obres de Josep-Francesc Ràfols 1934, Marià Carbonell 1986 i Magdalena Marià 2001.

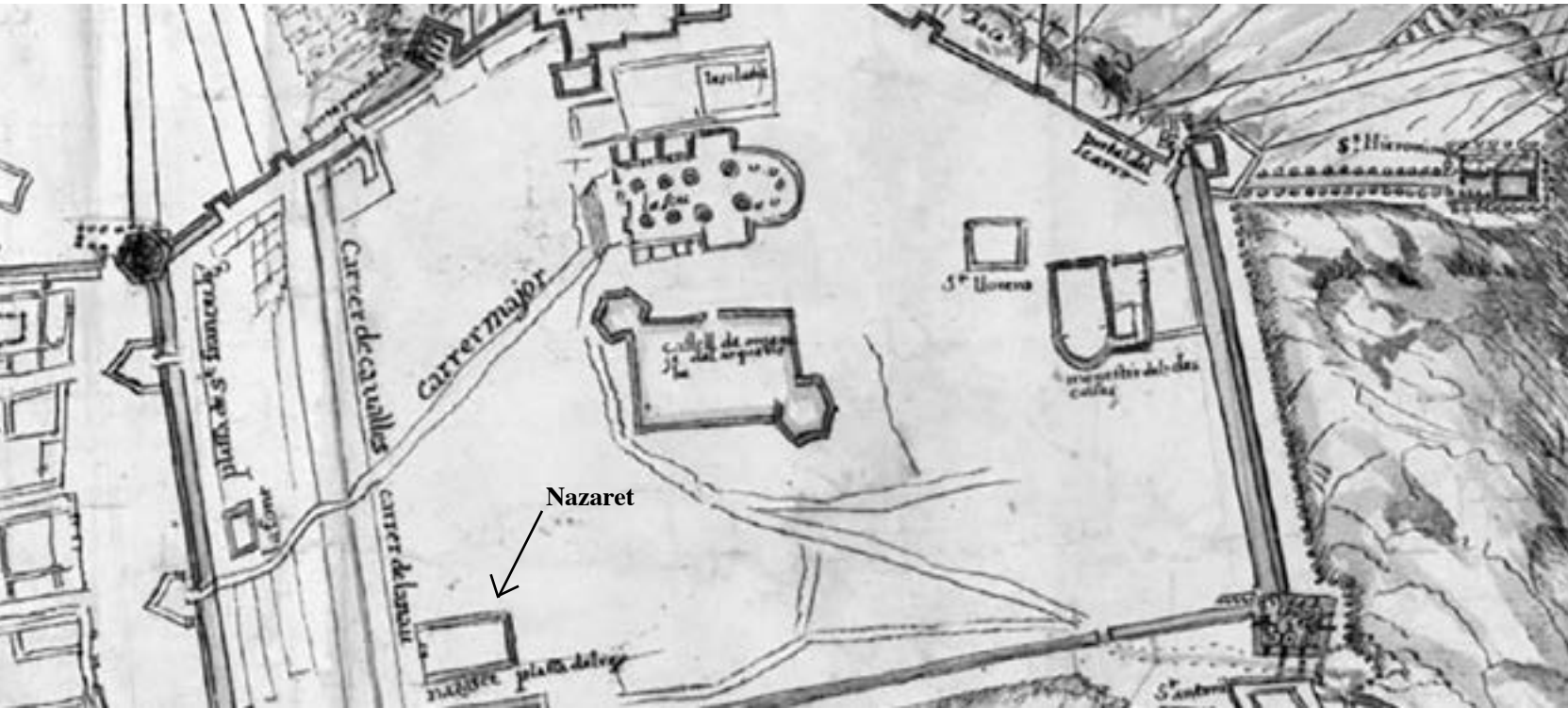
en la qual, per primera vegada a Catalunya, es bastí sobre la coberta una cúpula amb tambor. Amigó, qui abans també havia projectat el disseny del moble de l'orgue de la catedral, i Blai foren artistes que assimilaren les fórmules del renaixement italià junt amb el llenguatge clàssic, mantenint algunes solucions arquitectòniques tradicionals que tindran continuïtat al llarg del temps. L'arquebisbe Agustín va promoure i unir el que s'ha etiquetat com a grup de l'escola del Camp de Tarragona, del qual fou el gran mecenes.

L'escultura i l'arquitectura no foren les úniques inquietuds del prelat. Al seu voltant també creà un nucli cultural i intel·lectual de primer ordre a recer del castell del Patriarca esdevingut el focus civilitzador on s'aplegava la gent més erudita, entre ells diferents canonges. Va reunir una biblioteca molt notable, catalogada pel doctor en dret i canonge Martín López de Baylo, i va fomentar la impremta a la ciutat, sobretot el taller del valencià Felip Mei, al qual li devem notables edicions.

El doctor en Dret civil i canònic i jutge Lluís Pons d'Icart ha estat l'escriptor i historiador que més ha transcendit, per les seves obres d'assaig històric. Per via materna tenia parentiu amb Agustín –el germà de la seva mare estava casat amb la germana d'aquest últim. El treball més conegut, i únic publicat en vida, és el Libro de las grandezas y cosas memorables de la metropolitana, insigne y famosa ciudad de Tarragona, editat a Lleida l'any 1572 [3]. Redactat originàriament en la seva llengua catalana (Llibre de les grandeses i coses memorables de la antiquíssima, insigne i famosa ciutat de Tarragona, vers l'any 1564), es va traduir al castellà, degut a les circumstàncies poc favorables per a l'ús del català com a llengua de comunicació escrita. Les altres dues obres principals, el Catàleg dels Arquebisbes que són estats de la Metropolitana Església y antiquíssima ciutat de Tarragona i un llibre sobre les inscripcions antigues de Tarragona (Epigrammata antiquae urbis Tarraconensis), restaren inèdites a la seva mort. Hi ha referències, també, a un altre treball dedicat a Santa Tecla, sense més dades. Conservada en dos manuscrits distints (Biblioteca de Catalunya, a Barcelona, i Biblioteca de Wolfenbüttel, a Alemanya), l'Epigrammata recull les inscripcions romanes de Tarragona i l'entorn, en la primera aproximació arqueològica a la nostra ciutat romana com a testimoni privilegiat [4].

3 Existeixen edicions modernes que permeten consulta l'obra principal de Pons d'Icart tant en castellà (Pons 1980) com en català (Pons 1984).

4 La relació de Pons d'Icart amb la seva època i altres personatges fou objecte d'una exposició organitzada pel Museu Nacional Arqueològic de Tarragona el 2003-2004 amb el títol *El Renaixement de Tàrraco, 1563: Lluís Pons d'Icart i Anton Van den Wyngaerde:* HYPERLINK "http://www.mnat.cat/exposic/pons/cat/present.htm"www.mnat.cat/exposic/pons/cat/present.htm [en línia consultat el 23-1-2017]

Un altre personatge essencial de la Tarragona de la segona meitat del XVI, en aquest cas com a visitant, és el flamenc Anton Van den Wyngaerde (Antonio de las Viñas, Antoine de la Vigne o Antonio de Bruselas), nascut possiblement a Antwerp (Anvers) entre 1510 i 1525. Pintor especialitzat en vistes urbanes, el 1557 es desplaçà, com a pintor de la cort de Felip II, a Espanya per realitzar un inventari pictòric de les principals ciutats i punts fortificats. Arribà a Tarragona el 1563, i ens obsequià amb imatges com la que il·lustra aquest article. Representa Tarragona i la costa fins al cap de Salou des de la torre de l'església de Sant Fructuós, a l'actual plaça del Mercat. Al costat mateix del castell del Rei, a la plaça del mateix nom, hi situaríem l'església de la Sang, algunes dècades abans de la remodelació de la seva casa annexa.

Destaca per una fidelitat gairebé fotogràfica, allunyada de la tendència a considerar el paisatge urbà com una mera escenografia del motiu principal. Com diu Pons d'Icart: «quant [Anton Van del Wyngaerde] me mostrà la traça de la ciutat y del dit theatro, me paregué vèurer la mateyxa obra de la ciutat y theatro».

L'ecosistema confrare i gremial

La Tarragona del segle XVI segueix estructurada, com en temps medievals, en confraries i gremis. Existeixen diferents documents que encerclen el període en què la Confraria de la Sang realitza les obres de remodelació de la seva casa entre 1587 i 1592. Uns són relacions de confraries, que poden incorporar el número d'associats; d'altres, ordres processionals amb motius de sortides extraordinàries per les entrades de reis i arquebisbes, en què figuren solament confraries pertanyents a la mà menor, sempre de glòria i no de penitència. La Sang només figura, doncs, en el primer tipus de document.

El 1572 la Tarragona de l'arquebisbe Cervantes comptava amb dinou confraries. Catorze integraven la mà menor i eren les de Santa Llúcia o dels corders, de Nostra Senyora i l'Arcàngel Sant Gabriel o dels sastres, de Sant Marc o dels sabaters, de Sant Antoni o dels paraires, de Sant Miquel o dels teixidors, de Sant Lluís o dels joves sastres, de Sant Josep o dels fusters, de la Sang de Jesucrist o dels esparters i espardenyers, de Sant Pere o dels pescadors, de Sant Llorenç o dels bracers, de Santa Magdalena o dels hortolans, de Sant Eloi o dels argenters i ferrers –escindits en dues el 1588-, de Santa Tecla o dels blanquers, pellissers i assaonadors, i de Nostra Senyora del Candeler i Sant Simeó o dels bastaixos i macips de ribera. La mà mitjana comptava amb tres confraries, que eren les de Sant Salvador o dels mercaders, de Sant Cosme i Sant Damià o dels metges, cirurgians i apotecaris, i la de Sant Lluc o dels notaris i procuradors [5]. Finalment, tant l'estament eclesiàstic com el nobiliari o militar, aleshores aliens al govern del consell municipal, comptaven amb dues confraries de gran influència. Des de 1345 coneixem la confraria de la Nativitat de la Mare de Déu dels preveres de la seu (Tomás 1963: 137). Almenys des de 1542 es tenen notícies de la confraria de Sant Jordi dels cavallers (Güell 1993 : 10).

L'arquebisbe successor, Agustín, durant la seva entrada el 1577 veurà dues noves confraries «de St. Pons dels hostalers», dient les actes municipals d'aquesta que «se son fetas novas»; i «mestres de cases» sota el patronatge de Sant Josep com els fusters, ambdues pertanyents a la mà menor. En aquesta

5 Aquesta llista ha estat elaborada a partir d'un *Memorial* de la catedral de Tarragona de l'any 1572, citat per Salvat 1961: p. 520. Per a la correspondència entre les advocacions de cada confraria i els oficis, s'han usat les investigacions en curs per part de l'autor per a la Universitat Rovira i Virgili, centrades especialment en la documentació municipal del període comprès entre els segles XIV i principis del XIX, de les quals pot veure's una síntesi a Bertran 2009. També ha estat d'utilitat per esclarir algunes qüestions sobre les advocacions de les confraries de la mà mitjana el treball a cura de Lluís Virós 2000.

Detall del Plan de Tarragone, de L. Calbet. 1643

Daniel Pallejà

data de 1577, de les vint-i-una confraries comptabilitzades sabem que quinze pertanyien a la mà menor i eren de glòria, figurant preceptivament en les festes dedicades a les grans personalitats per rendir-los-hi vassallatge. Les altres o bé són confraries de penitència i no ballen ni hi desfilen, cas de la Sang; o bé pertanyen a la mà mitjana, i tampoc no en tenen l'obligació, com les posades sota les advocacions de Sant Salvador, Sant Lluc, i els sants metges Cosme i Damià. La primera d'aquestes, la dels mercaders, sí que havia participat en les festes de glòria durant el segle XV. Les de preveres i nobles també eren alienes a qualsevol obligació de vassallatge.

El 1589 coneixem l'existència d'una segona confraria de penitència, la del Sant Nom de Jesús, que organitza la processó del Divendres Sant, denominada la de la Santa Espina, per l'interior de la catedral, després de l'ofici de tenebres (Tomás 1963: 90). Per la seva banda, l'arquebisbe Terès viurà la creació d'una «nova confraria» de «talaquers» -talequers- sota l'advocació de Sant Nicasi els anys 1600-1601, que en canvi no apareix en el següent document del que parlem tot seguit.

Amb l'arquebisbe Joan de Montcada i de Gralla, el «Memorial de les confraries juntament ab los confrares de la confraria», datat el 1617, relaciona dinou entitats, amb un total de 985 associats [6]. Aquest memorial tenia unes finalitats de lleves militars per la qual cosa no hi figuren els comandaments pertanyents a la confraria de Sant Jordi ni els preveres. Les confraries més nombroses són les de St. Llorenç (200) –des del 1604 apareixen dins la mateixa confraria dos grups, el de pagesos o propietaris de terres i el de bracers o jornalers- , i pescadors (182). A certa distància, figuren els sastres (84), els hortolans (66), Sant Salvador (60) i els fusters (57). Per sota de la cinquantena, trobem la confraria de Sant Lluc (43), els ferrers (36), sabaters (36), corders (34), teixidors (33), Sant Ponç (31), bastaixos (30), paraires (25), mestres de cases (24) -incorporats el 1577 dins la mà menor també sota l'advocació de Sant Josep-, argenters (20), blanquers (20), i Sant Cosme i Sant Damià (18). La «Conf. de la Sanch de Jesuxyt» és la que compta amb menys associats: sis. Per tant, el 1617 conviuen amb certesa quinze confraries de glòria, la Sang de penitència, tres de la mà mitjana i les dues dels estaments privilegiats.

Aquestes vint-i-una corporacions són un reflex de la puixança experimentada durant el segle precedent en què la Sang remodelà la seva casa. El període coincidí amb el govern d'un arquebisbe que poc després esdevindria virrei de Catalunya durant un any, per delegació expressa del rei espanyol Felip III, dels Habsburg, prova de la continuïtat de la relació que Terès havia tingut amb el seu pare, Felip II.

6 AHCT. «Memorial de les confraries juntament ab los confrares de la confraria», *Llibre del Consolat*. 1617-1618. Document solt.

Bibliografia

BERTRAN, Jordi (2009). «El cicle del Corpus i de Santa Tecla de Tarragona en el context dels Països Catalans», dins BERTRAN, J. et altri: Tarragona: espai festiu, espai teatral. De la plaça del Corral al teatre all'italiana, Valls: Cossetània.

CARBONELL, Marià (1986). L'escola del Camp de Tarragona en l'arquitectura del s. XVI a Catalunya, Tarragona: Excma. Diputació de Tarragona/Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV.

DURAN, Eulàlia (1984). Lluís Ponç d'Icard i el «Llibre de les Grandeses de Tarragona», Barcelona: Curial Edicions Catalanes.

GÜELL, Manel (1993). «La petita noblesa durant la primera meitat del segle XVII», dins Paratge, 3-4, Sant Cugat del Vallès: Societat Catalana de Genealogia, Heràldica, Sigil·lografia, Vexil·lologia i Nobiliària, pp. 9-26.

JORDÀ, Antoni (1989). «L'època moderna (segles XVI, XVII i XVIII)», dins OLIVÉ, Enric (dir.): Història del Camp de Tarragona, I, El Tarragonès, Tarragona: Diputació de Tarragona, pp. 63-103.

— (2006). Història de la ciutat de Tarragona, Valls: Cossetània.

MÀRIA, Magdalena (2002). Renaixement i arquitectura religiosa, Catalunya 1563-1621. Barcelona: Edicions UPC.

MARTÍNEZ, Jesús (2008). Les veus de la catedral de Tarragona. Manual per als futurs campaners de la seu, Tarragona: El Mèdol.

NADAL, Jordi (1988). La población española (siglos XVI a XX), Barcelona: Ariel.

PONS DE ICART, Luis (1980). Libro de las grandezas y cosas memorables de la metropolitana insigne y famosa ciudad de Tarragona, Tarragona: Excm. Ajuntament de Tarragona / Llibreria Guardias.

RÀFOLS, Josep-Francesc (1934). Pere Blay i l'arquitectura del Renaixement a Catalunya. Barcelona: Impremta de Ramón Farré.

REGLÀ, Joan (1991). Els Virreis de Catalunya. Barcelona: El Observador de la actualidad.

ROVIRA, Salvador-J. (1984). Breu història de Tarragona. Tarragona: Òmnium Cultural Tarragonès.

SALVAT, Juan (1961). Tarragona antigua y moderna a través de su nomenclatura urbana (siglos XIII al XIX), Tarragona: Ayuntamiento de Tarragona.

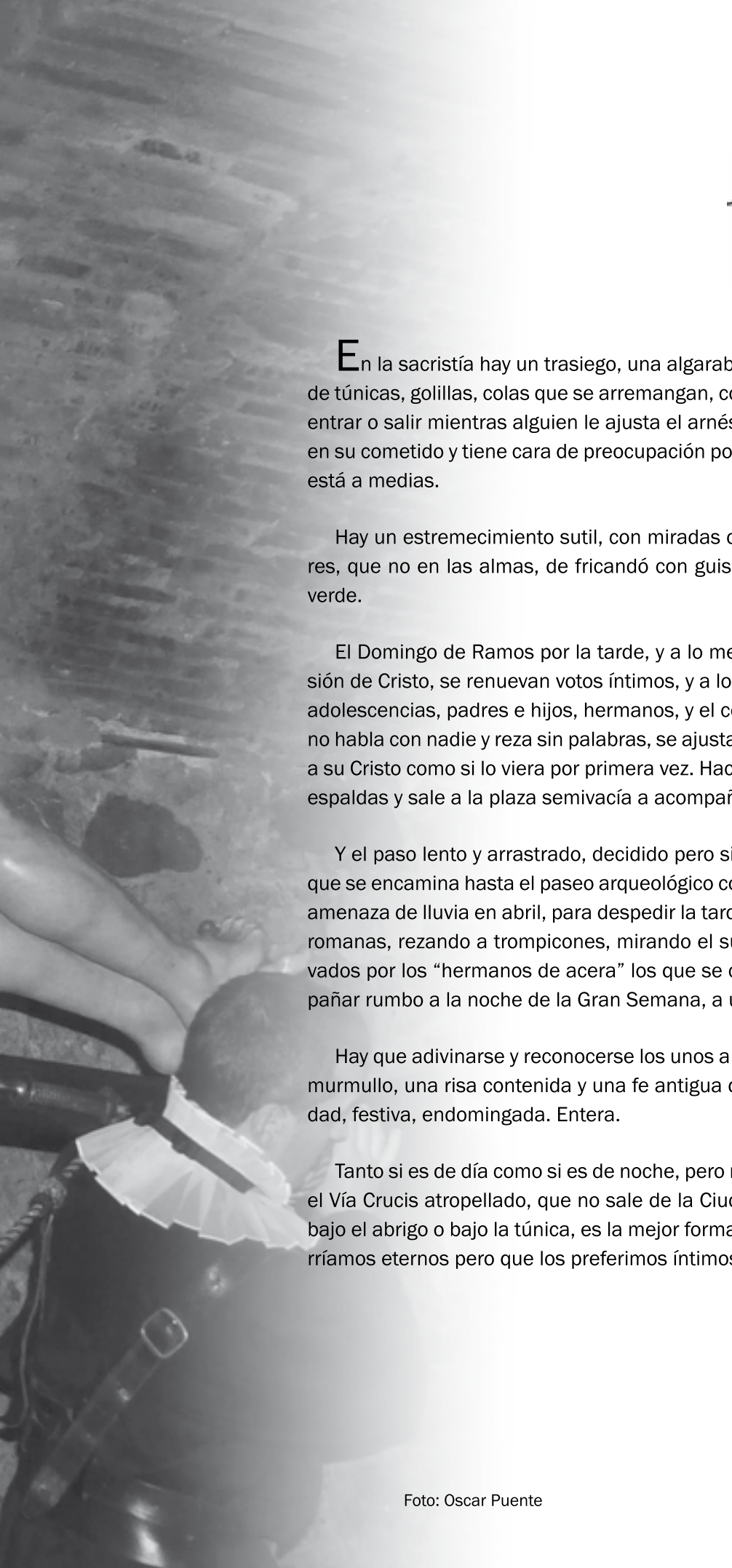
—1987. Tesoro Bibliográfico de la «Confraria i Congregació de la Sanch de Jesuchrist»-Tarragona-Siglos XVI-XIX, Tarragona: Diputació de Tarragona.

TARRATS, Francesc (dir.) (2003). El Renaixement de Tàrraco, 1563: Lluís Pons d'Icart i Anton Van den Wyngaerde, Tarragona: Museu Nacional Arqueològic de Tarragona, HYPERLINK "http://www.mnat.cat/exposic/pons/cat/present.htm"www.mnat.cat/exposic/pons/cat/present.htm [en línia consultat el 23-1-2017]

TOMÁS, Andrés (1963). El culto y la liturgia en la catedral de Tarragona (1300-1700). Tarragona: Excma. Diputación Provincial de Tarragona.

VIRÓS, Lluís (a cura) (2000). Organització del treball preindustrial: confraries i oficis. Barcelona: Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Íntimo y necesario

Manuel Allué

En la sacristía hay un trasiego, una algarabía casta de mediodía festivo, un ir y venir de túnicas, golillas, colas que se arremangan, congregantes despistados que no saben si entrar o salir mientras alguien le ajusta el arnés al portante del Sant Crist, que es nuevo en su cometido y tiene cara de preocupación por el peso, por la hora, por la digestión que está a medias.

Hay un estremecimiento sutil, con miradas de reojo al reloj y un resto, en los paladares, que no en las almas, de fricandó con guisantes y un ligero perfume de chartreuse verde.

El Domingo de Ramos por la tarde, y a lo mejor con sol, se inaugura de verdad la Pasión de Cristo, se renuevan votos íntimos, y a lo mejor secretos, se recuerdan infancias y adolescencias, padres e hijos, hermanos, y el congregante solitario, que es mi preferido, no habla con nadie y reza sin palabras, se ajusta el cinturón de cuero con exactitud y mira a su Cristo como si lo viera por primera vez. Hace un gesto de recogimiento, se encoje de espaldas y sale a la plaza semivacía a acompañarle. O a acompañarse a sí mismo.

Y el paso lento y arrastrado, decidido pero sin solemnidad, con un aire de romería, el que se encamina hasta el paseo arqueológico con sol, si lo hay, con viento en marzo y con amenaza de lluvia en abril, para despedir la tarde con las estrecheces junto a las piedras romanas, rezando a trompicones, mirando el suelo para no tropezar, sabiéndose observados por los “hermanos de acera” los que se congregan, los congregantes, para acompañar rumbo a la noche de la Gran Semana, a un Cristo pequeño y firme.

Hay que adivinarse y reconocerse los unos a los otros, para llegar a la Catedral con un murmullo, una risa contenida y una fe antigua que se desliza por las calles con naturalidad, festiva, endomingada. Entera.

Tanto si es de día como si es de noche, pero mejor de día, el paseo junto a las piedras, el Vía Crucis atropellado, que no sale de la Ciudad, que la rodea, con ese ligero temblor bajo el abrigo o bajo la túnica, es la mejor forma de estrenar unos ritos que siempre querríamos eternos pero que los preferimos íntimos. Y necesarios.

Foto: Oscar Puente

1917, Fa Cent Anys

Dani Pallejà

L'any 1917 va ser l'any decisiu per al desenllaç final de la Primera Guerra Mundial. Aquell any va esclatar una crisi militar, política i social que va incidir decisivament en la descomposició del sistema de la Restauració. De fet, va ser la conseqüència d'una situació inestable que es gestava des de 1913, provocada pel desprestigi dels partits dinàstics, i que es va intensificar amb l'impacte de la Primera Guerra Mundial.

Aquell any els bombarders alemanys van atacar Londres amb bombes tipus Gotha. L'atac va causar uns 500 morts. Els Estats Units va declarar la guerra a Alemanya i van decidir participar en la Gran Guerra com aliat de la 'Entente'. A Rússia s'inicià la Revolució d'Octubre, els Boltxevics es van fer amb el poder polític i Lenin va pujar al poder. El govern d'Hèlsinki declarà la seva independència de Rússia, ja que l'antic principat rus de Finlàndia va aprofitar els disturbis revolucionaris que tenien lloc al destronat imperi dels zars. Aquell any va morir a França l'escultor Auguste Rodin, autor de l'escultura neoclàssica *El Pensador* i es van produir les primeres aparicions de la Mare de Déu a Fàtima. Durant el mes d'agost Espanya va patir una vaga general que causà 71 morts, 37 dels quals a Catalunya. El periodista i polític catalanista Enric Prat de la Riba morí a Castellterçol.

A Tarragona la fesomia de la ciutat seguia canviant. Les restes del baluard de Sant Joan, a la Rambla Nova, eren enderrocades i començava la construcció de l'edifici de les Teresianes. El col·legi del Sagrat Cor es traslladà al centre de la ciutat, concretament al carrer August número 17. Aquell mateix

La recollida del pas del l'Oració a l'Hort. Arxiu Col·legi La Salle

Els Armats i el Pas del Natzarè al carrer Sant Agustí.
Arxiu: Montserrat Amigó

renovació constant, nous passos, noves imatges i noves confraries. Una renovació que aportaria qualitat i prestigi a la Processó del Sant Enterrament, considerada com una de les millors de l'Estat abans de la fatídica Guerra Civil.

L'any 1917 la Congregació de la Sang era la segona entitat local en número de membres associats, 510, per darrere del Club Gimnàstic, que en tenia 525[1]. Seguint la Congregació a través de la premsa local de l'any 1917, única font d'informació que ens queda d'aquells anys abans de la Guerra Civil, ens trobem amb la Junta General Ordinària que es va celebrar el diumenge 4 de febrer a les quatre de la tarda, durant la qual es van fer les renovacions dels càrrecs d'una part dels membres de la Junta. Pel càrrec de majoral segon va ser elegit el Sr. Vicens Brell Pàmies; vocal eclesiàstic Mn.

Crist de la Flagel·lació. H. Vallvé. Arxiu DP

any el Nàstic es va inscriure a la federació catalana de futbol per poder disputar la competició de lliga, i va estrenar l'escut actual. Un dels projectes mai acabats fins al dia d'avui va néixer aquell llunyà 1917, quan es va proposar unir el Balcó del Mediterrani amb els jardins del Passeig marítim a través d'un ascensor. Ho proposà l'enginyer industrial barceloní Tomàs Brull Sabater, però la iniciativa no va tenir el ressò necessari perquè es pogués fer realitat. Amb tot, dos fets van ser destacats aquell any a Tarragona, la gran nevada de febrer, que deixà tota la ciutat emblanquinada, i l'estrena de *La vida de Cristóbal Colón y el descubrimiento de América*, una superproducció espanyola amb escenes filmades al Port i al barri del Serrallo, i que es projectà al Saló Modern durant el mes de juliol.

La Setmana Santa tarragonina estava canviant. Durant els últims anys experimentava un procés de

[1] ENRIC PUJOL I CAYUELAS: *Nàstic Cent anys d'història*. Edicions Tàrraco, 1987 i *Nàsticflaix, 100x100 història.* Tarragona Ràdio, 2016.

Josep Figuerola; vocal seglar segon el Sr. Manel Guasch Monravà; vocal cinquè Sr. Pere Tomàs Farret i de sotssecretari el Sr. José Reyes Mestres[2]. Amb l'ajuda de la premsa dels anys anteriors podem completar la resta de membres que componien la Junta de Govern de la Congregació aquell any de 1917: prefecte M. I. Hermógenes Malo; sotsprefecte Sr. Ferran de Querol i de Bofarull (autor de l'obra *Hereu i Cabalé*)[3]; majoral primer Sr. Francesc Ixart de Moragas; majoral tercer Sr. Joan Olivé; prior Mn. Joaquim Aubanell Vidal; vocals eclesiàstics Mn. Josep Miró i Mn. J. Cunillera; vocal seglar tercer Sr. Josep Ventura; vocal seglar quart Josep Rigau; vocal seglar sisè Sr. Pere Llaurador i el secretari Sr. Celestí Salvadó Gras.

El dia següent, dilluns 5 de febrer, se celebrà a l'església de Natzaret a les 19h, 19.30h i les 20h les tres misses reglamentàries en honor al congregant difunt Sr. Josep Vilar Tomàs[4].

Al *Diario de Tarragona* del dimecres 14 de febrer[5] es va publicar la reunió del Sindicato de Iniciativa, en què demanava a la Congregació una «*ligera modificación del curso de dicha procesión en el sentido de bajar por la calle del Hospital y torcer por la calle Augusto para continuar por la calle de San Francisco hasta la Rambla de San Juan, a fin de darle mayor visualidad y sobre todo con vistas a la colocación de tribunas de dicho paseo*». En la mateixa nota es demanava al consistori la col·locació de les cadires a la Rambla i es feia ressò la seva indignació envers l'Ajuntament tarragoní per no acceptar la petició per part del sindicat d'oficialitzar les festes de Setmana Santa i Pasqua. Hem de puntualitzar que fins l'any 1928, any de la fundació de l'actual Agrupació d'Associacions de Setmana Santa, era el Sindicato de Iniciativa qui s'encarregava d'organitzar el programa d'actes, donar impuls a la Setmana Santa i vetllar per la seva qualitat. Veurem que dies més tard la mateixa entitat també demanava al «Gremio de Labradores para que al Santo Sepulcro, en la procesión de *Viernes Santo, acompañe de nuevo los típicos violines i flautín en vez de banda de música*»[6]. L'Ajuntament acordà posar el preu de les cadires a 20 cèntims, els quals serien destinats a la «*Cantina escolar*»[7].

El primer dijous de quaresma començaren a Natzaret «*a las seis de la tarde las piadosas funciones de todos los años durante la Cuaresma, estando encargado de los sermones el canónigo Dr. D. Isidro Gomá*»[8].

El diumenge 25 de febrer, primer diumenge de Quaresma, s'iniciaren setmanalment a Natzaret la sèrie de pregàries relacionades amb els «*misterios de la Purísima Sangre, seguirá la meditación correspondiente, sermón por el doctor D. Isidro Gomá sobre el asunto 'Oración en el Huerto' terminando con el canto del Stábat Mater*»[9].

El Sant Crist de la Sang. Arxiu Congregació

[2] *Diario de Tarragona*, 6 de febrer de 1917, pàgina 2
[3] Veure article "Ferran de Querol i el Sant Enterrament de Tarragona" de Jordi Bertran Luengo. Revista La Sang 33. Any 2016
[4] *Diario de Tarragona*, 4 de febrer de 1917, pàgina 1
[5] *Diario de Tarragona*, 14 de febrer de 1917, pàgina 1
[6] *Diario de Tarragona*, 9 de març de 1917, pàgina 1
[7] *Diario de Tarragona*, 27 de març de 1917, pàgina 1
[8] *Diario de Tarragona*, 22 de febrer de 1917, pàgina 2
[9] *Diario de Tarragona*, 25 de febrer de 1917, pàgina 3

Durant la primera setmana de març la Congregació va oferir al comerciant Sr. Agustí Virgili Vidiella ser banderer principal de la Processó del Sant Enterrament. El Sr. Virgili va acceptar l'oferiment i va anunciar que els seus acompanyants serien l'enginyer Sr. Diego Gómez i l'exalcalde de Tarragona Sr. Josep Prat[10].

El 18 de març es va celebrar una Junta General Extraordinària demanada per un congregant en la qual es va desestimar la *«proposición de D. Agustín Soler para que se celebraran las fiestas del domingo de Ramos en San Francisco, trasladándose procesionalmente a aquella iglesia la imagen del Crucificado»*[11]. Es desconeix realment el motiu d'aquesta proposta, tot i que podríem suposar que tindria a veure amb la capacitat de l'església de Natzaret per acollir els actes d'aquell dia.

La Soledat. Arxiu Congregació

Aquell any la Congregació va adquirir *«un precioso terno que lo estrenará en las funciones de Semana Santa»*[12]. Aquest va estar exposat el Diumenge de Rams en els aparadors de la Sastreria del Sr. Vicens Brell, membre de la Junta de la Congregació. La premsa va publicar que la peça era *«de terciopelo negro, bordado en oro fino, destacando en la casulla y capa el escudo de la Congregación de la P. S., bordado en plata. El trabajo fué muy admirado, habiéndolo encargado la Congregación a D. Vicente Brell, quien confió la ejecución al taller de la señora Viuda de Pedro Gusi, de Barcelona, de la que es representante. Con tal motivo el Sr. Brell recibió felicitaciones, siendo la primera del Sr. Arzobispo, quien quiso contemplar tan precioso trabajo, visitando aquel establecimiento después de asistir a la solemne función religiosa que se celebraba en el templo de Nazaret»*[13]. La funció religiosa de Diumenge de Rams, que el Sr. Soler havia demanat infructuosament traslladar de Natzaret a Sant Francesc, era la següent: *«a las seis de la tarde, se rezaran los misterios de la Purísima Sangre, seguirá la meditación correspondiente, sermón por el Dr. D. Isidro Gomá, terminando con el canto del Stábat Mater»*[14]. Res extraordinari, era el mateix que es feia setmanalment cada dijous i diumenge de quaresma. Dilluns Sant es repetiria la mateixa funció[15].

El Dimecres i Dijous Sant a Natzaret es va celebrar a les set del matí un *«oficio soleme, comunión con plática y procesión»*[16]. El Divendres es van celebrar els oficis del dia i adoració al Lignum Crucis[17].

[10] *Diario de Tarragona*, 17 de març de 1917, pàgina 2
[11] *Diario de Tarragona*, 20 de març de 1917, pàgina 1
[12] *Diario de Tarragona*, 1 d'abril de 1917, pàgina 2
[13] *Diario de Tarragona*, 3 d'abril de 1917, pàgina 2
[14] *Diario de Tarragona*, 1 d'abril de 1917, pàgina 3
[15] Ibídem
[16] *Diario de Tarragona*, 4 d'abril i 5 d'abril de 1917, pàgina 3
[17] *Diario de Tarragona*, 5 d'abril de 1917, pàgina 3

Ecce-Homo de S. Gurri. Arxiu F. Gómez

Aquell Dijous Sant, aparegueren a la premsa local les prescripcions dirigides als congregants: «*Esta ilustre y venerable Congregación, cumpliendo con lo dispuesto en sus estatutos, pone de manifiesto las siguientes prescripciones:*

1ª. Se recuerda a los señores congregantes la obligación reglamentaria de asistir a las funciones de Jueves y Viernes Santo, que con toda solemnidad se celebrarán en la iglesia de la Congregación a las siete de la mañana de cada uno de dichos días.

2ª. Se encarga a los congregantes la puntual asistencia a la procesión general de la Congregación, y en caso de no poder asistir personalmente, hacerse sustituir, a fin de que la asociación cumpla religiosamente uno de los fines para que fué instituida y viene practicando desde remotos tiempos, a cuyo efecto observarán las siguientes observaciones:

1ª. Los congregantes concurrirán con la debida anticipación a la iglesia para que en el acto de ser llamados por su número reciban el hacha y se coloquen en el sitio que les corresponda, debiendo volver el hacha sobrante y la papeleta en el acto de entrar la procesión en la iglesia o lo más tarde al día siguiente antes del medio día, y de no verificarlo así, la Junta procederá a lo que haya lugar.

2ª. No se admitirá ninguna persona a la procesión del Viernes Santo con vesta y capuz que no sea congregante o substituya a uno de éstos, a cuyo fin deben usar el escudo cuyo modo tiene adoptado la Asociación, exceptuando los individuos que lleven improperios.

3ª. Al entrar en la iglesia, todos los congregantes o substitutos se quitarán el capuz y permanecerán descubiertos hasta el momento de ocupar el puesto que les corresponda en la procesión.

4ª. Al salir ésta y durante el curso de la misma, observarán todo el recogimiento debido a tan religioso acto, y para dar mayor respetabilidad al mismo, si el tiempo lo permite, llevarán suelta y extendida la cola de la vesta, de cuyo cumplimiento cuidarán los arregladores nombrados al efecto.

5ª. Con el fin de no interceptar la puerta de entrada en la iglesia mientras ingresa la procesión, los señores congregantes, a medida que vayan entrando por la puerta de la plaza del Rey, se servirán salir por la puerta de la calle de Nazareth, después de entregado el cartón y el resto del hacha.

6ª. Siempre que por alguna circunstancia, durante el curso de la procesión, fuese necesario, a juicio de los arregladores, revisar alguna papeleta de las hachas de los señores congregantes, vendrán éstos obligados a facilitarla sin que medie en ello protesta alguna por parte del interesado.

7ª. Los señores arregladores darán conocimiento en la primera sesión que celebre la Junta directiva, de las faltas que se hayan cometido, para proceder a lo que haya lugar.

Tarragona 4 de abril de 1917.-Por acuerdo de la Junta directiva, el secretario, Celestino Salvadó»[18].

No hem trobat cap nota a la premsa sobre la recollida dels passos. La Processó va sortir puntualment a les sis de la tarda. El *Diario de Tarragona* i el *Diario Católico La Cruz* recollien el Dissabte Sant la crònica de la processó. Transcrivim tot seguit la del *Diario de Tarragona* per ser la més concisa: «*Suntuosa y espléndida resultó la procesión de anoche que desde antiquísimos tiempos organiza la Ilustre Congregación de la Purísima Sangre, asistiendo todos los pasos, y llevando cada uno de ellos nutrida comitiva. Hacía el despejo una sección de la guardia civil montada, a la que seguía la cohorte romana con sus rítmicos tambores, capitán y corneta; las tradicionales matracas precedían a la bandera de la Purísima Sangre; seguían 124*[19] *alumnos del colegio del Sagrado Corazón con cirios, acompañando el paso Oración en el huerto; 80 aspirantes de la Congregación con vesta blanca precedían al hermoso paso de la Flagelación; la Hermandad del Ecce-Homo con 47 luces y capilla de cantores; seguía la Real Hermandad de Jesús Nazareno en número de 136 acompañantes, llevando la bandera principal el diputado D. Antonio de Veciana acompañado del catedrático Sr. Holguera y del farmacéutico Sr. Güell, con el magnífico paso del Nazareno y banda de Almansa, a la que seguían la Congregación de la P. Sangre con 128 luces y 83 improperios, nutrida capilla de cantores, llevando la hermosa imagen de Cristo en la cruz los Sres. Ixart, Brell y Rull. Cincuenta y siete acompañantes precedían al paso La Piedad; setenta y dos acompañaban al paso de los Mareantes, con banda de música; la hermandad de los payeses en número de treinta precedían al Santo Sepulcro, al que daba guardia de honor la escuadra de gastadores con las armas a la funerala; el cortejo que acompañaba a la Soledad lo formaban 68 luces,*

Armat Trompeter. H. Vallvé. (CIT-L'ARXIU)

llevando la bandera de la Congregación el concejal D. Agustín Virgili, acompañado de los Sres. Gómez y Prats; seminaristas, Cabildo presidido por el Excmo. e Iltro. Sr. Arzobispo, junto de la Congregación y terno; representantes del Municipio Sres. Armengol, Martorell y Sugrañes; sección de guardia urbana, banda de cornetas y tambores, música y piquete. El religioso acto fué presenciado en todas las calles del curso por millares de personas, viéndose muchos forasteros»[20].

És d'agrair per a la història de la processó que el cronista detallés la quantitat de participants, ja que d'aquesta manera podem determinar el nombre de participants que vindrien a ser els comptabilitzats a

[18] "Congregación de la Purísima Sangre de Nuestro Señor Jesucristo". *Diario de Tarragona*, 5 d'abril de 1917, pàgina 1
[19] *Diario de Tarragona*, 8 d'abril de 1917, pàgina 2
[20] *Diario de Tarragona*, 7 d'abril de 1917, pàgina 1

La banda del Regiment de Luchana, que tancava la processó. Arxiu Joan Ribas Boix

la crònica, 773 confrares, al quals sumats als armats, banderers, músics etc. vindrien a ser aproximadament uns 1.300 participants[21].

No sabem si es va atendre la petició del Sindicato de Iniciativa de modificar finalment el recorregut, però sí que sabem que la Reial Germandat de Jesús Natzarè va lluir per primera vegada la medalla actual dissenyada pel seu fundador i arquitecte Sr. Ramon Salas i Ricomà. Segons el diari *La Cruz* la processó va finalitzar a les 10 de la nit[22].

El que sí que va recollir la premsa local va ser el fatal desenllaç d'una persona que va patir una indisposició mentre contemplava la processó al pla de Palau. Aquesta va ser ràpidament atesa per personal mèdic als baixos de la casa del canonge Boada i morí durant el trasllat a casa seva[23].

El diumenge 21 d'abril a l'església de Natzaret «*a expensas de varios devotos del paso de la Flagelación del Señor, se celebrará a las diez y media, un solemne oficio con orquesta y sermón a cargo del Rdo. D. Juan Ros, capellán de las Hermanitas, siendo celebrante el Muy Iltre. señor prefecto de la Congregación*»[24].

També es continuaren fent les funcions habituals, entre les quals podem destacar la de les 40 hores durant el mes de juliol, la del dia de difunts l'1 de novembre i les dels diferents sufragis pels congregants traspassats. Cal dir que durant l'any, la Reial Germandat de Jesús Natzarè també celebrava a Natzaret les seves funcions i sufragis pels seus difunts, ja que tenia una capella amb l'altar del Natzarè.

El diumenge 1 de juliol la Congregació va celebrar la Festa de la Puríssima Sang, tal com detalla la premsa: «*A las siete y media de la mañana, misa de comunión, siendo celebrante el Dr. Isidro Gomá. Tarde, a las seis, exposición de S. D. M., Trisagio cantado por la capilla del S. Gols, sermón por el citado orador, bendición y reserva. Se suplica la asistencia a dichos actos a los señores congregantes*»[25].

[21] JOSEP IGNASI BOADA GASULLA: "Setmana Santa. Tarragona 1915-1917". *Opuscle Agrupació*, 2013
[22] *Diario Católico La Cruz*, 7 d'abril de 1917, pàgina 1
[23] *Diario de Tarragona*, 7 d'abril de 1917, pàgina 2
[24] *Diario de Tarragona*, 21 d'abril de 1917, pàgina 3
[25] *Diario de Tarragona*, 1 de juliol de 1917, pàgina 3

Aquell any el rei Alfons XIII va atorgar, a petició del prefecte M. I. Hermógenes Malo, el títol de Reial a la Congregació. No se sap exactament la data en què es va cursar la petició ni el dia de la concessió, però la premsa local se'n feu ressò el dia 28 d'agost: *«El Sr. Prefecto de la Congregación de la Purísima Sangre de Nuestro Señor Jesucristo ha recibido una carta de la Mayordomía mayor de Palacio, participando haber sido otorgado el título de real a la citada Congregación»*[26].

Si el 1914 la Congregació havia renovat completament l'equipació dels Armats i substituït el pas de la Flagel·lació per la gran obra de Josep Campeny[27], tres anys després es marcà com a objectiu renovar el pas de l'Ecce-Homo. La imatge de l'Ecce-Homo que es venerava a l'església de Natzaret i que acompanyava en processó la germandat del mateix nom, era de l'escultor barceloní Salvador Gurri, cisellada l'any 1804. Aquesta imatge, propietat de l'arquebisbat, era una figura de vestir amb gran cabellera natural, que durant la processó estava acompanyada per quatre petits querubins situats a les cantonades de la peanya, la qual era portada a coll.

El 18 d'octubre es publica al *Diario de Tarragona* la primícia de la renovació de la imatge en els termes següents: *«Una comisión de congregantes de la P. Sangre, deseosos de fomentar el esplendor de la procesión del Viernes Santo, cada vez más hermosa, cada año más admirada, se han propuesto dotarla de un paso del Ecce-Homo que sustituya*

[26] *Diario Católico La Cruz*, 28 d'agost de 1917, pàgina 2; i *Diario de Tarragona* 28 d'agost, pàgina 1
[27] DANIEL PALLEJÀ BLAY. "El pas de la Flagel·lació de Josep Campeny, 1914-1936". Revista *La Sang* 31, 2014

Projecte ascensor. Arxiu DP

al actual. En pocos años se han construido los de Jesús Nazareno y la Flagelación, los dos a cual más suntuosos, y va a aumentarse el santo entierro con un nuevo paso que ha de ser una nueva manifestación de arte y religiosidad. El admirable pensamiento de aquellos buenos ciudadanos será una realidad en la próxima Cuaresma. Está trazado ya el boceto: es un grupo escultórico de Jesús en el momento de ser presentado al pueblo por Pilatos, acompañado de un soldado de la cohorte. La ampliación del proyecto, con las figuras a tamaño natural y la carroza, han sido confiados a la casa Rius de Barcelona representados en esta ciudad por los Sres. Brell, siendo esto una garantía de que la obra estará terminada en Marzo de 1918, fecha de la procesión»[28].

Per fer aquest nou grup escultòric i poder-lo sufragar es van obrir llistes de donatius pels congregants i públic en general. L'arquebisbe Antolín López Peláez va encapçalar aquesta subscripció amb un donatiu de 300 pessetes[29]. El que no sabia el Sr. Arquebisbe era que amb l'execució d'aquest nou pas, s'obria un llarg conflicte entre dues entitats: la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang, impulsora del projecte, i la Germandat de l'Ecce-Homo, que acompanyava el pas des del 1870. Això però, ho veurem a partir de la propera revista.

[26] *Diario Católico La Cruz*, 28 d'agost de 1917, pàgina 2; i *Diario de Tarragona* 28 d'agost, pàgina 1
[27] DANIEL PALLEJÀ BLAY. "El pas de la Flagel·lació de Josep Campeny, 1914-1936". Revista *La Sang* 31, 2014
[28] *Diario de Tarragona*. "El paso del Ecce-Homo". 18 d'octubre de 1917, pàgina 2
[29] *Diario de Tarragona*, 30 de desembre de 1917, pàgina 2

Crist de la Flagel·lació. Arxiu DP

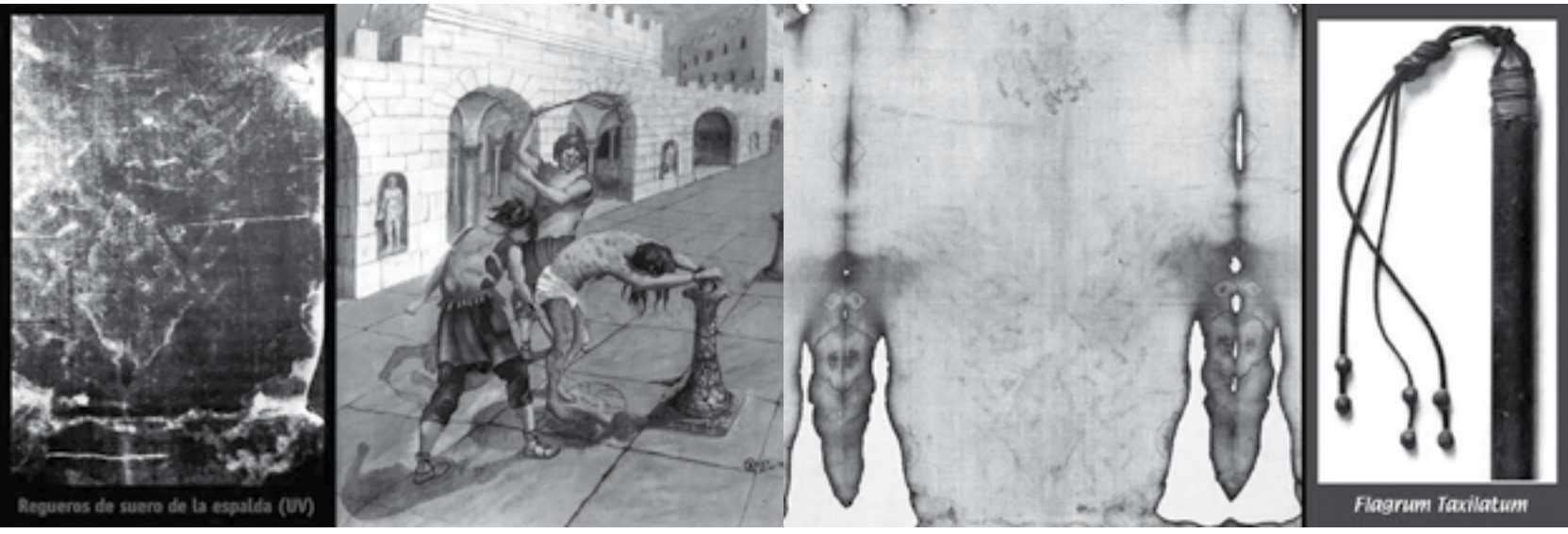
Foto: Emilio Barruz

Otra forma de contemplar un paso

Pascual Porcar Fontbona

Al contemplar el paso de los aspirantes de la Sang cincelado por el ampostino Soriano Montagut en 1948 no podemos ocultar una cierta conmoción. La primera impresión es que se trata de una obra artística bien concebida, realizada y acabada. Composición escénica fácilmente reconocible en donde el escultor ha puesto de manifiesto los postulados estéticos del barroco propio de la imaginería semanasantera. Sayones de cuerpos contorsionados en actitud tensa y forzada. Puños cerrados. Cabeza con cabellos revueltos, ceños fruncidos, ojos encendidos, dureza expresiva. La musculatura de los brazos muestra la fuerza imprimida en la impecable aplicación de los azotes. Soldado romano de impávido rostro e imponente presencia engrandecida por una rica vestidura. Cristo atado a la columna cuya posición corporal denota el sufrimiento mirando al cielo con resignada amargura. En definitiva, anatomías bien estudiadas y perfectamente articuladas en tallas de madera. Toda la escena va sostenida en una pulcrísima peana realzada por el dorado de sus relieves dentro del más puro estilo barroco. Se trata de un característico paso de la Semana Santa de Tarragona que impacta sin dejarnos indiferentes.

Esta escena plasmada de manera muy eficaz por el citado artista nos invita a pensar y a retrotraernos a lo sucedido en aquel momento de la Pasión de Cristo, surgiendo la siguiente pregunta: ¿Cuáles serían las conmociones de un Jesús meramente **humano** prescindiendo de otros rasgos sobrenaturales? Para responder a la pregunta hay dos aspectos a considerar. El sufrimiento corporal y la sensación psicológica.

CES. Centro Español de Sindología.

Aspecto del sufrimiento corporal

La flagelación se trataba de un suplicio corporal cruento, terrible, bárbaro, frecuentemente aplicado en el ámbito romano. Los judíos establecían un límite 40 azotes. En cambio para los romanos no tenía restricción y podía ocasionar la muerte. Parece ser que las órdenes de Pilatos fueron de no llegar a esta situación.

Para disponer de un enfoque científico del citado tormento nada mejor que acudir a un artículo publicado

Pintura a carbó. Sala Pintada de la Mare de Déu de la Font de Castellfort

en 2005 por Daniel Pallejà Blay miembro del Centro Español de Sindonología, especialista en el estudio de la Sabana Santa[1]. En primer lugar explica en qué consistía un *flagrum (flagelum taxilatum)* utilizado por los romanos en el castigo de flagelación. Dicho instrumento constaba de *"...un corto mango al cual estaban unidos dos o tres gruesas correas de cuero. Cada correa acababa en dos rugosas bolas de metal atadas por una pequeña barrita de manera que dejaban señales por parejas. El cuero cortaba la piel y las bolitas se clavaban profundamente causando heridas. Se producían grandes hemorragias y una considerable perdida de resistencia vital".* Luego centra el estudio en las huellas observadas en la Sabana Santa donde aparecen *"...marcas sanguinolentas a pares y en número aproximado de 120 golpes ternarios...", además concreta que "...los golpes están distribuidos regularmente respetando la zona del pericardio para no causar la muerte inmediata", continua analizando que "...los verdugos debían ser dos, uno a cada lado ya que la dirección oblicua de los golpes no es igual en ambos lados...".* Considera de extremada dureza la flagelación porque *"...en ocasiones dejaban al descubierto las entrañas, algunos morían en el lugar del suplicio y otros quedaban inválidos por vida...".* Concluye con el análisis de la mencionada Sabana, describiendo que *"...se han encontrado muestras de tejido epitelial correspondiente a un hombre y fragmentos de carne"*.

Desde el punto de vista clínico, los especialistas, describen un encadenamiento de efectos: aceleración del corazón para tratar de bombear más sangre, baja la presión sanguínea provocando colapso o desmayo, los riñones dejan de producir orina para mantener el volumen de sangre, sensación de sed al pedir el cuerpo fluidos para compensar la merma de los mismos en la sangre, falta de ventilación pulmonar, asfixia y pérdida de conocimiento. Sin afectar a ninguna arteria vital, pero teniendo en cuenta su amplia extensión, los expertos médicos consideran que Jesús perdió entre uno a dos litros de sangre precipitando su muerte en la cruz. Hay que pensar en el efecto multiplicador (rozadura, hemorragia) que las heridas de la flagelación tuvieron en el camino hacia el Calvario y en las tres horas de crucifixión.

1 Daniel Pallejà Blay. *Relíquies de la Passió. El Llençol Sant de Torí*. Opuscle Reial Germandat de Jesús Natzarè, Setmana Santa Tarragona 2005.

En definitiva, la flagelación de Cristo fue un correctivo físico extremadamente doloroso y vital precisando de una gran fortaleza física y mental para soportarlo, como luego se verá.

Sensaciones psicológicas

En todo sufrimiento hay dos vertientes. El **dolor físico** descrito anteriormente y el **psicológico** representando la otra cara de la moneda de índole más profundo y definitivo. Los tormentos tienden a *herir externamente* con la intención de *influir en lo interno.*

Para analizar este aspecto hay que partir de tres consideraciones previas. En primer lugar, Jesús llegaba de unos antecedentes de ofensa, desprecio y mal trato físico en su periplo ante Herodes. En segundo término el hecho de ponerlo a la altura de un malhechor como Barrabás y ver cómo la gente, manipulada por los saduceos y el clan Anás-Caifás, pedía la liberación del citado delincuente suponía, de entrada, una considerable iniquidad. Por último, la disposición inicial de Pilatos de la flagelación estaba encaminada a satisfacer la supuesta sed de venganza de los dirigentes judíos. En su mentalidad romana sospechaba que un baño de sangre era suficiente correctivo. Por lo tanto tomó la decisión de acorde con su particular manera de pensar.

Partiendo de estas premisas Jesús se encontró, desde una perspectiva humana, con diferentes sensaciones psíquicas como las descritas a continuación.

La “mayoría silenciosa” estuvo ausente en el momento concreto de la Pasión. Ni rastro de quienes lo recibieron con hosannas y aclamaciones unos días antes. Jesús se vería sorprendido por este significativo cambio de escenario. Incluso sus propios discípulos y acompañantes desaparecieron. Esto le ocasionaría *confusión, ansiedad y agitación*.

El verse desnudo frente al pelotón de legionarios encargados de someterle al suplico debía ser sumamente desagradable. La desnudez impuesta tiene el efecto de minar la moral y el amor propio de quien la sufre. Evidente efecto de *humillación*.

El suplicio fue terrible. El dolor físico tiene la inmediata consecuencia de socavar el ánimo y espíritu de quién lo recibe. Los encargados de infligir el castigo sabían cuál era su trabajo y lo realizaron concienzudamente. Para un ser humano llega el momento de una inicial *desesperación*, seguida de una *desmoralización* y acabando con el consiguiente *abatimiento*.

Según las descripciones de especialistas médicos durante la flagelación Jesús perdería el conocimiento en más de una ocasión. Su consciencia psíquica se vería alterada sensiblemente. Por lo tanto, no sería extraño la aparición de un agobiante *stress mental*.

La acumulación de todo lo anterior más el dolor físico forma una combinación de extremas conmociones propiciatorias de un colapso físico y psicológico quedando reflejado en un posible *quebranto de consciencia y letargo*, del que hablan algunos especialistas.

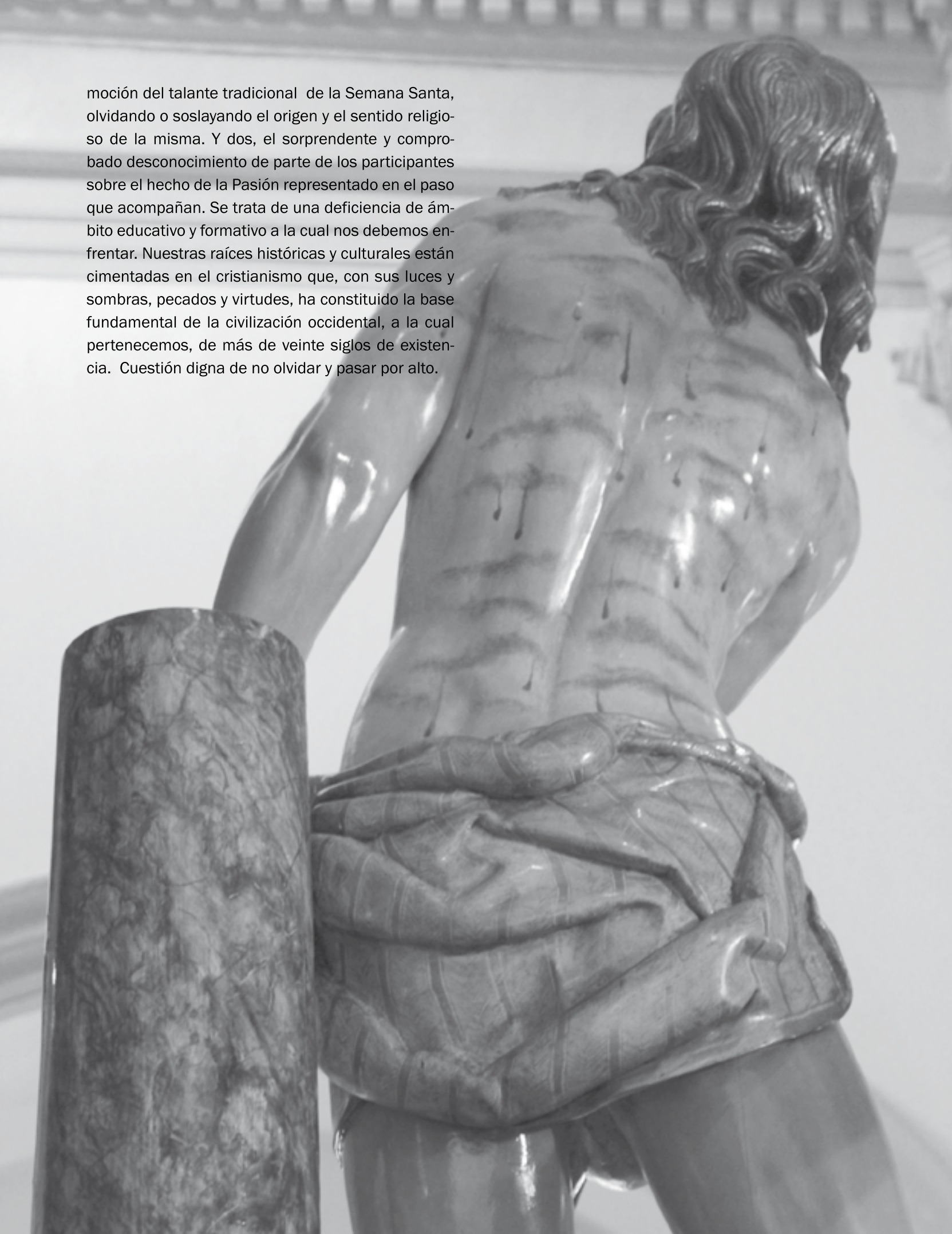
Epílogo

Lo descrito anteriormente es una especie de paradigma de lo que debemos pensar cuando estamos delante de cualquier otro misterio de nuestra Semana Santa sin fijarnos exclusivamente con el simple impacto de lo artístico. Tampoco es cuestión de quedarnos solamente con el citado perfil humano de Jesús. Los cristianos tenemos, además, un valor añadido proporcionado por nuestra fe. Se trata del enfoque de la divinidad del Hijo de Dios expresada en su Resurrección y en su mensaje evangélico.

Quienes asisten a una procesión son creyentes, más o menos practicantes pero con el inconveniente de que la actual laicidad de la sociedad tiende a propiciar dos efectos. Uno, la excesiva valoración y pro-

Foto: Daniel Pallejà

moción del talante tradicional de la Semana Santa, olvidando o soslayando el origen y el sentido religioso de la misma. Y dos, el sorprendente y comprobado desconocimiento de parte de los participantes sobre el hecho de la Pasión representado en el paso que acompañan. Se trata de una deficiencia de ámbito educativo y formativo a la cual nos debemos enfrentar. Nuestras raíces históricas y culturales están cimentadas en el cristianismo que, con sus luces y sombras, pecados y virtudes, ha constituido la base fundamental de la civilización occidental, a la cual pertenecemos, de más de veinte siglos de existencia. Cuestión digna de no olvidar y pasar por alto.

Un recés d'advent

Josep Maria Sabaté i Bosch

Si es vol, la Setmana Santa pot durar tot l'any, perquè qualsevulla de les seves associacions, confraries, congregacions, germandats o gremis tenen prou feina a fer entre els seus socis, confrares, congregants, germans o agremiats i, per això, és digne d'encomi el recés d'Advent que la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist amb la Congregació de Senyores sota la invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i la Santíssima Verge de la Soledat varen convocar el proppassat dissabte 26 de novembre de 2016, a les 10:30 hores del matí, a l'església de Natzaret.

I, si he dit que hi ha prou feina a fer entre els seus congregants –segons les darreres xifres del mateix 2016, més de 600 els homes i 1174 les senyores–, no és per altre raó que la de la minsa, migrada i escassa assistència: poc més d'una trentena de persones, trenta-dues per ser exactes, comptant sis devots mossens; un percentatge sobre el total d'ambdues congregacions que, per ridícul, no ens cal ni calcular.

La veritat és que les dues hores que va durar el recés es van fer curtes gràcies a la preparació didàctica i no gens menys rigorosa de mossèn Ignasi Cabré Más, rector de les parròquies de l'Assumpció d'Alcover, de Sant Pere ad Vincula de Mont-ral, de Sant Andreu de Farena, de Santa Úrsula del Milà, de Santa Maria Magdalena de la Masó, de Sant Nicolau de la Riba, de Sant Salvador de Picamoixons i de Sant Simó de Fontscaldes, i especialista en patrística, que plantejà l'inici de l'Advent amb un cant d'esperança –*"Veniu, veniu oh Emmanuel ... Exulta! Exulta! Israel ..."*– i una sucosa reflexió personal, conjunta i participativa del relat evangèlic en el qual Jesús és interpel·lat pels fariseus quan li presenten una dona adúltera, per tal de tenir prou argument per acusar-lo d'anar contrari a la llei de Moisès. Els

fariseus insisteixen i Jesús fa el ronsa –aparentment calmós, tranquil, lent, tardà, romancer...–, com si fos sord a la seva insistent demanda compromesa; però la resposta fou categòrica: *"Aquell de vosaltres que no tingui pecat, que tiri la primera pedra."* (Jn. 8, 1-11).

De tant en tant, és bo i saludable per tothom reflexionar sobre allò que ja coneixem per adonar-nos que, per encetar la Pasqua de Nadal –com també la Quaresma, la Setmana Santa o la Pasqua de Resurrecció–, les ensenyances de Jesús ens recorden que, tot i ser pecadors, sempre podem rebre el perdó del Pare misericordiós amb nosaltres, com Jesús ho va fer amb la dona adúltera; el més important és prendre consciència del que va passar amb aquells *"mestres de la llei"* i *"tota la colla anònima"* que presenciaren l'escena.

Aquesta primera part del recer s'acabà amb una pregària extreta de les obres de sant Agustí, qui encara fou protagonista, no sols per la seva tardana conversió, sinó i també per les seves obres –confessions i sermons– amb les quals s'entrà en contacte amb la etimologia del mot 'misericòrdia', a partir de la paraula 'misèria', basant-se en aquell relat del mateix evangeli de sant Joan: misericòrdia i misèria cara a cara, i amb referència a una de les darreres cartes apostòliques del Papa Francesc –*"Misericordia et misera"*–: *"La misericòrdia suscita* ***alegria*** *perquè el cor s'obre a l'esperança d'una vida nova."*

La durada establerta d'antuvi per a no cansar l'auditori va impedir un major aprofundiment en la segona part, que arrancà amb una lectura contemplativa de l'evangeli de Sant Mateu sobre els enviats de Joan Baptista[1], de manera que mossèn Cabré se cenyí al comentari d'una homilia d'advent del Papa Sant Gregori, i ens deixà a cadascú la reflexió de la mateixa tot seguint bona part d'un treball, ja publicat amb anterioritat en el bloc *El Bon Pastor* [2] i que, a continuació, us oferim per a coneixement de tots i perquè creiem que pot ser d'utilitat:

Foto: Janet Calvo

"Sant Gregori Magne va ser una figura cabdal de l'església d'occident que, en la dura cruïlla dels segles VI-VII, va destacar en infinitat d'aspectes socials, polítics, pastorals i espirituals. Com a bisbe lliurat totalment a la cura pastoral del seu poble, es va preocupar particularment de la litúrgia i de la predicació. Ell mateix volgué recollir una sèrie d'homilies en dos llibres. Tal com explicarà per carta a un bisbe sicilià, moltes d'elles no va poder pronunciar-les personalment per la feblesa de salut i les dictava per a ser llegides. D'altres, no sense esforços, les va adreçar a uns fidels que agraïen molt el seu estil directe i franc.

El tercer diumenge d'advent del 591 va preparar un sermó per a la basílica dels sants Marcel·lí i Pere de Roma (escrit VI, del Llibre I d'homilies sobre els evange-

1 *La Bíblia* BCI Bíblia Catalana Traducció Interconfesional. Associació Bíblica de Catalunya. Editorial Claret. Societats Bíbliques Unides. Barcelona 1997: Mt.: 11, 2-11 i Lc.: 7, 2-12.

2 *El Bon Pastor*, 21-XII-2015.

Foto: LauretART

lis), sobre el text evangèlic de la litúrgia dominical. Es tracta de l'ensenyament de Jesús sobre Joan Baptista, posterior a la pregunta que li fan:

«¿Ets tu el qui havia de venir o n'hem d'esperar un altre?» (cf. Mt 11, 2-10).

Gregori s'entreté especialment a glossar les tres interpel·lacions de Jesús, fent aplicacions a la vida de la comunitat immersa en el temps de l'advent, però també en les difícils problemàtiques del seu temps, que no són pas tan diferents a les nostres.

«Què heu sortit a contemplar al desert, una canya sacsejada pel vent?» (cf. Mt. 11, 7).

Diu Sant Gregori que, quan s'aixeca el vent, inclina la canya cap a l'altre costat. La canya és l'esperit carnal que, quan el toca el favor o la detracció, s'inclina cap a un costat o un altre. Si hi troba favor, s'alegra, se'n vanta i l'orgull la tomba. Si bufa contradicció s'inclina cap a la banda oposada, cap al furor i la violència. Joan, en canvi, no era una canya sacsejada perquè la seva integritat no l'ablania per l'adulació ni l'enduria per la injúria. Acaba exhortant: Germans caríssims, aprenguem nosaltres a no ser canyes agitades pel vent, consolidem l'ànim exposat al vent de les llengües, mantinguem inflexible la fermesa de l'ànima; que cap detracció ens exciti vers la ira ni cap favor ens inclini a dispensar una gràcia inútil.

«Doncs què hi he sortit a veure, un home vestit refinadament?» (cf. Mt.: 11, 8).

Els que així viuen en palaus reials no poden ser servidors del Rei celestial, encara que ho afirmin –fa notar en aquest punt de l'homilia–, perquè estan subjectes a un rei terrenal i entregats només a les coses exteriors. Així, doncs, que ningú no pensi que falta pecat en el luxe i l'afany de vestits preciosos perquè, si en ells no hi hagués culpa, tampoc el Senyor no hagués lloat Joan per l'aspror dels seus vestits.

«Doncs què hi heu sortit a veure, un profeta?» (cf. Mt.; 11, 9).

Per al papa Gregori, Joan Baptista és més que profeta perquè, no només profetitza, sinó que assenyala el qui és la profecia. El considera part de la categoria angèlica, ja que el qui és enviat a anunciar el Jutge Suprem se'l pot anomenar àngel amb tota propietat. Però la dignitat d'aquest nom fins i tot pot ser merescuda per tot cristià si, en la mesura de les seves forces i segons la gràcia de la inspiració celestial rebuda, aparta el proïsme de la maldat, si el procura exhortar a obrar el bé, si ensenya el Regne i els suplicis eterns al qui va errat i si adreça paraules de santa ensenyança,... és un àngel sense cap dubte.

Aquesta és una missió que ateny a tot cristià. Com a àngels plens de talents que els ofereixen gustosos als germans, porteu també amb vosaltres els altres cap al que vosaltres coneixeu que us ha estat profitós; desitgeu tenir companys en els camins del Senyor. Quan algú de vosaltres va al fòrum o als banys, bé que convida el qui està ociós a anar amb ell; doncs apliqueu aquest costum terrenal i, quan aneu a Déu, no hi aneu sols.

La Paraula, com una almoina, no es pot negar a ningú, cal oferir-la a tothom. Oi més quan el qui és la Paraula se'ns ha donat a nosaltres. Així, en tant que en tinguem forces, no descuidem d'anunciar-lo i, com Joan, puguem ser anomenats per Ell àngels, amb l'auxili del Senyor." (Sic)

Tant de bo que per a encetar Quaresma, Setmana Santa i Pasqua de Resurrecció, allò que feren uns quants cristians a l'Advent, doni el fruit que Sant Gregori Magne demanava ja a l'albada de l'època medieval en aquests primers lustres del segle XXI i gaudim d'un altre recer d'aquest estil.

Foto: Maria Grau

Foto: Maria Grau

Entrevista Alfred Ventosa

Banderer 2017

Biel Roquet-Jalmar

Com i quan va entrar a La Sang?

Va ser de petit, els pares m'hi van apuntar. Ser membre de La Sang és una tradició familiar; primer l'avi, segon el pare i després jo hem estat congregants. No tinc noció real de quan es va omplir la meva butlleta, però ho he estat tota la vida. Els meus fills van estar-hi una temporada, però ara estan fora i desvinculats de Tarragona, pel que és difícil mantenir-los a La Sang. Jo vaig voler intentar-ho, però vaig respectar la seva decisió de no seguir.

> **"Ser de La Sang és una tradició familiar; l'avi, el pare, jo i els meus fills hem estat congregants"**

Què significa, per vostè, ser el banderer principal de la Congregació que organitza la processó més important de Catalunya?

És un gran pes. Quan m'ho van comunicar em va produir fins i tot angoixa, temor. "Com puc jo ser el banderer de La Sang?". Vaig insistir a l'Ignasi Boada si no s'havien equivocat, si era la persona adequada. Tot i així, és un gran orgull, un gran sentiment, per tot el que representa. Un cop assumida la responsabilitat, vaig sentir una gran alegria i ho vaig comunicar a la família. El meu pare ja va portar la bandera, i jo el vaig acompanyar de cordoner, pel que és un relleu familiar. Poder portar-la és la màxima expressió del sentiment religiós, tarragoní i cultural, pel que representa La Sang a casa meva i a Tarragona.

> **"Ser el banderer és un gran pes, però també un gran orgull, per tot el que representa"**

Quin paper té La Sang en la Setmana Santa tarragonina?

És la congregació principal, l'organitzadora, de les més antigues. Jugava i juga un rol principal en relació a l'organització, la tradició, la cultura i la creença. Les processons de Setmana Santa han evolucionat moltíssim, però és indubtable que va tot lligat. La Sang pot ser un nexe d'unió; per exemple, si els meus fills tornen a vincular-se amb la ciutat, la confraria en pot ser una causant.

Quins seran els seus cordoners?

Un d'ells és el meu germà, també vinculat a La Sang. L'any passat havia de participar a la Processó però no ho va fer perquè els seus fills i la seva dona –membres de La Sang i de La Soledat– també participaven i, d'alguna manera, havia de fer de coordinador, sense poder participar, tot i que això també és una forma d'involucrar-se. L'altre cordoner serà el meu cunyat, barceloní, de grans conviccions religioses, però que desconeixia la nostra Setmana Santa, així que vaig creure que seria una bona manera de lligar-lo i fer-lo sentir el fet de ser cordoner en la Processó més antiga de Catalunya.

Què suposa la Setmana Santa per a la ciutat?

Hauria de ser un element més d'unió per la ciutat, no només pel fet religiós, que avui en dia ha canviat molt. Qui té les conviccions i és catòlic practicant té un sentiment. Però jo, que sóc defensor que la religió ha de tenir un pes important des del punt de vista cultural, independentment d'aquestes creences, crec que la religió, el nostre dret, els costums o la forma de ser, van lligades a l'època de Crist i a la religió catòlica. Aquesta culturització ens lliga com a poble, com a ciutat, com a comunitat; la importància de la Setmana Santa ens lliga com a tarragonins, ja que tots ens sentim integrats. És un element cohesionador d'una ciutat vertebrada en barris, i que fa pocs esforços per tenir més elements. La Setmana Santa, la Cavalcada de Reis o Carnestoltes són elements que fan que la ciutat se senti unida. S'ha entès que la Setmana Santa dóna cabuda al sentiment religiós, però també a la cultura, a la tradició i a la cohesió de tots els tarragonins, i sobretot tarragonines. El paper de la dona s'ha convertit en indispensable en la Setmana Santa tarragonina, i dóna un caràcter de gran importància, permetent que continuï.

> **"La Setmana Santa ens lliga com a tarragonins, ja que tots ens sentim integrats. És un element cohesionador"**

Des de fora s'infravalora la nostra Setmana Santa?

Jo sempre defenso que els pecats se'ls confessa un mateix; si la Setmana Santa tarragonina no té la importància suficient fora de la ciutat és perquè no som capaços d'anar més enllà. A Tarragona sempre hem tingut el defecte que volem que ens reconeguin perquè simplement 'som guapos'. No, ni som guapos, ni lletjos. Si volem que se'ns reconegui ens ho hem de creure, i perquè ho practiquem i ho donem

a conèixer, però amb voluntat nostra. Nosaltres hem de ser capaços d'explicar allò que és nostre, i no esperar que ens ho vinguin a reconèixer. Als tarragonins ens falta autoestima, i hem de posar-hi passió, vocació i dedicació. Si algun dia som capaços de reivindicar-ho, estic convençut que els altres ens miraran bé.

Com valora l'evolució de la nostra Setmana Santa, i quin futur li espera?

Ha estat molt positiva. La nostra Setmana Santa ha tingut alts i baixos. En els moments baixos, s'ha tingut la virtut de trobar el desllorigador per continuar la tradició, i això és molt positiu. Crec que actualment ens trobem davant un moment crític, de transició, precisament per la mala interrelació entre religió, tradició i cultura, i també per la societat absolutament canviant, que canvia de valors, i que li costa evolucionar. També tenim una Església –com a problema de tots els cristians– excessivament lenta en els canvis, i això perjudica. El moment no és decadent, sinó crític, i és molt important veure quin futur li espera. De cara al futur, però, sóc optimista, perquè el jovent segueix. Els que ja tenim certa edat podem acompanyar, però els joves han d'apartar-nos, ser crítics en positiu i renovadors. Si això no succeeix, les coses decauen i moren. Jo crec que la Setmana Santa, d'aquí uns anys, no serà molt diferent.

> **"Sóc optimista amb el futur de la Setmana Santa, els joves han d'apartar-nos, ser crítics en positiu i renovadors"**

Què creu que hauria de canviar de la nostra Setmana Santa?

Intentaria, sense voler ser crític, desenganxar el folklore, ja que en pequem. M'agradaria desfer aquest element, no perquè els actes siguin més religiosos, ja que la cultura i tradició hi han de ser. El folklore pot acabar desvirtuant aquesta celebració, intentaria donar més qualitat i prestigi. Per exemple, crec que el fet que els passos vagin acompanyats de tant 'soroll' desfà una mica la màgia, el sentiment i el recolliment. L'acompanyament musical hauria de ser de més qualitat, i això faria elevar el nivell de la nostra processó. A vegades em costa separar elements comuns de Santa Tecla o Sant Magí amb Setmana Santa, com el soroll o la fresa; cada esdeveniment hauria de tenir el seu tret diferencial. Elevar la qualitat musical costa diners, però crec que s'hi haurien d'implicar les administracions, perquè això dignifica la tradició. La música identifica molt la Setma-

Foto: Emilio Barruz

na Santa, i molts dels autors de música clàssica es basen en els textos sagrats i en la Passió. Si fóssim capaços de potenciar les bandes musicals i restar la part folklòrica, seria més positiu. Si comparem amb altres Setmanes Santes, no tenim la millor qualitat en imagineria o en vestes, i hem de dignificar la nostra amb elements que tinguem a l'abast.

Quin és el seu element artístic preferit de la Congregació?

El Sant Crist de La Sang. A casa hem li hem tingut passió tota la vida, ha estat el signe amb el qual ens hem identificat. Però lluny de la qualitat de la imagineria, el que es busca és que el conjunt sigui harmoniós i desperti quelcom.

Digui'm el seu moment preferit de la Setmana Santa de Tarragona.

Sempre ha estat el Viacrucis de les sis del matí de Divendres Sant. Per l'anonimat, perquè fa possible l'expressió més interior dels que ho sentim. És en una hora no habitual, vas a fer un Viacrucis i saps que no seràs vist per ningú, que no hi haurà públic i no hi haurà la necessitat d'anar a lluir.

"El meu moment preferit és el Viacrucis de les sis del matí de Divendres Sant. Per l'anonimat, perquè fa possible l'expressió més interior"

És, precisament, aquest un dels grans problemes?

Totes les confraries ho hem convertit en això. Per aquest motiu portar la bandera és una gran responsabilitat. No hem de caure en la subhasta i hem tenir clar què representa portar-la per cada confraria. És un element que dignifica i no s'ha de perdre.

Foto: Maria Grau

Viatge a Palència

Xavier Guinovart

Eren dos quarts de nou. El dia començava. Reunits tots, tant de la Congregació de La Sang i de Nostra Senyora de la Soledat, i amb alguns badalls, sortíem de la Imperial Tàrraco a l'estació del Camp de Tarragona. Amb una calculada puntualitat, vam aprofitar per esmorzar al bar de l'estació, on tots vam agrair prendre un cafè. Ens esperava un llarg trajecte, més de set hores, primer amb AVE a Saragossa i després amb l'Euromed cap a Palència. Ja a dintre el tren, començava la nostra aventura a la IV edició del *Encuentro Nacional de Jóvenes de Hermandades y Cofradías* (JOHC) els dies 28, 29 i 30 d'octubre.

Asseguts tots junts, parlant i fent gresca, les hores passaven. Ja sent migdia vam treure els entrepans per dinar. Amb el cafè i unes avellanes, deixàvem enrere paisatges, camps i ciutats. A les sis arribàvem a Palència. Contents i amb ganes de deixar les maletes, vam anar a l'hotel a descansar i a trobar-nos amb la resta de gent que havien arribat el dia abans.

Així doncs, ja érem a Palència. El temps era bo. Els matins i al capvespre refrescava, i els migdies i tardes aprimava la calor. Situada a la Tierra de Campos, entre els rius Pisuerga i Carrión, la ciutat captiva. Els carrers enrajolats del centre històric, cases senyorials castellanes, el Carrer Major tot ell esplèndid, fent patxoca amb els comerços i porxos plens de gent que passeja, les esglésies, els parcs, la Catedral...

I sense més espera, i amb les acreditacions en mà, sortíem cap a l'acte d'inauguració de la trobada. Amb un estadi ple de gom a gom de joves i no tan joves confrares de tota la geografia espanyola, començaven els actes de parlament i música. Ja acabant l'acte i amb ganes de menjar, vam passejar fins a la plaça de l'Ajuntament, on vam sopar a un restaurant típic. Mentre uns ja anaven a l'hotel a dormir, d'altres volíem assistir al viacrucis extraordinari del trasllat de N.P. Jesús de la Sentencia. Amb fred i ja sent de nit, vam anar a l'hotel, mentre els carrers es respirava festa, molt d'entusiasme i emoció.

Logotip IV JOHC Palencia 2016

No eren encara les nou del matí que ja ens reuníem, tots, al hall per esmorzar. No ens podíem entretenir molt, ja que la jornada començava d'hora. Durant tot el matí, al mateix estadi del dia abans, tenia lloc un seguit de conferències i taules rodones sobre la Setmana Santa. Una de les companyes va exposar, brillantment, el Museu Bíblic de Tarragona: El Kilòmetre 0 de la Setmana Santa de Tarragona. Durant la pausa del cafè, vam aprofitar per conèixer a altres confrares on molts d'ells s'interessaven per la nostra ciutat i Setmana Santa. Sent ja el migdia i l'hora de dinar, vam buscar un restaurant per menjar un "lechal".

Arxiu Congregació

Arxiu Congregació

Nuestro Padre Jesús de la Sentencia. Palència

A la tarda s'iniciava el trasllat de les imatges al viacrucis extraordinari acompanyant-los confrares i bandes de cada germandat, cap a la plaça de la Catedral on s'iniciaria la processó. Jo vaig portar, amb altres joves de la trobada, el Cristo Crucificado, sortint des de l'església de Sant Francisco. Recordo nervis, molts nervis. Era el primer cop que en portava un a espatlles però ho feia amb profund respecte i emoció. Em sentia, altra vegada, immers en la màgia, i dono gràcies a tots els companys i amics palentins per deixar-me ser-ne un més.

El dia acabava al pavelló municipal, on es feia el sopar de germanor de tots els assistents de la trobada.

Diumenge era dia de tornada. A dos quarts d'onze es feia la Santa Missa a la Catedral presidida pel bisbe Manuel Herrero. A l'acabar, els membres de l'organització anunciaven Córdoba com la ciutat a organitzar la V trobada. Tocant la marxa reial, es deia adéu a Palència i s'acaba oficialment, ara ja sí, la IV edició de la JOHC.

Altre cop al tren, el viatge arribava a la seva fi. La Setmana Santa són moltes coses i no n'entén d'edats ni de fronteres. Tots formem part de la tradició, la religiositat, la solemnitat. Animo a tots els joves a venir l'any que ve. Creieu-me, val la pena.

Santísimo Cristo de la Misericordia. Palència

Com hem restaurat la Casa de La Sang

Cristina Thió i Lluch - *Gerent de CHROMA Restauració del Patrimoni*
Presidenta de la Fundació CHROMA

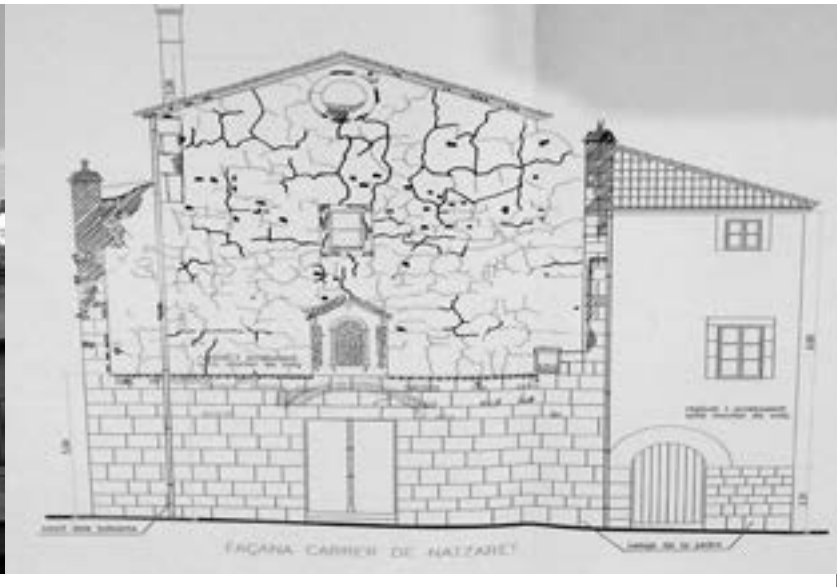
Jo sempre he defensat que la restauració del Patrimoni Arquitectònic, Cultural i Artístic és quelcom més que una feina. Almenys per a nosaltres ho és. Una passió que desenvolupem amb amor, amb rigor i cura perquè el Patrimoni ens trasllada a les arrels i a la nostra identitat. La restauració ens ajuda a entendre molts processos al llarg de la història.

L'actual temple de la Casa de la Sang, data de principis del segle XVI, un barroc que ha patit i aguantat diverses intervencions amb diverses fortunes i que després d'un debat obert inicial, estem acabant de restaurar-ne la façana sota la Direcció Facultativa de l'Arquitecte Josep Maria Bartolomé i Anguela.

Com sabeu, després d'un debat molt obert i enriquidor s'ha decidit restaurar els "Esgrafiats" moderns de la Casa de la Sang, en un estat força precari a causa d'un procés de mescla de materials, poc adequat per consolidar aquests esgrafiats a la pedra de l'edifici.

El primer que hem de fer sempre, per poder emetre una diagnosi, és fer l'estudi i les proves necessàries per estudiar les patologies que està patint l'edifici. Hem de posar totes aquestes patologies sobre el plànol i d'això se'n diu fer el "MAPING de PATOLOGIES"

L'edifici lluirà amb esplendor la seva pell i la nostra actuació ha estat dirigida a integrar el temple a la ciutat antiga sense voler convertir un edifici antic en un de nou. Hem aconseguit perquè aquesta era la nostra intenció, consolidar i enfortir les seves arrugues i embellir la vellesa d'aquest edifici tan singular i tan important per la ciutat.

Intentarem explicar-vos com duem a terme una intervenció com aquesta de la manera més entenedora possible.

Què l'hi passava al vestit o pell esgrafiada de l'edifici i a altres elements?

Doncs, que vàrem trobar un nivell de separació d'aquesta pell del seu suport força alarmant que provocava diversos nivells de despreniment i deteriorament accelerat. Per tant teníem estuc esgrafiat, separat, esquerdat, malmès i en alguns llocs, ja després de la paret. També hem trobat pedra trencada en alguns llocs i amb pèrdua de trossos en d'altres.

Perquè passava?

Perquè es va consolidar aquesta pell esgrafiada amb un morter cimentós a sobre del morter de calç que és molt menys dur i molt més porós. El ciment ha anat provocant la separació de l'esgrafiat. Fixeu-vos en la fotografia adjunta i veureu com sovint els materials constructius tradicionals superen amb escreix els invents moderns.

CALÇ	CIMENT
Transpira	No transpira
Natural	Artificial (+ aditius)
Carbonata /Rejoveneix des del primer dia	Envelleix des del primer dia
Flexible	NO flexible
Permeable	NO permeable
Acabats múltiples	Rigidesa, no treballable
Nessesitat d'ofici	El pot aplicar qualsevol
Ambient salubre	Ambient insalubre

Què calia fer?

Calia foradar tota la façana d'esgrafiats i progressivament injectar-hi aigua i després calç hidràulica. Com la sang que recorre el nostre cos i ens dóna vida, l'aigua injectada a la pell provoca que la calç hidràulica recorri tot l'interior, ocupi tots els espais i torni a consolidar aquesta pell al cos.

Un cop consolidat el parament, cal retirar els morters inadequats, tapar els forats i reintegrar l'esgrafiat en aquells llocs on la restauració ja no ha estat possible perquè estaven despresos o molt malmesos.

Per fer aquest reintegrament en llocs buits o despresos s'han emprat dos morters diferents; Un a les zones baixes de la paret amb morter hidràulic a l'aire utilitzant una fórmula per poder combatre la humitat per capil·laritat mentre que a les zones altes utilitzem també un morter hidràulic però més compatible amb el morter de ciment anterior.

Si l'esgrafiat hagués estat antic, hauríem utilitzat calç aèria en pasta, molt més flexible i que s'endureix en contacte amb l'oxigen.

Finalment es fa el tractament cromàtic adient per recuperar els esgrafiats originals, que en aquest cas era un color terra ocre que vam poder observar en

unes imatges antigues en color. I ja tindrem la pell per lluir-la del tot.

L'estudi també ha permès descobrir que la cornisa ceràmica tenia amagada policromia feta amb calç i pigment. Vaja una joia que restaurada lluirà i molt.

En alguns llocs la pedra de l'edifici estava molt bruta, trencada i atacada per diferents agents biotòpics que es tracten amb biocides, es netegen i es consoliden amb silicat de etil.

En el cas de les pedres trencades s'han de cosir amb barretes d'acer inoxidable corrugades i col·locades amb morter de calç. La reintegració de pedra perduda també es fa amb morter de calç hidràulica i es consolida amb silicat d'etil.

Un altre dels reptes ha estat la neteja de l'escultura que tot i estar protegida per punxes no ha servit de res com podeu observar a la foto.

En aquest cas hem escollit poder col·locar una malla de fibra de color pedra imperceptible pràcticament a la vista i que impedeix l'entrada dels coloms a l'escultura i a les finestres.

S'han retirat els repints fets amb pintures plàstiques inadequades i hem refet els cromatismes originals amb la tècnica de la veladura amb silicats. El ferro forjat de la fornícula s'ha netejat i protegit amb oli.

Finalment hem substituït els baixants de PVC per uns de Zenc i hem reparat les teules exfoliades i trencades.

Crec molt sincerament que tothom hi guanya. La ciutat, l'edifici i tots nosaltres que si a més som capaços d'explicar com es feien i com es poden fer aquestes joies contribuirem a valoritzar molt més el nostre Patrimoni.

Moltes felicitats, Casa de la Sang,

Foto: Oriol Ventura

INRI

Un frenètic 2016 per la Banda de Timbals

Biel Roquet-Jalmar, *responsable de comunicació*

L'opuscle de la Congregació sempre ha estat una bona manera de seguir l'activitat de la Banda dels Aspirants de La Sang, i també una mena de vincle entre els integrants i la resta de congregants, encara que les tecnologies actuals us permeten seguir el dia a dia de la banda a les nostres xarxes socials. I si ho vau fer, de ben segur que vau poder percebre que va ser un gran 2016, ple d'activitats –unes, ja tradicionals, i altres, que fèiem per primer cop–, nous reptes i il·lusions, i nous membres.

Ben aviat ens vam posar a la feina; una Setmana Santa a les acaballes de març, i diverses actuacions d'exhibició van fer que comencéssim a assajar finals de desembre. I si la Setmana Santa era aviat, encara ho eren més els actes previs. Així doncs, ens plantàvem al 27 de febrer amb el toc d'exhibició, amb un rentat de cara, llest per poder-lo oferir a la 'V Mostra de Sons i Fusions' de la Setmana Santa de Tarragona, organitzada pel Gremi de Marejants. Per nosaltres era un dels dies forts de la temporada, ja que aquesta trobada de bandes és un dels referents musicals a la ciutat durant aquestes dates. Tot i que el dia va aixecar-se clar, amb el pas de les hores el vent que es va girar ja ens feia témer el pitjor. I, efectivament, l'exhibició va veure's obligada a suspendre, ja que va ploure durant tota la tarda sobre Tarragona. Tot i la desil·lusió inicial per no poder mostrar la feina feta davant les escales de la Catedral, el Gremi de Marejants va oferir a les bandes una segona oportunitat.

Sense gairebé temps per descansar, el següent cap de setmana, el 5 de març, ens vam desplaçar a Osca, per quart any consecutiu. Tocava participar al 'XI Encuentro de Bandas "Sonidos de la Semana Santa" de Huesca'. El d'Osca és un d'aquells dies que esperem amb ganes, perquè passem tot el dia junts, en un ambient més distès. Ben d'hora vam sortir de Tarragona en autobús, i tan bon punt vam arribar a la localitat aragonesa, vam estar tot el matí tocant pels carrers de la ciutat, alternant tocs de pro-

Foto: Arxiu de la Congregació

cessó i exhibició. Després, dinar de germanor amb la resta de bandes convidades per agafar forces, i, a la tarda, desfilada, amb la vesta posada, mostrant els tocs de processó als nombrosos espectadors. Per acabar un gran dia de grup, vam anar a cruspir-nos les ja clàssiques *migas* a la plaça de braus.

Encara no en teníem prou, i d'Osca vam fer el salt ben a prop de casa nostra. La setmana posterior vam participar, per segona vegada en tres anys, a la trobada de bandes de Torredembarra. El 12 de març indicava que ens acostàvem a la Setmana Santa, així que aquest acte ens va servir per seguir rodant els tocs de processó pels carrers de la vila torrenca en una desfilada. Entremig, totes les bandes participants vam interpretar el nostre toc d'exhibició en una de les places del poble. En vam quedar molt satisfets, de la mateixa manera que el públic local, que ens va dedicar una càlida ovació.

I, per fi, arribaven aquells dies que moltes tarragonines i molts tarragonins esperem amb ganes durant tot l'any, i pels quals nosaltres dediquem tantes hores d'assaig. Així doncs, ens vam plantar a Dimecres Sant en un obrir i tancar d'ulls; abans de començar, vam fer un berenar, i després vam acompanyar la Flagel·lació a la Processó del Dolor, organitzada per la Germandat de Nostre Pare Jesús de la Passió. Dijous Sant vam tocar pel programa especial de Setmana Santa de Tarragona Ràdio, on vam estrenar 'oficialment' la nova marxa ràpida d'exhibició. I va arribar el gran dia: Divendres Sant. Després de veure la Recollida, era l'hora d'acompanyar el nostre pas a la Processó del Sant Enterrament. Ja acostumats al patiment dels últims anys, tocava mirar el cel amb un ull, tot i que finalment la pluja ens va respectar. L'acte més especial de tota la Setmana Santa tarragonina va transcórrer amb normalitat, el ritme va ser adequat i el resultat va ser més que satisfactori. Seguim sumant Setmanes Santes a les nostres baquetes!

Tot i que els dies sants ja havien acabat, no podíem badar ni un moment. Com a cirereta del pastís, el 2 d'abril –només una setmana més després de Dissabte Sant–, aquesta vegada sí que es va celebrar la 'V Mostra de Sons i Fusions' del Gremi de Marejants. La tarda, de pri-

Foto: Arxiu de la Congregació

mavera, era espectacular. Petita desfilada des de la Plaça de la Font fins Les Cols, on es feia l'exhibició. I quina exhibició! Amb unes escales de la Catedral plenes de gom a gom, vam aconseguir fer la millor interpretació d'aquesta peça fins a dia d'avui. En acabar l'acte, els somriures eren les protagonistes, i no era per menys!

Vam agafar-nos unes quantes setmanes de vacances, però la temporada encara no havia acabat. El 4 de juny vam treure les baquetes i timbals de l'armari, per fer una petita exhibició en la tradicional i calorosa Diada de La Sang. Amb un repertori divers, vam tancar la paradeta, després de mig any treballant. Un mes més tard, i per posar punt i final a la nostra temporada, els membres de la banda vam reunir-nos el 2 de juliol per fer un dinar de germanor a la Plaça del Rei.

El 2017 serà un any especial per la banda. Fem 15 anys i hem organitzat diferents actes per celebrar-ho, i el Joan Manetas, membre de la banda, ha composat un nou toc d'exhibició. Aprofitem també per, des d'aquestes línies, donar la benvinguda als nous membres. Desitgem una bona Setmana Santa a tots els congregants de La Sang!

Foto: Arxiu de la Congregació

La cuina de la Banda: Un nou toc d'exhibició

Jordi Anglès i Joan Manetas, *responsables musicals*

Per celebrar aquest XVè aniversari, aquest 2017, ens hem plantejat un gran repte: un nou toc d'exhibició, fet per nosaltres mateixos. Quan tens davant una partitura d'una peça musical de més de 120 compassos, el pas més important que s'ha de fer és planificar tot el treball a realitzar per a poder muntar el toc. Cal tenir una bona organització i saber què s'ha de fer d'una forma general en cada un dels assajos per poder obtenir un bon resultat. Si en qualsevol formació musical aquest exercici és necessari, en el cas de les bandes de timbals de Setmana Santa és encara més costós: cal tenir en compte que pocs membres tenen els coneixements musicals necessaris com per poder llegir una partitura, i, per tant, l'aprenentatge s'ha de fer aplicant exercicis pràctics plens de referències que, a vegades, poden ser ben originals.

El toc d'exhibició del XVè aniversari ha estat un cas diferent, que mai havíem viscut: l'hem anat aprenent alhora que s'anava escrivint. És evident que un toc és més fàcil de preparar i treballar si està totalment escrit quan s'inicien els assajos, però en aquest cas ambdós processos s'han anat fent en paral·lel. Pensem que aquest procediment pot tenir la seva part positiva, i és que es pot anar modificant en funció del resultat que s'obté a l'assaig, donant una major flexibilitat. Per contra, no et permet tenir una planificació detallada i això et fa anar massa al dia a dia.

El treball inicial l'hem definit a base d'assajos parcials i en conjunts petits: greus, caixes o caixes xineses o una barreja d'aquests grups en funció del passatge a assajar. En aquests formats més petits treballem l'aprenentatge pur del toc i els petits detalls de cada un dels instruments, tasques que serien molt feixugues de fer en assajos de tot el conjunt, ja que donem molta importància a treure un so net i unificat. Un altre dels punts és consolidar els fragments ja treballats parcialment, el que anomenem 'anar rodant el toc'. Pensem que és un punt bàsic per donar fonaments al toc i assentar tot el treball realitzat als parcials, a la vegada que es van adquirint nous coneixements a través de treballs específics. Finalment, i ja en una fase final de l'aprenentatge i a les portes de les actuacions, polim el toc, rodant-lo en la seva totalitat i acabant de perfilar detalls de musicalitat i interpretació que encara no han acabat de ser assimilats.

Tot i que el procés d'aprenentatge és molt important, res seria possible sense abans haver imaginat mentalment com serà la peça. Com volem que soni? A què volem que s'assembli? Quin ritme ha de portar? Així doncs, un dels exercicis previs passa per explorar referents i nodrir-se d'idees; la principal inspiració que vam tenir per crear aquest toc va ser el Concurs Nacional d'Híjar (Terol), en el qual vam participar el 2015. La nostra intenció era crear uns ritmes i, sobretot, un clímax semblants al de les bandes d'Aragó, encara que no havíem de copiar res de les formacions participants en el concurs, i sense perdre l'essència de la nostra banda.

Així doncs, la primera part de la peça té uns ritmes potents de bombos, inspirats en la 'Rompida de la hora' –tradició molt arrelada a Terol, que se celebra la nit de Dijous a Divendres Sant–, mentre que les caixes fan uns ritmes contundents, per tal de crear un començament al més pur estil aragonès.

A la segona part del toc, la banda fa el viatge de tornada ja cap a Tarragona i cap al nostre estil, amb dinàmiques i ritmes tècnicament complicats, aprofitant el bon nivell musical de la banda actualment. En aquesta part també incorporem diferents notes musicals en els nostres goliats, que ens permeten fer unes petites melodies, i així fer que el so sigui més bonic i complet. Al final de la segona part, tornem a trobar grooves potents a la secció d'instruments greus, que ens fan entreveure que alguna cosa està passant: ens trobem en el punt més àlgid del toc.

A partir d'aquí, i per anar acabant, és el moment de fer un homenatge a tota la història de la banda; el toc fa un recordatori de tots els altres tocs d'exhibició que hem interpretat i que ens han acompanyat durant aquests 15 anys, passant pel 'toc extra', o pel 'toc d'exhibició', escrit pel Jordi Anglès.

Esperem haver composat un toc molt bonic i apropiat per la celebració d'aquests 15 anys, ja que agafem ritmes dels nostres orígens calandins, tot ajuntant-los amb aquells ideals característics que han fet que la nostra banda soni diferent, ja sigui per la capacitat de cuidar el so, o per la capacitat de crear música, ja que, al cap i a la fi, els tocs d'exhibició tenen la finalitat d'entretenir l'oient i de demostrar la qualitat que pot arribar a tenir la banda.

Foto: Arxiu de la Congregació

Foto: Daniel Pallejà

Crònica d'una Processó: la Processó del Sant Enterrament a Tarragona

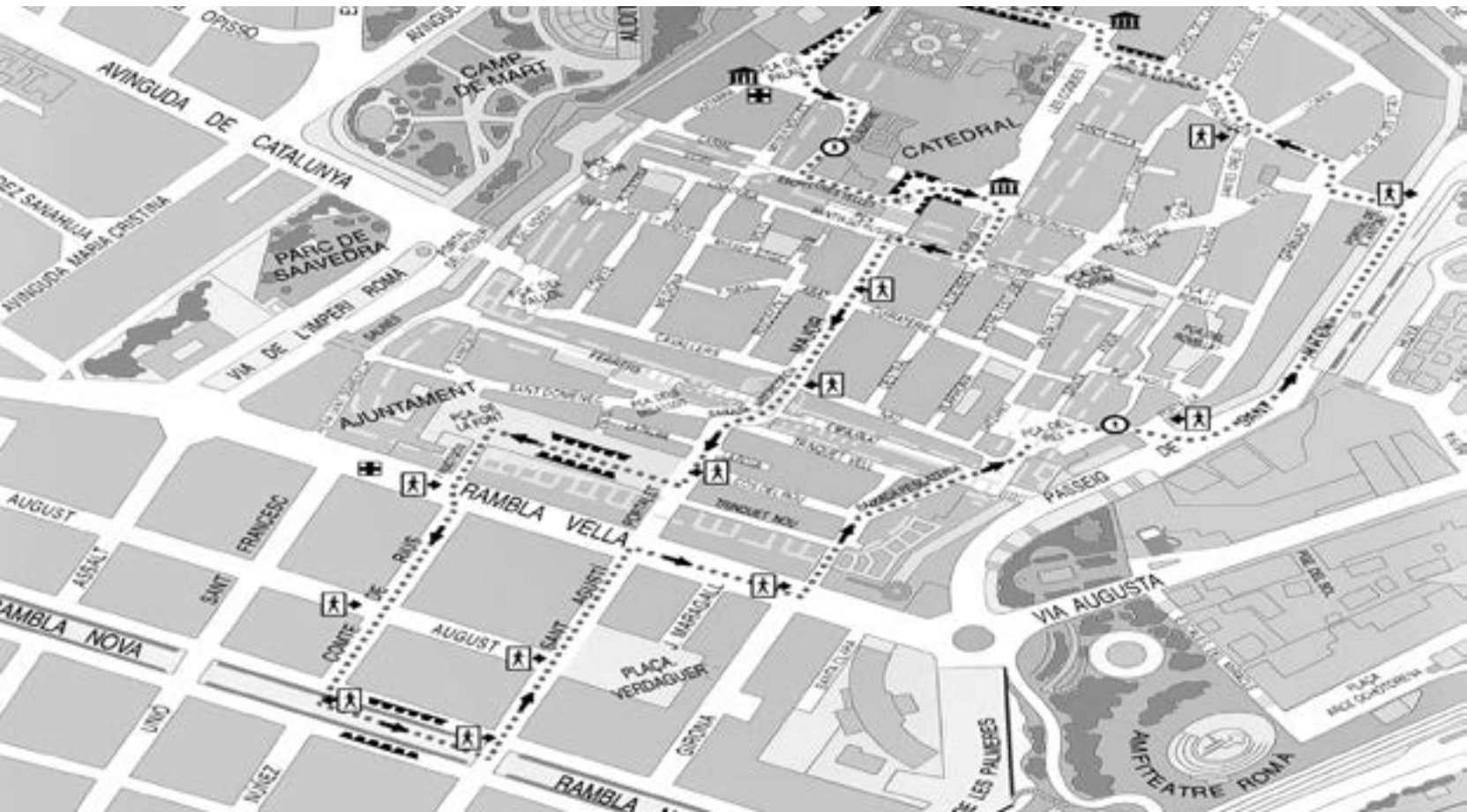
Montserrat Boada

La processó del Sant Enterrament, declarada Element Festiu Patrimonial d'Interès Nacional per la Generalitat de Catalunya, surt cada Divendres Sant des de l'església de Natzaret i recorre els principals carrers del casc antinc de la ciutat. És un del actes de religiositat popular més importants de la ciutat amb més de 3.000 participants i uns 25.000 espectadors.

Organitzada per la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang, segons Salvat i Bové des de l'any 1550, reuneix a totes les confraries i germandats de la ciutat i recrea la Passió i Mort de Jesucrist. La figura principal és la del Sant Crist de la Sang el qual simbolitza a Jesús mort a la creu.

Itinerari:

La Processó del Sant Enterrament comença a la Plaça del Rei direcció al Passeig de Sant Antoni, atravessa el Portal de Sant Antoni i segueix pel carrer dels Descalços, Arc de Sant Llorenç, Pla de Palau, baixa pel carrer de la Mare de Déu del Claustre, passa per Escrivanies Velles, Plaça de la Seu, Les Coques, Pare Iglesies, Merceria, Plaça de les Cols, Major, Baixada Misericòrdia, Plaça de la Font, Sant Fructuós, Comte de Rius, Rambla Nova, Sant Agustí, Rambla Vella, Sant Oleguer, Baixada Peixateria i acaba allà on ha començat, a la Plaça del Rei.

Ordre dels participants:

1- Cohort Romana

R. i V. Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist

Fundada: 1545

Seu: Església de Natzaret

Segons una acta de la Junta de la Congregació de la Sang, la seva presència a la Processó data del 1758. Actualment, està formada per un total de 44 persones: 30 soldats, 2 caps de fila -vestits amb capa vermella-, 6 tocadors de tabals –amb capa blanca-, un tocador de trompeta, un signífer, quatre portadors d'atxes i un "Capità Manaies".

2- Bandera Negra

R. i V. Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist

Fundada: 1545

Seu: Església de Natzaret

Aquest element obre la Processó i consta en els inventaris del segle XVI, no obstant l'actual és de 1939. Acompanyada de dues matraques, instrument antic usat per Setmana Santa en substitució de les campanes, es portada per tres congregants tapats amb cucurulla.

3- Sant Sopar

Gremi de Marejants

Fundat: 1383

Seu: Església de Sant Pere del Serrallo

Artista: Emili Solé Carcolé (1995)

Format pels 12 deixebles sentats al voltant d'una taula amb Jesús beneïnt el pa, és el primer pas de la processó.

4- Oració a l'hort

Associació La Salle

Fundada: 1906

Seu: Col·legi La Salle

Artista: Messeguer-Rius (1942)

Simbolitza el moment en que Jesús es retira a pregar a l'hort de Getsemaní i està format per dues figures: l'àngel que sosté el Calze i Jesús pregant .

5- Vetlleu i Pregueu

Associació La Salle

Fundada: 1906

Seu: Col·legi La Salle

Artista: Claudi Rius (1943)

El pas simbolitza el moment en que Jesús es dirigeix als seus deixebles adormits i els convida a seguir resant. Es tracta d'una escena única entre tots els passos que processionen a Espanya.

6- Presa de Jesús

Confraria de Pescadors

Fundada: 1956

Seu: Confraria de Pescador del Serrallo

Artista: Jaume Satorras (1956)

El conjunt escultòric està format per cinc figures, representa el moment en el que Jesús és detingut a l'hort de Getsemaní.

7- La Flagel·lació

Aspirants de la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang

Fundada: 1903

Seu: Església de Natzaret

Artista: Innocenci Soriano-Montagut (1948)

L'escena està encapçalada per Jesús, lligat a la columna, rodejat per tres saions que l'assoten i un soldat romà que l'assenyala.

8- Cristo del Buen Amor

Cofradía del Cristo del Buen Amor y Ntra. Sra. de la Amargura con San Juan Evangelista

Fundada: 1993

Seu: Església de Sant Nicolau de Bari

Artista: Mercè Bessó i Carreras (1996)

La talla de Jesús, assegut i pensatiu, mostra l'esquena flagel·lada.

9- Nuestra Señora de la Amargura con San Juan Evangelista

Cofradía del Cristo del Buen Amor y Ntra. Sra. de la Amargura con San Juan Evangelista
Fundada: 1993
Seu: Església de Sant Nicolau de Bari
Artista: Jesús Méndez Lastrucci (2006)
La imatge de Sant Joan, vestit amb una túnica de bellut, acompanya a la Virgen de la Amargura.

10- Ecce Homo

Germandat del Sant Ecce Homo
Fundada: 1868
Seu: Carrer Baixada de la Peixateria
Artista: Emili Solé
El pas està format per la imatge de Pilats mostrant Jesús al poble i sometent-lo a judici públic.

11 - Jesús de la Passió

Germandat de Nostre Pare Jesús de la Passió
Fundada: 1940
Seu: Església de Sant Joan
Artista: Jordi Amenòs (2008)
Jesús duu la creu al coll camí al Calvari.

12- El Cirineu

Reial Germandat de Jesús Natzarè
Fundada: 1903
Seu: Església de Sant Miquel del Pla
Artista: Antoni Parera (1930)
Grup d'imatges on Jesús caigut amb la creu al coll és ajudat pel Cirineu.

13- Jesús Natzarè

Reial Germandat de Jesús Natzaré

Fundada: 1903

Seu: Església de Sant Miquel del Pla

Artista: Salvador Martorell

Jesús porta la creu al coll mentre la seva mare, Maria Salomé i la Verònica, la qual duu el sudari amb el rostre de Jesús marcat, l'observen al passar.

14- Jesús despullat de les seves vestidures

Reial Germandat de Jesús Natzarè

Fundada: 1903

Seu: Església de Sant Miquel del Pla

Artista: Agustí Ballester (1961)

Representa el moment en que un dels botxins treu la túnica a Jesús mentre un altre deixa el martell i els claus mentre aixeca la creu. Una nena i la seva mare contemplen l'escena.

15- La Creu de la Passió i penitents amb el Crist de la Humiliació

R. i V. Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist

Fundada: 1545

Seu: Església de Natzaret

Artista: Innocenci Soriano i Montagut (1961)

Els penitents són la mostra més antiga de penitència ja que amb els improperis representen escenes i simbolismes de la Passió. L'element principal és la Creu de la Passió que fou una ofrena de Lluís Àvila Roca estrenada l'any 1940. Tots ells acompanyen el pas del Crist de la Humiliació, un Crist caigut després de moltes hores de patiment i carregant la creu al coll.

16 - El Sant Crist de la Sang

R. i V. Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist

Fundada: 1545

Seu: Església de Natzaret

Artista: Salvador Martorell (1940)

La imatge principal de la Processó del Sant Enterrament és el Crist mort a la Creu, una figura molt venerada per tots els tarragonins. El moment central de la Processó és quan els Armats es desplacen fins a la Rambla a fer-li una darrera reverència i l'acompanyen fins a l'Església de Natzaret.

17- El Descendiment de la Creu

Reial Congregació del Venerat Cos de Jesucrist en el Descendiment de la Creu

Fundada: 1948

Seu: Església de Sant Pau

Artista: Robert Bohigas (1953) i Melchor Gutiérrez (2010)

El conjunt de set figures representa el moment en que Jesús es baixat de la Creu.

18- La Pietat

Gremi de Pagesos de Sant Llorenç i Sant Isidre

Fundat: 1353

Seu: Església de Sant Llorenç

Artista: Josep M. Martisella seguint disseny de Josep M. Jujol

La Mare de Déu asseguda als peus de la creu, sostè el cos mort del seu fill.

19- El retorn del Calvari

Il·lustre Confraria de Sant Magí, màrtir, de Barcelona
Fundada: 1580
Seu: Església de Santa Maria del Mar, Barcelona
Artista: J. Salvadó i Voltas (1941)
L'escena mostra el patiment de la Mare de Déu que torna del Calvari i es dirigeix a enterrar al seu fill acompanyat per Sant Joan, Maria Cleofàs i Maria Magdalena.

20- El Sant Enterrament

Gremi de Marejants
Fundat: 1383
Seu: Església de Sant Pere del Serrallo
Artista: Salvador Martorell (1942)
El conjunt de figures simbolitzen l'enterrament de Jesucrist.

21- El Sant Sepulcre

Gremi de Pagesos de Sant Llorenç i Sant Isidre
Fundat: 1353
Seu: Església de Sant Llorenç
Artista: la talla del Crist és anònima i data del s.XVII, l'urna és de J. M. Jujol (1942)
Una de les imatges més antigues de la Processó que fou salvada de la destrucció durant la Guerra Civil, mostra el cos de Crist mort dins del Sepulcre.

22- La Soledat

Congregació de Senyores sota la invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat

Fundada: 1876

Seu: Església de Natzaret

Artista: Josep Viladomat (1963)

La figura, sola a la peana, simbolitza el dolor i la soledat de la Mare de Déu després d'haver enterrat el seu fill.

23- Bandera Principal de la Processó del Sant Enterrament

24-Excm. i Rvdm. Sr. Arquebisbe de Tarragona, acompanyat dels Capitulars.

25- Presidència de la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist .

26- Corporació Municipal.

27- Autoritats Provincials.

28- Banda Unió Musical de Tarragona.

L'any 2016 un total de 2.611 persones van participar a la Processó del Sant Enterrament, xifra lleugerament inferior a l'any anterior (2.678 persones). La Sang va comptar amb la participació de 197 confrares que juntament amb els 46 armats que conforment la Cohort Romana van acompanyar els diferents elements i passos de la Congregació.

Fotos: Maria Grau

Llistat de Congregants

R. i V. Congregació de la Purissima Sang de Nostre Senyor Jesucrist

1	Mariano Nicolau Queralt	43	Manuel Ferré Martínez	85	Josep R. Martí Viamonte
2	Josep M. Muntané Iglesias	44	José L. Calderón Alejandre	86	Josep J. Joanpere Toldrà
3	Antoni Pons Español	45	Francesc J. Ferrándiz Garreta	87	Josep Pijuan Duch
4	Rafael Simó Monné	46	Josep LL. Ferrándiz Garreta	88	Josep R. Vilar Guanyabens
5	Rafael Sentandreu Ferré	47	Ferran Val Corominas	89	Joan Miquel Nadal Malé
6	Josep Riera Güell	48	Isidor Guerrero Castellví	90	Fernando Torres Estebánez
7	José M. Rosell Saurina	49	Francesc A. Barriach Molas	91	Salvador Navarro Martí
8	Leandro Campabadal Caravaca	50	Joan Ricomà Vendrell	92	José V. Fuster Cortés
9	Josep M. Nicolau Queralt	51	Jaume Sentís Bonet	93	Francesc A. Magarolas Jordà
10	Josep M. Noguera Salort	52	Josep M. Sabaté Bosch	94	Antoni Huber Company
11	Josep Boronat Inglés	53	Jaume Pijoan Duch	95	Rafael Roca Poblet
12	Antoni Durán Segura	54	Antoni Bru Dalmau	96	Carles Vallvé Durán
13	Rafael de Muller de Abadal	55	Francesc Cotillo Moix	97	Josep M. Busquets Fontgibell
14	Salvador González Pedrol	56	Andreu Dexeus Mallol	98	Francesc Pintado Simó
15	Pasqual Monravà Gassol	57	Francesc Esqué Ruiz	99	Jaime Yxart Neira
16	Baltasar Marqués Jordà	58	Francesc Torres Queraltó	100	Francesc A. Potau Mas
17	Ramon M. Vila Tintoré	59	F. Xavier Brú Dalmau	101	José M. Noguera de la Muela
18	Eduard Fontanet Escardó	60	José V. Monte Nogués	102	Joan Massó Oriol
19	Genaro González Melendres	61	José Rull Montejo	103	Rafael Mutlló Pàmies
20	Eugeni Costa Urgellés	62	Antonio Rull Montejo	104	Josep M. Gené Torrell
21	Xavier Bella Ventosa	63	Salvador Marsal Camarasa	105	Josep I. Boada Gasulla
22	Bernabé Martí Llauradó	64	Xavier Vallvé Navarro	106	Rafel Simó Viñes
23	Faustí Andreu Barceló	65	Francesc Xavier Saludes Casas	107	Federico Amorós Le-Roux
24	Joan Pallarès Barbat	66	Francesc Pallejà Llombart	108	Alfred Ventosa Carulla
25	Pere Pallarès Barbat	67	Joaquim Galià Romaní	109	Josep M. Solé Poblet
26	Eduard Grau Olivé	68	Joan Rovira Roig	110	Antoni Elias Arcalís
27	Joan Queralt Vidal	69	Rodolf Marsal Cavallé	111	Josep R. Gispert Magarolas
28	Antoni Giné Gomá	70	Albert Vallvé Navarro	112	Xavier Massó Oriol
29	Sebastià Marrasé Llauradó	71	Lluís Corbella Monravà	113	Lluís Badía Chancho
30	Esteve Gimeno Cuevas	72	Eugeni Nadal Andreu	114	Jordi Gispert Magarolas
31	Josep M. Llorens Llobet	73	Adolf J. Marchena Mir	115	Lluis Ignasi Vilà Miquel
32	Antonio Guerra Margalef	74	Joan Josep Barriach Molas	116	Francesc Martí Triquell
33	Manel Diaz Pérez	75	Joan Baches Pelegrí	117	Josep Ferrer Andreu
34	Ferran Castellarnau Cardona	76	Manel Vilar Guanyabens	118	Francesc Aymar Terricabras
35	Josep Moncunill Serra	77	Jordi Piqué Llobet	119	Antoni Jané Rodriguez
36	Tomàs Calvo Huguet	78	Josep M. Galià Romaní	120	Rafael Pintado Simó
37	Josep M. Roig Nin	79	Javier Artal Morillo	121	Josep M. Vidal Balmaña
38	Joan Cortés Ascaso	80	Francesc Anglés Forès	122	Carles Baches Pla
39	Ricard Tapias López	81	Antoni Soler Thomasa	123	Albert Pons Güell
40	Francesc Serres Martí	82	Lluís M. Mezquida Sans	124	Sebastià Potau Mas
41	Josep M. Marqués Grau	83	Jordi Vidal López	125	Albert Solé Poblet
42	Antoni Pérez Vallverdú	84	Tomàs Sastre Icart	126	Ferran Boada Valls

llistat

127 Ignasi Vendrell Maños
128 Francesc Borja Boada Gasulla
129 Jordi Romeu Moreno
130 Manel Badía Chancho
131 Joaquim de Muller Mencos
132 Joaquim M. Marchena Targa
133 Fra. Octavi Vilà Mayo, O,Cist.
134 Josep M. Batlle Martí
135 Josep M. Muntané Triginer
136 Àngel Palau Vergés
137 Albert Romeu Moreno
138 Rafael Gabriel Costa
139 Josep Ciurana Moncusí
140 Eloy Hernández Fernández
141 Ramon Fernández Caleya Dalmau
142 Josep Maria Mullerat Prat
143 Antoni Pons Güell
144 Enric Dalmau Cortés
145 Jordi Musté Sánchez
146 Joan M. Potau Martorell
147 Manel Callao Costa
148 Francesc Gassó Mestre
149 Josep M. Sevil Anguera
150 Ramon Maria Mullerat Prat
151 Octavi Potau Mas
152 Jaume Mullerat Prat
153 Bernardo Mullerat Prat
154 Ricard Navarro Forés
155 Albert Andreu Sabadell
156 Adolf J. Marchena Targa
157 Ambròs Domingo Belando
158 Ramon Serres Soler
159 Josep M. Ferré Porqueras
160 Lluís Mezquida Andreu
161 Mn. Antoni Pérez de Mendiguren Cros
162 Carles E. Salvat Duch
163 Ricard X. Pomerol Magrinyà
164 Francisco Esqué Englund
165 Joan Mullerat Prat
166 Antoni Martorell Comas
167 Xavier Musté Sánchez
168 Carles A. Vallvé Barbero
169 Jordi Vallvé Barbero
170 Joan A. Porqueras González
171 Marc Vallvé Fontana
172 Ramon Agustin Solé
173 Manuel Alegre Solé
174 Jordi Blanch Dalmau
175 Jordi Queralt Teixell
176 Sergi Baches Salvadó
177 Pablo Benedicto Rebull
178 Xavier Bella Boltó
179 Enric Flores Musté
180 Carles Salvadó Baches
181 Jordi Salvadó Baches
182 Josep Franco Martínez
183 Joan Escarra Sanromà
184 Josep M. Salvat Duch
185 Jaume Garcia Sanchis
186 Marc Baches Salvadó
187 David Marsal Cilleros
188 Jesús Sánchez Sanromà
189 Josep M. Òdena Jornet
190 Josep Collado Maturana
191 Javier Collado Maturana
192 Jordi Collado Maturana
193 José V. Torres Montero
194 José Luís Urzaiz Arana
195 Fernando Urzaiz Arana
196 Josep M. Vives Sendra
197 James Edward Mellor
198 Pau Ricomà Vallhonrat
199 Jordi Morant Sabaté
200 Xavier J. Balañà Llorens
201 Octavi Mezquida Andreu
202 Daniel Díaz Bertrán
203 Vicenç Gabriel Ascaso
204 Jordi Sentís Masllorens
205 Josep M. Vives Sanromà
206 Ignasi Vives Sanromà
207 Francesc A. Potau López
208 Manel Sanromà Bayle
209 Francesc Sanromà Bayle
210 Fco. Borja Sastre Andrés
211 Antoni Martorell Salort
212 Daniel Martí Rodriguez
213 Eduard Mezquida Andreu
214 Joan Salvadó Monterrubio
215 Xavier Guerrero Torres
216 Isidor Guerrero Torres
217 Baldomero Tormo Carnicé
218 Marc Tormo Tormo
219 Miquel A. Tormo Tormo
220 Francesc Marsal Cavallé
221 Salvador F. Albacar Baró
222 Ricard Pineda Aixelà
223 Antonio Salazar Echevarria
224 Rafael Salazar Echevarria
225 Carles Alegre Pallach
226 Francesc Torres Figueras
227 Enric Company Armengol
228 Fc. Xavier Mas Montagut
229 Fc. Xavier Mas Sotoca
230 Eugeni Costa Albiol
231 Rafel Pintado Duch
232 David Pintado de Aizpuru
233 Francesc Pintado de Aizpuru
234 Joaquim Moros Sotoca
235 Jordi Salvadó Monterrubio
236 Víctor Aymar Potau
237 Antoni Huber Potau
238 Arnau Pedregal Segura
239 Josep M. Fortuny Miró
240 Salvador Fortuny Miró
241 Eduard Torres Figueras
242 Albert Solé Vallvé
243 Manuel López Gilabert
244 Pablo Fernández Caleya Dalmau
245 Dídac Nadal Abad
246 Fernando Vives Sendra
247 Borja Alegre Pallach
248 Jaume Pijuan Robledo
249 José V. Torres Estebánez
250 Javier Torres Montero
251 Ignacio Torres Montero
252 Lluís Badía Itarte
253 Joan Vinaixa Serra
254 Joan Vinaixa Campos
255 Fernando Torres Sanz
256 Agustí Vilà Pozo
257 Eduard Seriol Cabiscol
258 Xavier Ferrándiz Mallafré
259 Jordi Massó Pàmies
260 Ignasi Vendrell Gervás
261 Javier Rigau Mas
262 Xavier Rigau López
263 Miquel Rigau López
264 Lluís Vives Ayora
265 Bernat Sentís Tamburini
266 Jesús M. Maiso Tomàs
267 Sergi Vives Turégano
268 Antoni Jané Oliván
269 Jaume Sentís Tamburini
270 Josep M. Grau Aleu

congregants

271 Josep M. Grau Otero
272 Josep Balañà Lucena
273 Cristóbal Chamizo de la Torre
274 Ignasi Pérez Noguera Vilà
275 Albert Pérez Noguera Vilà
276 Víctor Noguera Oliach
277 Víctor Teixell Aleu
278 Daniel Pallejà Blay
279 Pere Bernat Xabuch
280 Pere Bernat Martínez
281 Darío Duce Martínez
282 Marc Duce Bernat
283 Darío Duce Bernat
284 Albert Ventosa Carulla
285 Salvador Masip Sabaté
286 Artur Marcos Merelo
287 Antonio Duarte López
288 Ignasi Company Armengol
289 Pere Tubilla Martínez
290 Jaume Yxart Romeu
291 Joan E. Yxart Romeu
292 Alexandre Llorens Llurba
293 Josep Inglés Balañà
294 Enric Baixauli Pedrol
295 Òscar Martí Nieto
296 Josep M. Marsal Gombau
297 Gabriel Molina Ferré
298 José M. Noguera Oliach
299 Josep Vallvé Roig
300 Xavier Vallvé Banús
301 Carlos Pérez de Mendiguren Cros
302 Miguel Millán Ruiz
303 Agustí Busquets Martí
304 Casimir Martí Grau
305 Miquel Marchena Angos
306 Ricard Mutlló Cantarell
307 Ferran Boada López
308 Albert Pallejà Blay
309 Miquel A. Marcos Merelo
310 Esteve Martí Pujals
311 Esteve Martí Sirvent
312 Miquel Martí Sirvent
313 Marcel Pallejà Blay
314 Miguel Gallego López
315 Rafael Gallego López
316 Joan Potau Llorens
317 Marc Puig Cardús
318 Jordi Masip Ferrer
319 Enric Masip Ferrer
320 Sebastià Potau Bustamante
321 Josep R. Aixelà Ventura
322 Pau Brull Olivé
323 Pau Brull Andreu
324 Francisco Palacios Ariño
325 Xavier Virgili Gispert
326 Víctor Montserrat Mestre
327 Alfons Lorenzo Querol
328 Oscar Reyes Queralt
329 Enric Sabaté Sevil
330 Dídac Garcia Barnaus
331 Ignasi López Carcaré
332 Ferran Urzaiz López
333 Alvaro Urzaiz López
334 Josep Alió Borràs
335 Sergi Torres Sanz
336 Enric Serra Ventura
337 Ricardo Satué Vallvé
338 Eduard Badía Robert
339 Xavier Vendrell Blanco
340 Nacho Montserrat Mestre
341 Joan Montserrat Alonso
342 Arnau Nadal Bigorra
343 Sebastià Escorne Cardona
344 Pol Boada Gea
345 Xavier Magriñà Mier
346 Joan Reyes Queralt
347 Josep V. Pérez Moreno
348 Noé González Pereira
349 Xavier Seró Roselló
350 Dani Seró Roselló
351 Guido Mensa Fadda
352 Josep A. Carrasco Muñoz
353 Joan Bilbao Nadal
354 Vicenç Veses Ibáñez
355 Josep F. Ferrer Val
356 Mn. Josep Queraltó Serrano
357 Xavier Farré Moya
358 Andreu Marchena Jiménez
359 Manuel Crespo Palau
360 Ignasi Mullerat Peiró
361 Leandro Riquelme Ferré
362 Antonio Vicente Guillén
363 Pablo Crespo Ardanuy
364 Victor Serra Gabriel (a)
365 Borja Vendrell Gervás (a)
366 Octavi Potau Llorens (a)
367 Ignacio Navarro Hernández (a)
368 Pol Tarrats Sada
369 Xavier Guinovart Castan
370 Mn. Francesc Gallart Magarolas
371 Jordi Aleu Rosell
372 Joan Àlvarez Gras
373 Ferran Ventosa Andreu
374 David Artero Boronat
375 Angel Alejandre Duch
376 Mons. Miquel Barbarà Anglès
377 Aleix Alejandre Tarragó (a)
378 Guillem Segarra Riola
379 Jaume Garcia Casañ
380 Mn. Joaquim Fortuny Vizcarro
381 Josep Ramon Escudero Jarque
382 Jordi J. Virgili Costa
383 Jordi Guasch Pujolà
384 Julià Allué Grau
385 Enrique Quero Zambrana
386 Antoni Guerra Salas
387 Angel Borrellas Alcañiz
388 Moises Gebellí Jové
389 Xavier Salvadó Val
390 Enric Albareda Roig
391 Eugeni Moncunill Gas
392 Joan J. Morro Grau
393 Francisco González Bujaldón
394 Josep M. Estopà Miranda
395 Jordi Freixa Querol
396 Joaquim Lordan Torrento
397 Pedro Huguet Andújar
398 Jordi Anglés Jové
399 Emilio Miró Centeno
400 Arnau Miró Centeno (a)
401 Lluís Guasch Prieto
402 Carlos Guasch Prieto
403 Antonio Salazar Carracedo (a)
404 Javier Massó Martín
405 Marc Mestre Vallvé (a)
406 Oscar Aguilar Ixart
407 Manuel Allué Martínez
408 Carlos Gramunt Suárez
409 Miquel Nadal Bigorra (a)
410 Jordi Marsal Roig
411 Joan Ramon Artero Pena
412 Angel Cano Amezcua
413 Esteban Díaz Carralero
414 Jesús Martínez Bragado

llistat

415 Rafael Roura Garcia
416 Jaume Torres Eguiluz
417 Manuel Vivas Pulido
418 Joan Joaquim Julià Panadès
419 Josep Guinovart Mallafré
420 José Manuel Alesson Sánchez
421 Antoni Vives Sendra
422 Antoni Vives Tous
423 Hugo Vives Tous
424 Eduard Marchena Jiménez (a)
425 Jorge Azagra Malo
426 Adrià Satué Socias (a)
427 Oscar Dalmau Roig
428 Nicolás Gallego Bosch (a)
429 Quim Culubret Gavaldà
430 Damià Tarragó Garcia
431 Albert Villarroya Saladié
432 Gerard Pascual Vallés
433 Alexandre Pascual Cassany (a)
434 Max Pascual Cassany (a)
435 Francisco Tarragó Ventura
436 Andreu Musté Salvadó (a)
437 Ricard Musté Combalia
438 Enric Musté Combalia
439 Ginés Sánchez Pérez
440 Marc Bría Peiret
441 Mateu Satué Mas (a)
442 Oriol Guerrero López (a)
443 Miquel Ferrández Giné (a)
444 Luis Mendoza Hernández Sanahuja (a)
445 Ignacio Mendoza Hernández Sanahuja (a)
446 Adrià Galià Mas (a)
447 Elias López del Castillo
448 Marc Rivera Verderas
449 Iván Oliver Herrero
450 Pere Guillén Font
451 Sergi Bría Ferré
452 Jordi Piñol Moran
453 Alberto Santiago Peiret
454 Albert Jiménez Ferré
455 Lluís Gómez Santos
456 Albert Mascarell Sàez
457 Albert Ventosa Andreu (a)
458 Pol Canals Sentís (a)
459 Enric Canals Sentís (a)
460 Marc Anglés Jové
461 Pau Benedicto Ferrer (a)
462 David Bría Peiret
463 Cristian Duarte Higueras
464 Albert Farré Pujol
465 Joan Fortuny Ferré
466 Miquel Gascón Ascaso (a)
467 Raúl Gil Queralt (a)
468 Álex Izquierdo Grau (a)
469 Vicente Izquierdo Muro
470 Sergi Malpartida Tarragó (a)
471 Joan Mestre Vallvé (a)
472 Pau Pérez Pintado (a)
473 Jordi Pérez Simó
474 Biel Roquet-Jalmar Fonoll
475 Santiago Sáiz Aguelo
476 Marc Tresserras Pianigiani (a)
477 Robert Vendrell Aubach
478 Pau Mestre Vallvé (a)
479 Josep Manel Fernández López
480 Pau Fernández Bella (a)
481 Jordi Bosch Morlà
482 Bruno Bosch Potau (a)
483 José Luis Bernal López
484 Pau Martín Simó (a)
485 Axel Piñol Saladié
486 Xavier Pérez Andreu
487 Biel Falcó Marrasé (a)
488 Adrià Josa Castillejo (a)
489 Román Welsch Prat
490 Joan Biosca Domingo
491 Carlos López Vendrell
492 Antoni Olmos Simón
493 Roger Alesson Álvarez (a)
494 Nico Izquierdo Grau (a)
495 Gerard Badía Robert
496 Pol Mascarell Julián
497 Nacho Vives Ibáñez
498 Marc Vives Pagés
499 Jeroni Bru Cabré
500 Joan Manetas Aixalà
501 Marcos Meury Bernal (a)
502 Iván Puente Cruz
503 Armengol Guasch Pous
504 Carles Albiol Lluis
505 Santiago Vilaplana Esteve
506 Nil Guillén Pelegrí (a)
507 Ernest Gómez Perales
508 Albert Pineda Estopà (a)
509 Carles Gómez Mas
510 David Oliete Casanovas
511 Albert Morro Marrasé
512 Esteban Díaz Benítez
513 Joan Gebellí Granell
514 Manel Nadal Martí
515 Víctor Aymar Airó (a)
516 Adrià Pallejà Comas (a)
517 Ricard Salvat Argany (a)
518 Marc Pérez Pintado (a)
519 Josep Pallejà Monné
520 Antonio Huber Martí (a)
521 Mariano Miguel Mendoza Olalla
522 Francesc d'Assís García Colet
523 Josep Maria Jordà Ané
524 Francesco Tardanico Noriega (a)
525 Joaquim M. Escatllar Torrent
526 Luis Malpartida López
527 Lluis Gutiérrez Reyes
528 Miquel Buñales Gabarri
529 Mn. Borja Martín Sánchez
530 Mn. Joaquim Gras Minguella
531 Michael Relihan
532 John López
533 Marc Solé Iglesias
534 Jaume Sabater Martí
535 Santiago Canillas Amate
536 Lorenzo Lorenzo Ormaechea
537 Pascual Porcar Fontbona
538 Iván Mosquera Comes
539 Jordi Bertran Luengo
540 Vicente Segurado Piñol
541 Jaume Fullana Galofré
542 Miquel M. Martí Solé
543 Josep Martí Flores (a)
544 José Manuel Valiente Cabades
545 José Manuel Valiente Gañet (a)
546 Enrique Valiente Gañet (a)
547 Miguel Ángel Valiente Gañet (a)
548 Xavier Artal Martí
549 Xavier Artal Vergés-Tapiro (a)
550 Jordi Artal Vergés-Tapiro (a)
551 Marc Artal Verges-Tapiro (a)
552 Ricardo Closa Claria
553 Ricard Closa Mateu (a)
554 Enric Closa Mateu (a)
555 Ricardo Manrique de Pablo
556 Andrés Candomeque Echave-Sustaeta
557 Anders Candomeque Gellein (a)
558 Carlos Masó Laporta

congregants

559 Francisco Javier Cabrera Mir
560 Òscar Casas Roca
561 Javier Ivern Marcén
562 Alex Busquets Martí
563 Roger Tatay Rovirosa
564 Joaquim Ricomà Alió
565 Hilari Alfaro Bozalongo
566 Àlex Cabré Potau (a)
567 Alejandro Martin Rodriguez
568 Eduardo Serres López
569 Josep Maria Cardona Sánchez
570 Jose Alberto Rojas Sanchidrian

NOUS CONGREGANTS

571 Samuel Duarte Alcalá
572 Alfredo Gonzàlez Martínez
573 Sean Relihan Alcázar (a)
574 Joan Lopez Solé
575 Albert Vallvé Cid (a)
576 Oriol Ventura Pedrol
577 Jaume Martín Barceló
578 Àngel Jose Quintano Abelló
579 David Pintado Mercado (a)
580 Jaume Gaià Pino (a)
581 Pau Gaià Pino (a)
582 Alex Martín Simó (a)
583 Ferran Vilalta Escobar
584 Jordi Espigó Sàez
585 Damià Duarte Solichero
586 Eduard Farriol Batalla
587 Adrià Marco Blaya
588 Damian Alexandru
589 Magí Pallejà Padró
590 Josep Fèlix Ballesteros Casanova
591 Felip Pérez de Mendiguren Cros
592 Joan Mercadé Lara
593 Marc Herrera Pardo (a)
594 Joan Enfedaque Ferrando (a)

Foto: Janet Calvo

Es comunica als congregants que d'acord amb la llei de protecció de dades, poden demanar que no consti el seu nom a la relació de congregants

llistat

Junta de Govern.

Any 2017

Prefecte:
Mn. Josep Queraltó Serrano

Sotsprefecte:
Sr. Josep Ignasi Boada Gasulla

Prior:
Mn. Antoni Pérez de Mendiguren Cros

Majoral primer:
Sr. Hugo Vives Tous

Majoral segon:
Sr. Rafael Pintado Simó

Majoral tercer:
Sr. Octavi Potau Mas

Secretari:
Sr. Daniel Pallejà Blay

Sotssecretari:
Sr. Carlos Pérez de Mendiguren Cros

Vocals Eclesiàstics:
Mn. Joaquim Fortuny Vizcarro
Mn. Joaquim Gras Minguella
Mn. Borja Martín Sánchez

Vocal 1r:
Sr. Francesc Pintado de Aizpuru

Vocal 2n:
Sr. Francesc Martí Triquell

Vocal 3r:
Sr. Jordi Pérez Simó

Vocal 4t:
Sr. Manuel Allué Martínez

Vocal 5è:
Sr. Josep Ciurana Moncusí

Vocal 6è:
Sr. Josep M. Vives Sanromà

Membre Honorífic de la Junta
Sr. Mariano Nicolau Queralt (cong. núm. 1)

Congregants Difunts

Antoni Martí Vidal (1 d'abril 2008)

Hector Huguet Andújar (23 de setembre 2011)

Ricard Pomerol Ferré (13 d'octubre 2015)

Luciano Martínez Alabau (4 d'abril 2016)

Josep Ramon Aixelà (15 de setembre 2016)

Joan Pàmies Soler (8 de gener 2017)

Mn. Pere Llagostera Tous - *Premi de la Fidelitat 2012 i vocal eclesiàstic entre els anys 2002 i 2015* (11 de gener 2017)

Preguem als familiars dels confrares difunts que encara no ho hagin comunicat i apareguin a la relació de congregants, que ho facin dirigint-se a Secretaria (Carrer Natzaret,1) 977 233 230 tots els divendres no festius, o enviant un mail a: lasang@lasangtarragona.cat

POSEM
L'ACCENT
EN LES NOSTRES
TRADICIONS
DES DE LA DIPUTACIÓ DE TARRAGONA IMPULSEM EL FOMENT I LA CONSERVACIÓ DEL NOSTRE PATRIMONI CULTURAL I TRADICIONAL. CONTRIBUÏM A FER GRAN LA CELEBRACIÓ DE LA SETMANA SANTA DE TARRAGONA, DECLARADA FESTA TRADICIONAL D'INTERÈS NACIONAL.
Diputació Tarragona

PNEUMÀTICS SEVIL

Reial, 34 - Tel. 977 21 16 26
Pol. Ind. Francolí, pl. 26
Tel. 977 54 96 26 - Fax 977 23 70 05
43004 TARRAGONA

Ctra. N-340, Km. 1.189
Tel. 977 66 15 16
Fax 977 66 71 76
43700 EL VENDRELL

Lloguers
Contractes
Compra-Vendes
Assegurances
Valoracions Inmobiliàries
Tramitació d'Hipoteques

ESTEVE MARTÍ PUJALS
Administració de finques

Pare Palau, 3 baixos
Tel. 977 219 830
Fax 977 220 065
43001 TARRAGONA

Palau

Fundat L'any 1928
Carrer de la Unió, 22
Tel. 977 23 34 04
Tarragona

FC grup
Tel: 977 65 37 34
Ctra El Catllar - Tarragona T203
43764 El Catllar

Construccions i Excavacions FC
fcconstruccions@gmail.com

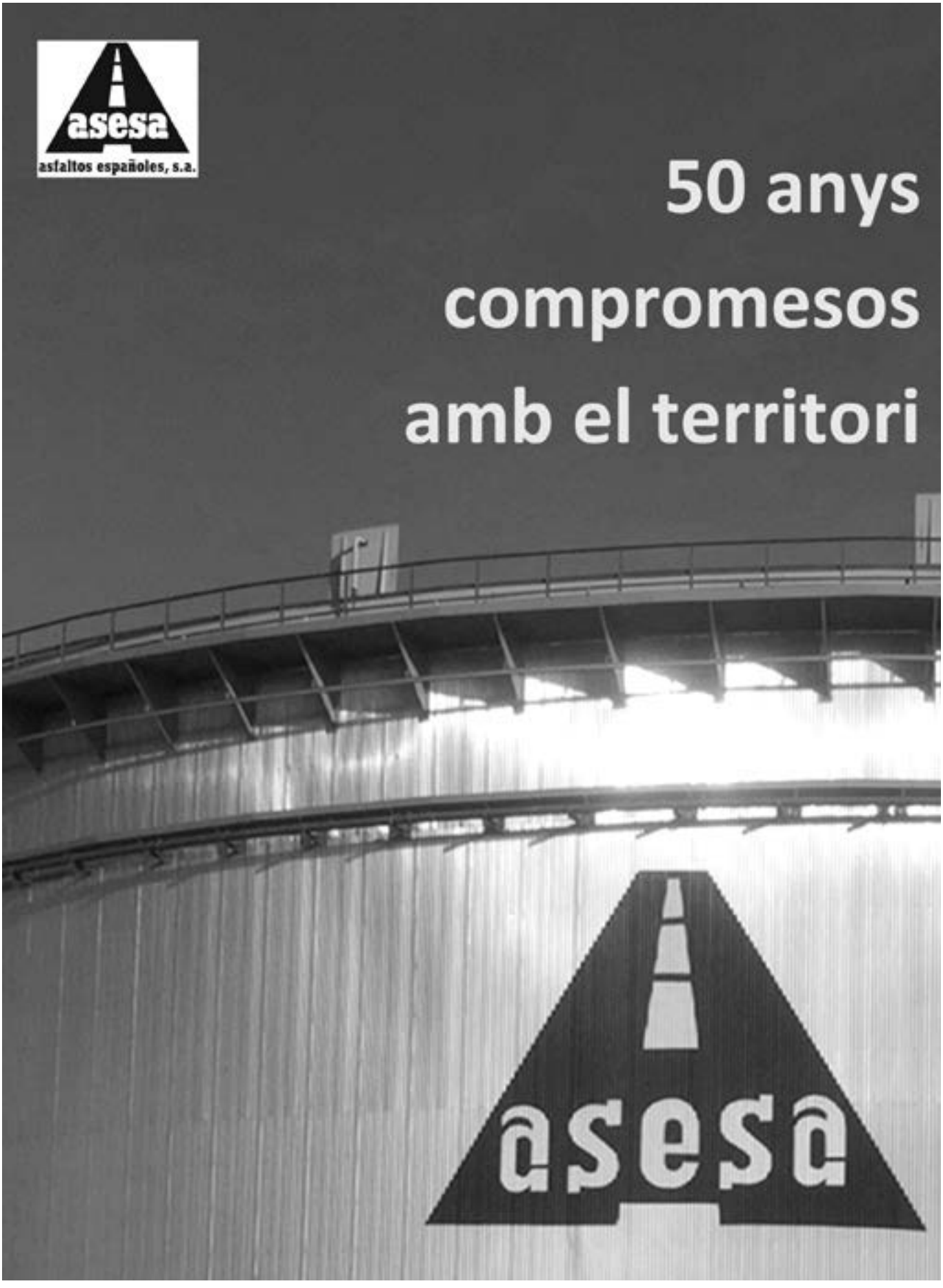
FC
fcmaterials@gmail.com
Materials de la Construcció

Ferreteria el Catllar
ferreteriaelcatllar@hotmail.com

Repsol celebra amb Tarragona
les festes de Setmana Santa
REPSOL
TARRAGONA 2018
SOCI OFICIAL
aeqt
Associació Empresarial Química de Tarragona

asesa
asfaltos españoles, s.a.

50 anys compromesos amb el territori

òptica Fullana

compromís amb els teus ulls

Rambla Nova, 88 - Tel. 977 23 42 51 - info@opticafullana.com - TARRAGONA

Floristeria Romeu

Tarragona

Quiosc Rambla Nova, 53
Quiosc Plaça Verdaguer
Carretera Cementiri, 5

Telèfon: 977 22 63 55

Successors de J. Moncunill S.L.

Fundat l'any 1939

Instal·lacions d'Aigua, Llum i Gas
CIF B-43.539.352

Rambla Vella, 47-49
43003 TARRAGONA
Tel. 977 23 34 03
j.moncunill1939@gmail.com

CALÇATS

NÚRIA

SABATES, SABATILLES
I ESPARDENYES DES DE 1943

Canyelles,10
Teléf. 977 23 92 15
43001 TARRAGONA

CAMBRA DE LA PROPIETAT URBANA
DE TARRAGONA

100 anys

CAMBRA
LLOGUERS I COMUNITATS
l'administrador
de confiança

Assessoria Jurídica:
Arrendaments urbans, Assessoria d'herències i successions, Judicis: per manca de pagament de lloguers, etc.

Confecció de contractes:
Lloguer de vivenda habitual i de temporada, Lloguer de local comercial, Compra-venda de vivenda

Tramitació i gestió de Fiances de lloguer

Assegurances:
d'Impagament de lloguers, de la Llar, de Comunitats, etc.

Serveis d'arquitectura:
Certificats energètics, Cèdules d'habitabilitat, ITE, Peritacions

Administració de Finques:
Finques de lloguer, Comunitats de propietaris

977 24 29 12 - carrer Méndez Nuñez, 23 Tarragona - www.cambrapropietat.org

tecser
TARRAGONA TÈCNICA DE SERVEIS

Direcció Tècnica
Jordi Millan Martinez

GABINET DE:
- ENGINYERIA TÈCNICA
- ASSESSORIA D'EMPRESES

C/. Pere Martell, 39, desp. 3 - 43005 TARRAGONA
Tel. 977 222 604 - Fax 977 238 991
www.tecser.com - E-mail: tecser@tecser.com

Gelateria Italiana Olivier
Rambla Nova, 54
43001 TARRAGONA
Tel. 977 233 133

Gabri OLIVIER

✓ Herboristeria i dietètica
✓ Complements nutricionals
✓ Alimentació ecològica
✓ Elaboració de pa
✓ Cuina diària
✓ Teràpies naturals

L'Espiga d'Or

Treballant pel teu benestar
35 anys

Rovira i Virgili, 17 · 43002 Tarragona · Tel. 977 22 55 08 · www.lespigador.net

Pastisseria Rabasó

Carrer Merceria, 25
Telèfon 977 236 676
43003 TARRAGONA

Dr. Josep Maria Vives
Dra. Pilar Turégano

DERMATOLOGIA MEDICOQUIRÚRGICA

Rambla Nova 124 Esc. Izq. 1º E - Telf: 977 22 26 52

28 GRAUS DIGITAL

Comunicació i Màrqueting Digital

Social Media - Màrqueting - Publicitat
Esdeveniments - Disseny Gràfic - Web - Imatge

www.28grausdigital.com
28grausdigital@gmail.com - 636.384.304
www.facebook.com/28graus

VIA 1979

GALERIA
RESTAURACIÓ
MARCS

EL NEGRITO i LA NEGRITA

C/ Governador González 28
43001 TARRAGONA
Tel. 977 233 720
negrito@elnegritoilanegrita.net

ODONTOLOGIA D'ESPECIALITATS

VIO | VIVES IBÁÑEZ ODONTÒLEGS

Rambla Nova 34 1º1ª 43004 Tarragona - Telf: 977 91 56 31 - vio@vio.cat

BAILONA PERRUQUERIA

Ramón y Cajal, 20
43001 Tarragona
Tel. **977 22 27 78**

MiniCofrade

www.minicofrade.net

FABRICACIÓN ARTESANAL A ESCALA DE COFRADES BANDAS MUSICALES Y PASOS PROCESIONALES

minicofrade@hotmail.com

Taller especializado en reproducciones a escala de todo tipo de creaciones con más de treinta años de experiéncia.

1884

YZAGUIRRE

VERMOUTH

CELLER SORT DEL CASTELL

el Solet

Abrimos todos los días, incluido festivos.

En 'El Solet' encontrarás:

Contacta con nosotros en el 656 437 090, pide información sin compromiso.

- Menú diario P.V.P. 10,50 €
- Desayunos de tenedor.
- Celebraciones para grupos,
- Cumpleaños, encuentros, ... nos adaptamos a su interés.

Pare Iglesias 3
Tarragona
Tel. 656 437 090
inmaelsolet.facebook

GLI ITALIANI
PA I PASTISSERIA ARTESANA
D'ELABORACIO PROPIA
PIZZES, PASTA FRESCA
I MÉS COSES...
Tel. 977 648 136
C/ Taquígraf Martí 7
43002 Tarragona

TARRACO GRAU S.L

- Mecánica Integral
- Electricidad y Electrónica
- Inyección Gasolina y Diesel
- Análisis y Diagnosis
- Climatización
- Mantenimiento General

Vía Augusta, 6 - 43003 TARRAGONA - Teléfono 977 23 27 23 - Fax 977 24 52 77
www.tarracograu-dtcoplus.com - gestion@tarracograu.com

GRIS arquitectura interior

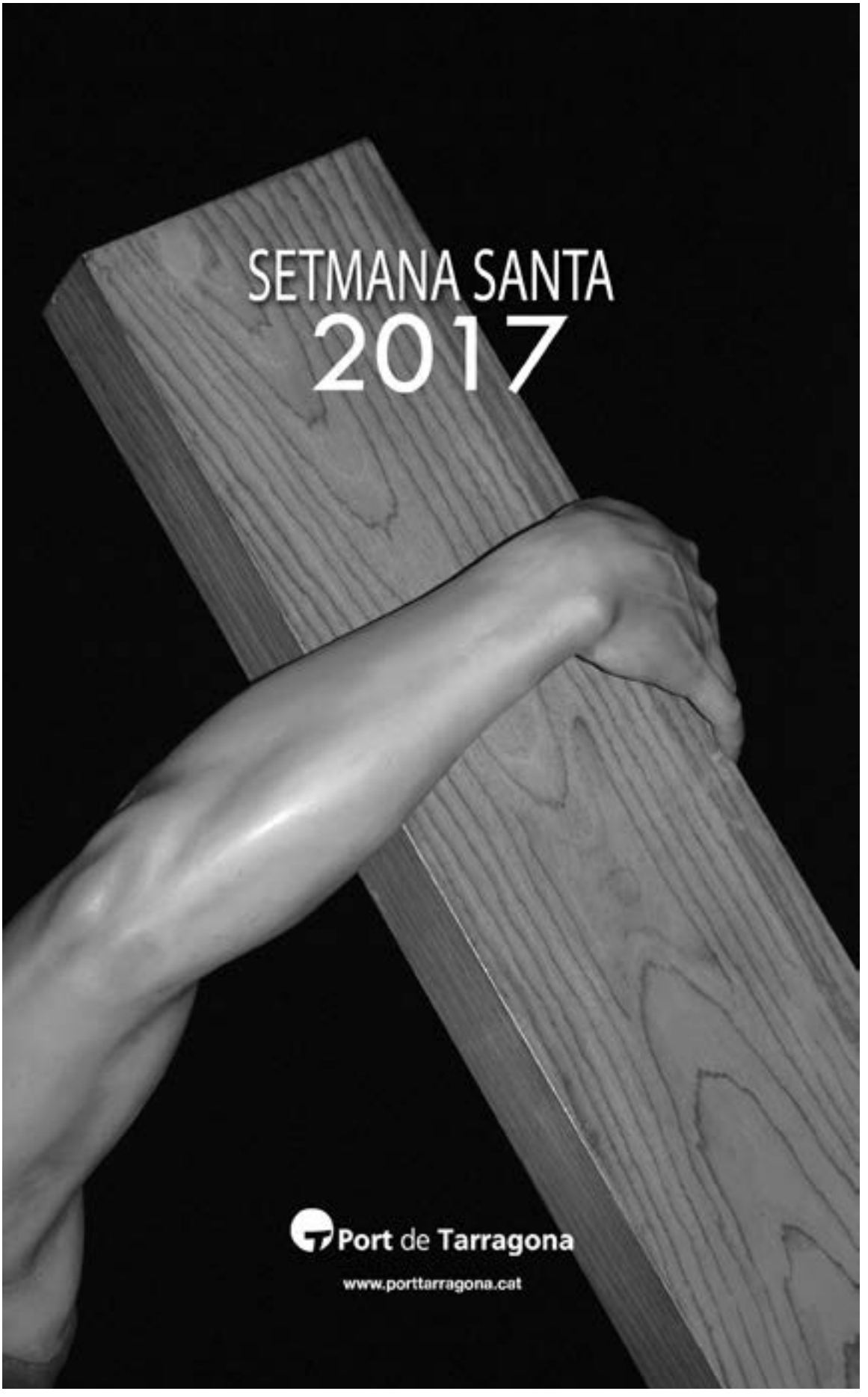
Cada projecte, un repte únic.
Especialistes en interiorisme.
Servei claus en mà, cuidem tots els detalls.

Rambla Nova, 38, Tarragona / 977 242 105 / www.gris.cat

NATUREfusta
Jaume Marsal
Som un equip especialitzat en muntatges i desmuntatges de bungalow per a campings compliat sempre amb les especificacions del client a uns preus Low Cost.
Pressupostos sense compromís.
M. 695 810 207 - T. 977 269 173 - naturefusta@gmail.com - www.naturefusta.com

"Creant experiències inoblidables per aconseguir l'excel·lència"
Vols saber més...?
IN & OUT
www.iocon.es
iocon@iocon.es
977 220022 · 699156070
IN&OUT,
la primera
Human Consultancy
del món del turisme, l'oci i
la restauració.
Solucions innovadores i exclusives per a augmentar el valor que aporta cada empleat al resultat final de l'organització.

LeSommelier
EXPERIENCE
1- Observa les més de 2.000 referències de la vinoteca.
2- Tria la que més t'agradi i te la servirem al gastrobar.
3- Tot pensat per a que tu només et preocupis de gaudir.
Carrer Major, 55. Salou - Tel +34 977 384 204 - www.lesommelier.es

SETMANA SANTA
2017
Port de Tarragona
www.porttarragona.cat

Sant Crist de la Sang

Salvador Martorell (1940)

